

ڇپائيندڙ جا حق ۽ واسطا قائمر

شاهه جو رسالو پهريون، جولاءِ ١٩٩٦ع. ٩٠٠ ڪاپيون شاهه عبداللطيف چيئر، ڪراچي يونيورسٽي شعبه تصنيف و تاليف و ترجمه،

كراچي يونيورسٽي

حبيب الله جاكرو ۽ اقبال

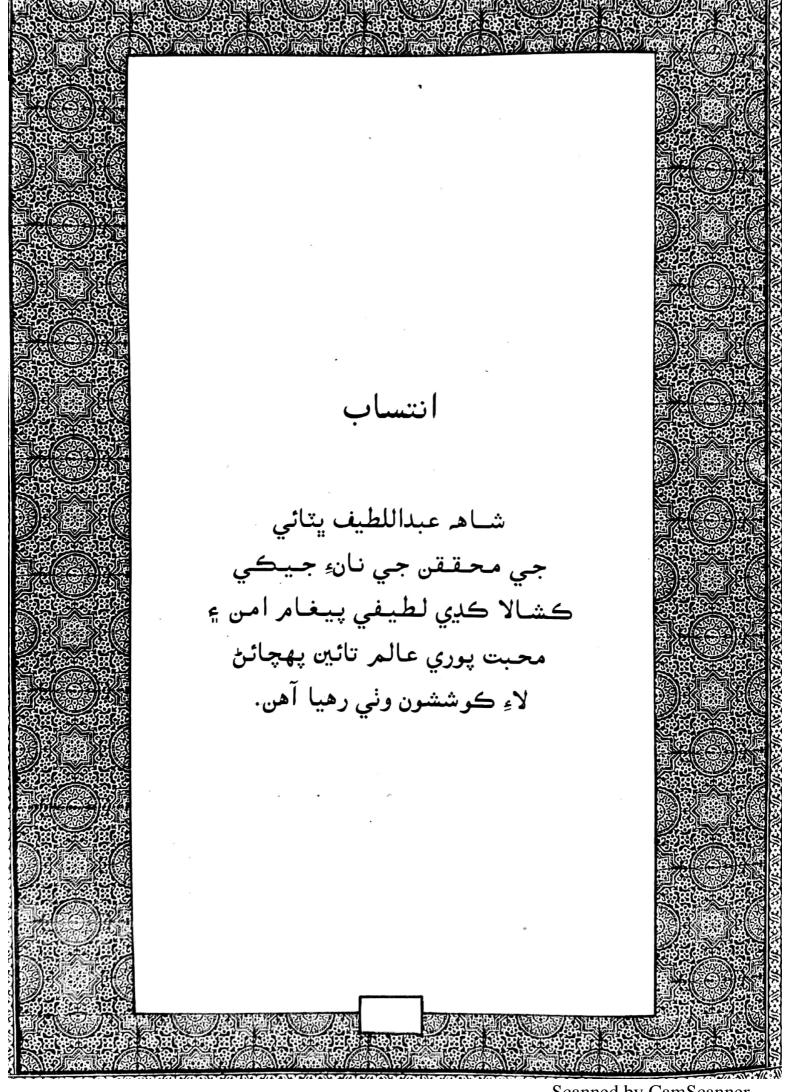
ڪتاب: ڇاپو: تعداد: ڇپائيندڙ:

ڇاپيندڙ:

كمپيوٽر لي آئوٽ:

مَلَمُ: -/400 رَبِيا

"Shah Jo Risalo"
First Printed in July 1996
Published by:
Shah Abdul Latif Chair,
University of Karachi.
Karachi.

اداري پاران

شاهم عبداللطيف ڀٽائي چيئر ڪراچي يونيورسٽيءَ جي تحقيقي شعبن مان هڪ شعبو آهي. اتي ڊائريڪٽر جي حيثيت ۾ مونکي چار سال جيڪو خدمت جو موقعو مليو، انهيءَ کي سعادت سمجهي اها ڪوشش ڪئي اٿم تہ انهي شعبي کي وڌيڪ معثر ڪرڻ لاءِ انهي جي ڪارڪردگيءَ ۾ نواڻ پيدا ڪئي وڃي. انهي سلسلي ۾ چيئر طرفان تحقيق تي ورڪ شاپ ڪرايو ويو. جنهن سان نہ رڳو عام طور تي نئين نسل کي تحقيق ڪرڻ جي سکيا ڏني ويئي پر خاص شاهم عبداللطيف تي تحقيق ڪرڻ جي سلسلي ۾ نئين سوچ ۽ نون لاڙن تي روشني وڌي وئي.

شاهم عبداللطيف چيئر طرفان چئن سالن جي اندر هي ڇهون ڪتاب شايع ٿي رهيو آهي. چيئر جي ڪوشش رهي آهي ته ڇپجندڙ ڪتاب نئين طرز تي تخليق ڪيا وڃن. هي ڪتاب پڻ ان سلسلي جي هڪ ڪڙي آهي. هن کان پهرين چيئر طرفان شايع ٿيل تحريرون ناظرين جي نظر مان گذري چَڪيون هونديون جن ۾ جدت پسندي جو خاص خيال رکيو ويو آهي.

هن ڪتاب جي پنهنجي انفراديت اها آهي ته شاهم عبداللطيف جي ڪلام جو ڪجهم حصو هڪ ئي وقت چئن ٻولين يعني سنڌي، اردو، فارسي ۽ انگريزي ۾ يڪجا شايع ٿي رهيو آهي. مواد چونڊ ڪرڻ جي سلسلي ۾ سنڌيءَ لاءِ ڪلياڻ آڏواڻي وارو "منتخب شاهم جو رسالو" جا پهريان ٽي سر چونڊيا ويا آهن. انهن منجهان فارسيءَ ۾ ترجمو محترم نياز همايوني جو آهي. همايوني صاحب ڪنهن تعارف جو محتاج ڪونهي، پاڻ هڪ اعليٰ پائي جو شاعر هئڻ سان گڏ سنڌي ادب جي گهڻي خدمت ڪئي اٿن. انهي کان علاوه اردو، فارسي ۽ سرائڪيءَ ۾ ڪافي ترجما ڪري چڪا آهن. پاڻ مهرباني ڪري شاهم جي ڪلام جو فارسي ترجمو بنا معاوضي چيئر جي حوالي ڪيو اٿن، جنهن لاءِ اسان سندن تهم دل سان ٿورائتا آهيون.

انگريزي ترجمو شاهم عبداللطيف ڀٽ شاهم ڪلچرل سينٽر جي تورن سان محترم پروفيسر امينم خميساڻيءَ جو ترجمو ڪيل ڏنو ويو آهي. پروفيسر صاحبم ٢٥ سال سنڌ يونيورسٽيءَ ۾ انگريزي شعبي ۾ استاد جا

فرائض انجام ڏئي چڪيون آهن. انگريزي ادب پڙهائڻ سان گڏ سنڌي ادب ۽ خاص ڪري شاهم لطيف جي شاعريءَ سان گهڻو چاهم رهيو اٿن. وڏي عمر ۾ شاهم جي رسالي جو انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ يقيناً سندن شاهم لاءِ عقيدت ۽ پيار جو پورهيو آهي. اردوءَ وارو ترجمو اسانجي ڄاتل سڃاتل قابل احترام اديب آغا سليم صاحب جو ڪيل آهي. جنهن جون ادب جي ميدان ۾ خدمتون قابل تعريف رهيون آهن، اردوءَ ۾ ڪافي ترجما ڪيا اٿن. سندن اجازت سان اسان هي ٽي سر هن ڪتاب ۾ ڪم آڻي رهيا آهيون. اهو اردو ترجمو بم ڀٽ شاهم ڪلچرل سينٽر طرفان شايع ٿيل آهي. اسان ڪلچرل سينٽر ۽ انهن سيني مترجمن جا ٿورائتا آهيون جن اسانکي پنهنجا ترجما ڇپائڻ جي اجازت ڏني.

ڪتاب جي سنڌي ڪمپوزنگ اسانجي هونهار ڪمپوزر حبيب الله جاکرو ڏاڍي محنت سان ڪئي آهي جنهن لاءِ هي کيرون لهڻي. انگريزي، اردو ۽ فارسي ٽنهي زبانن ۾ ڪمپوزنگ جهڙو ڏکيو ڪم اقبال صاحب يونيورسٽي پريس واري ڪيو آهي. اسان سعاد صاحب ۽ يونيورسٽي پريس جا ٿورائتا آهيون جنهن هميشہ جيئن هن ڪتاب جي ڇپائي ۾ گهري دلچسپي ورتي. محموده ناز پروفن ڏسڻ جي سلسلي ۾ محنت ڪئي. انهيءَ کان علاوه عبدالاحد جوڻيجو (آزاد قاضي) لي آئوٽ سيٽنگ ۽ پروفن کانسواءِ ڇپائي وارن مختلف مرحلن ۾ ڪافي محنت ڪئي آهي.

أميد تي كجي تم اسان جي هيء ابتدائي كوشش پڙهندڙن كي پسند ايندي ۽ شاهم عبداللطيف چيئر طرفان اڳتي هلي اهڙي طرح "شاهم جو رسالو" مكمل كيو ويندو. ان سلسلي ۾ پڙهندڙن جي نيك صلاحن جو انتظار رهندو.

جى تو بَيتَ إِلَائِينَ، پريان سندي پار ڏي. (شاهم) نِئو مِن لائين، پريان سندي پار ڏي. (شاهم) مهرباني.

ڊاڪٽر دُرشهوارسيد ڊائريڪٽر شاھ عبداللطيف ڀٽائي چيئر ڪراچي يونيورسٽي

مقدمو

شاهم لطيف جو ڪلام گهڻن ٻولين ۾ شايع ڪرائڻ لاءِ مونکي پنهنجي والد صاحب (جي ايم سيد) همٿايو. ٽي چار سال ٿيندا تہ بابا (مرحوم) مونکي چيو تہ ڪراچي يونيورسٽيءَ مان جلال الدين رومي جي مثنوي يا حافظ شيرازي جو ڪلام کين پڙهڻ لاءِ وٺي ڏيان. مون ڊاڪٽر نواز علي بلوچ کي چيو تہ بابا جي لائبريري تہ سن ۾ رهي، توهان وٽ انهن ڪتابن مان جيڪڏهن ڪي هجن تہ مهرباني ڪري ڪجهم ڏينهن لاءِ اڌارا وٺي ڏيندا.

داكٽر بلوچ چار فارسي جا كتاب نهايت سهڻا ڇپيل منهنجي حوالي كيا تہ سندن طرفان سائينءَ كي تحفي طور پيش كريان. پڙهڻ لكڻ واري ماڻهو لاءِ كتابن كان وڌيك كو قيمتي تحفو تي نٿو سگهي. بابا كي كتاب ڏسي ڏاڍي خوشي ٿي. هك ڏينهن بابا مونكي چيو تہ توهان لطيف چيئر طرفان شاهم جو كلام حافظ شيرازي يا عمر خيام جي ديوان جيئن مختلف ٻولين ۾ اوچي پني ۽ تصويرن سان اهڙي ئي سهڻي نموني ڇو نٿا شايع كريو. مون ٻڌايو مان تہ فارسي كتاب شاهم ايران جي زماني ۾ چپيل هئا جڏهن ايران شاهوكار ملك هئو. ٻئي طرف اسانجا حال پورا لڳا پيا آهن، پر جي پني سني بہ كڻي كتاب شايع كرائڻ چاهيون تہ بہ يونيورسٽي هك كتاب تي ايڏو وڏو خرچ كرڻ جي پاهازت نہ ڏيندي. بهرحال اسين پنهنجي طرفان كوشش ضرور كنداسين. وقت گذرندي دير كانہ تي لڳي، بابا بہ هيءَ جهان كنداسين. وقت گذرندي دير كانہ تي لڳي، بابا بہ هيءَ جهان كنداسين. وقت گذرندي دير كانہ تي لڳي، بابا بہ هيءَ جهان

ممايوني صاحب جي طبيعت پڇڻ ويس تہ اهو بہ پڇيو مان تہ "بدو اٿم تہ توهان شاهم جو رسالو فارسيءَ ۾ ترجمو ڪيو آهي." همايوني صاحب شاهم جي رسالي جا پهريان تي سُر منهنجي حوالي

جڏهن اسانجي ايڊوائزري ڪائونسل جي ميٽنگ ٿي تہ اها درخواست اڳيان رکي عرض ڪيم تہ جيڪڏهن ڪائونسل جي مرضي هجي تہ شاهم جي ڪلام جا پهريان ٽي سُر چئن ٻولين ۾

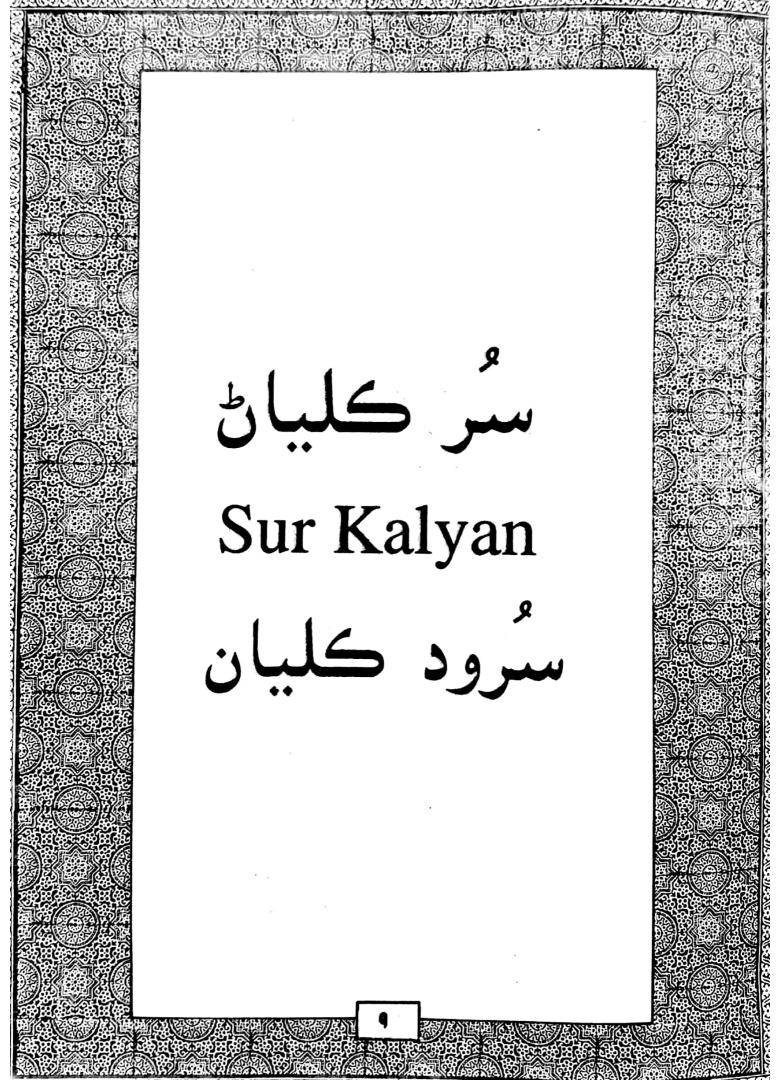
شايع ڪجن. پوءِ آهستم آهستم سڄو رسالو اهڙي طرح مختلف جلدن ۾ شايع ٿي ويندو. سڀني ميمبرن ان جي حق ۾ راءِ ڏني ۽ حامي ڀري جنهن جي نتيجي ۾ هيءَ پهريون جلد حاضر آهي. جيتوڻيڪ هي ڪتاب حافظ شيرازي يا عمر خيام جي ديوانن جيئن اعليٰ درجي جي ڪاغذ ۽ پينٽنگ جي غير موجودگيءَ ڪري انهن سان ڪلهو نٿو ملائي سگهي پر پنهنجي همت مطابق ڪوشش ڪئي اٿئون، اميد تم پڙهندڙ، قدر جي نگاهم سان قبول ڪندا.

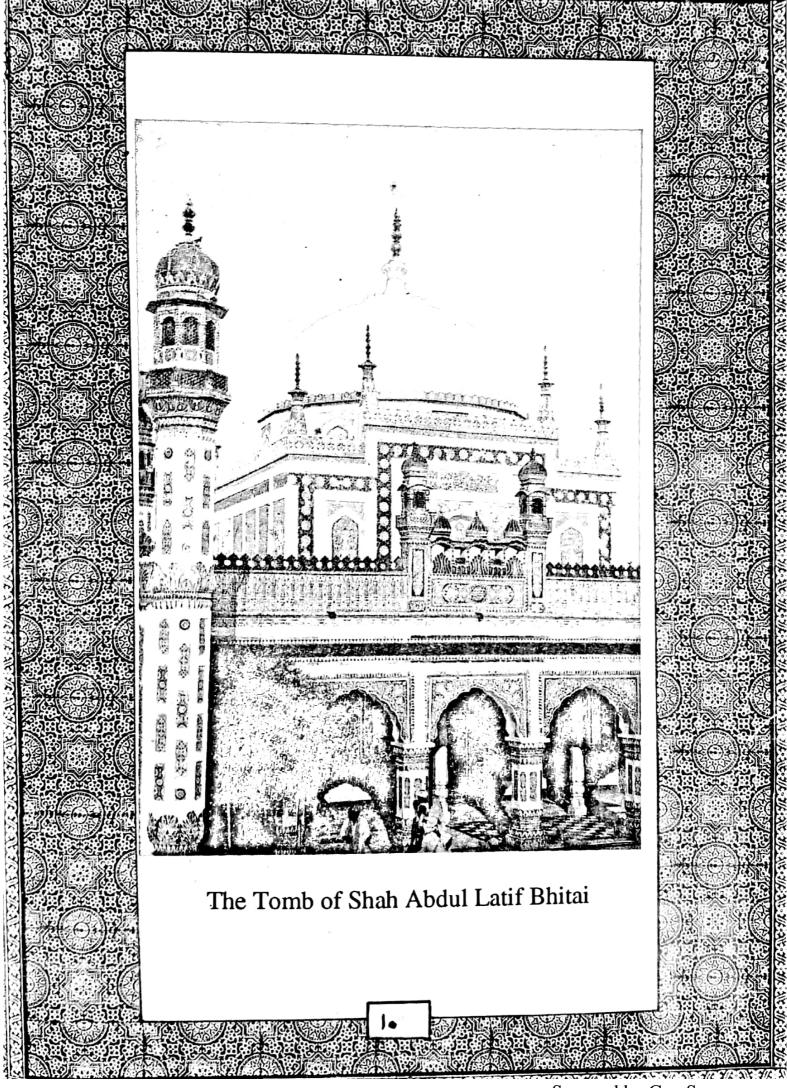
اسانجي تہ اها خواهش هئي تہ وڌيڪ ٻولين ۾ ترجمہ بہ شامل ڪجن پر حالات اجازت نہ ڏني، بهرحال جهڙو حال حبيبان تهڙو پيش پرين.

شاه جي ڪلام جي تن سُرن جا ترجم چونڊ ڪري هن پهرين جلد جي شروعات ڪئي وئي آهي. هي رسالو چئن ٻولين ۾ انهي مقصد سان مرتب ڪيو ويو آهي تہ جيئن سنڌيءَ ٻوليءَ کان ڄاڻ حضرات بہ شاه جو پيغام آسانيءَ سان سمجهي سگهن. جيئنءَ تہ اردو سڄي پاڪستان جي سڀني صوبن کانسواءِ هندوستان ۽ ان کان ٻاهرين دنيا ۾ بہ ڳالهائي ۽ سمجهي ٿي وڃي، انهي لاءِ آهو ضروري سمجهيو ويو تہ هڪ ترجمو اردوءَ ۾ ڏنو وڃي، مغرب ۾ متعارف ڪرائڻ جي غرض سان انگريزيءَ جو ترجمو به ڏنو ويو آهي. انهي کان علاوه فارسي ترجمو انهي لاءِ ڏنو ويو آهي تہ فارسي ايران ۽ افغانستان کان علاوه ترڪي ۽ عراق جي ڪن تہ فارسي ايران ۽ افغانستان کان علاوه ترڪي ۽ عراق جي ڪن توڙي مغرب ۾ شاه جي ڪلام جو تعارف ٿي ويندو.

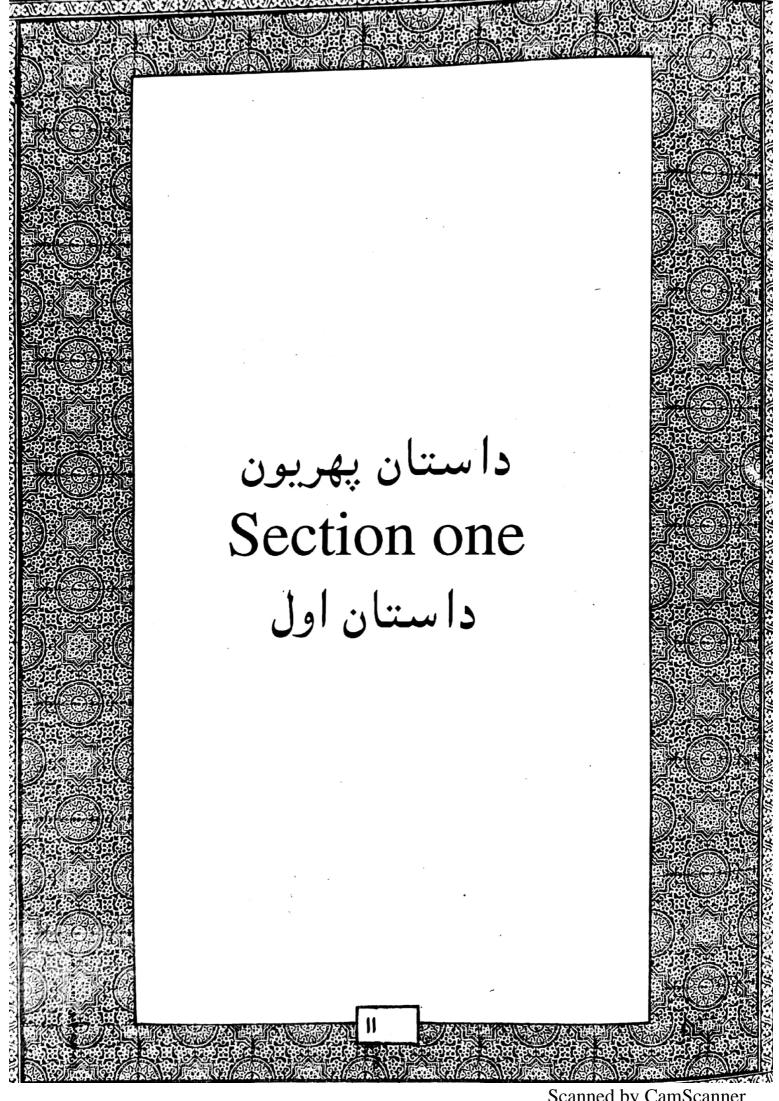
اميد تہ هيءَ اسانجي سٽا پڙهندڙن کي پسند ايندي. وڌيڪ لاءِ پڙهندڙن کي عرض آهي تہ جي ڪتاب اندر ڪي خاميون رهجي ويون هجن تہ مهرباني ڪري اداري کي اطلاع ڏيندا جيئن ٻئي ڇاپي ۾ آهي ختم ڪيون وڃن.

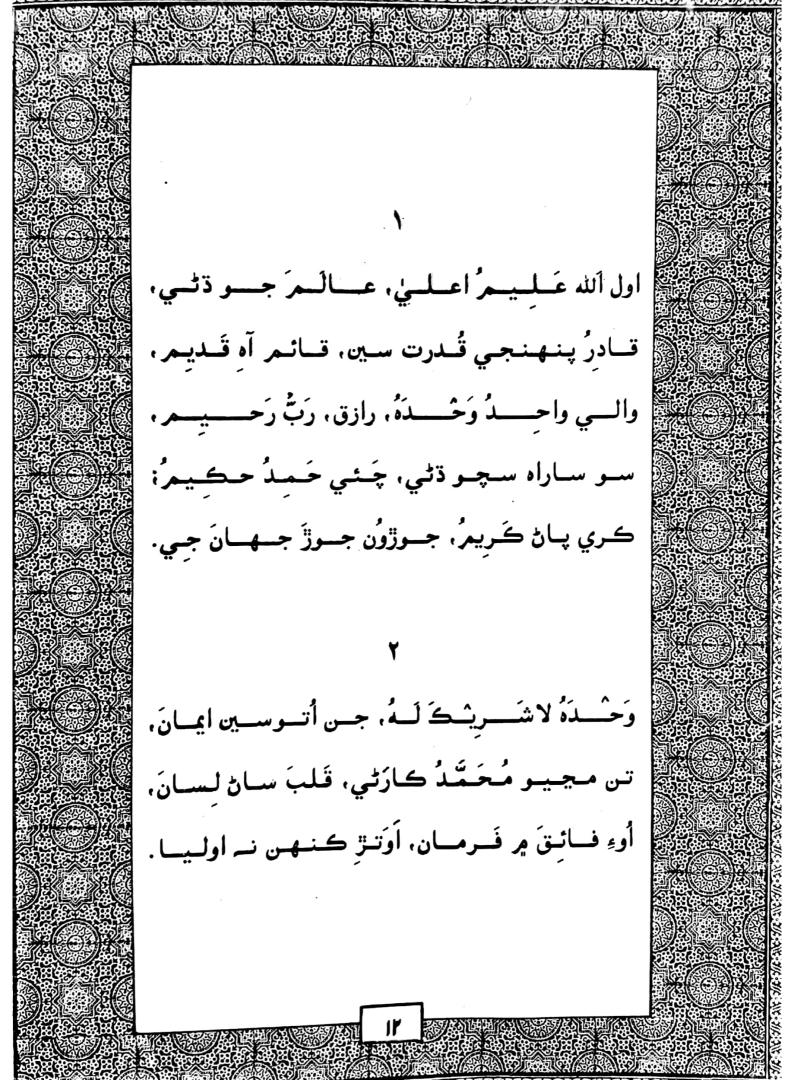
ڊاڪٽردُرشهوارسيد ڊائريڪٽر شاھ عبداللطيف ڀٽائي چيئر ڪراچييونيورسٽي

Scanned by CamScanner

آول الله عليم ، اعلیٰ عالم کا دهنی قادر آدیم قادر آدیم قادر آدیم دارق ، رب رحیم دالی ، واحد ، وحده ، رازق ، رب رحیم حرصت کر اس سخ رب کی ، کمه کر حمد حکیم ده دالی ده کریم ، جگ کے کام سنوارے ده دالی ده کریم ، جگ کے کام سنوارے

Foremost, omniscient and supreme is world's Lord, Of His own might in existence since ocean old, Mighty creator, merciful, sustainer, one and only, His praises sing, He planned and perfected the universe.

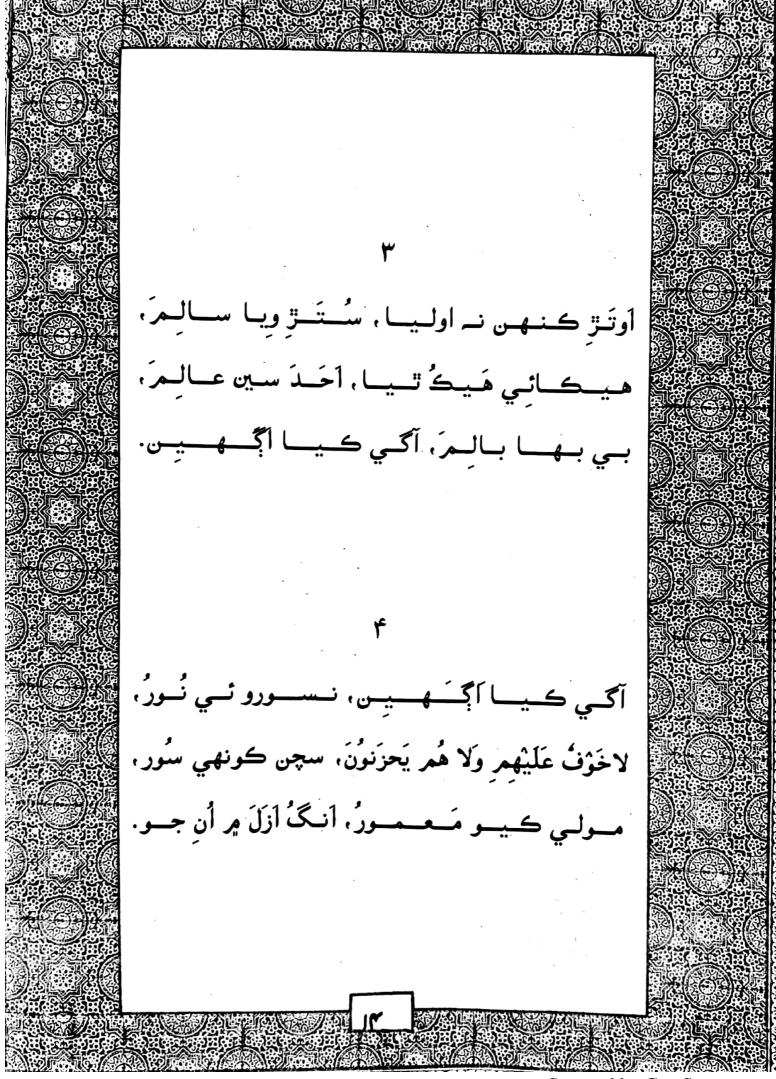
خدائی لم یزل اول ، بلی اعلی علیم از کل بلاشک قادر مطلق ، بجا قائم قدیم از کل ممان پروردگار عالم و والی و یکتا مم کریم و کارساز و لائق حمد آن حکیم از کل

(r)

وحدہ الاشریک له ، حبن کا یہ ایمان احمد بیں تخلیق کا باحث ، مانے قلب و زبان مانیں جو فرمان ، ان کا بیڑا یار ہے

Those who in Lord's peerless Oneness believe,
Accept Muhammad's (PBUH) guidance, with heart and speech,
Their is abode of bliss, for they abide God's decree
Never misled are they to paths that dubious be.

از ایمان مر که گوید وحده مم لاشریک له کند تصدیق احمد را لسان و قلب وا کرده به فرمانش که فکر آورد ، فائق شد به دو عالم بدان گامش بجا رفت ، به را به راست جا کرده

(٣)

راہ میں مشکل گھاٹ نہ آیا ، ناؤ رہی سالم ایک سے مل کر ایک ہوئے ہیں ، ایسے سارے عالم رب کے ہیں وہ کہالم ، سائیں ! روز ازل سے

Never misled are the firm and pure in heart, The knowing ones become one with the only Lord, For peerless in origin they are.

به راه راست جاکرده ، ر م نا راست گم کرده بغایت بااحد خود را ، بهم کردند دانایان نشانی بر نیامد از فریق بنده و مالک خدا شد حامئ ایشان ، قدم بردند دانایان

(4)

رب نے ان کو روز ادل سے ، کیا سُراپا نورُ لاً خوف عکیم و کامم کیزنون کیمی مہیں رنجور عِثق سے ہیں معور ، وہ تو روز ادل سے

All light, Master made them unique of old, Nor fear nor sorrow such ones can hold, For He made them fortunate, in their origin bold.

قدم بردند دانایان ، منور شد جمان شان باستبشار لاخوف علیمم ، در امان گشتند خدا صبح ازل معمور کرده قسم ایشان را مبارک منزل اینما را که باممت روان گشتند وَحْسَدَهُ لاشَسِرِبْكَ لَهُ، بُسدَءِ نسم بِسورًا، كُورُا، كُورُا، كُورُا، كُورُا، حَي كُهُن اندر كُهُورًا، حَي كُهُن اندر كُهُورًا، كُارِيندين كُورُها، جت شاهد تِيندَءِ سامُهان.

وہ جو قلیل وحدت ہیں ، اور لب پر الله الله من کو ہے عرفان حقیقت ، اور طریقت راہ معرفت کی مہر ہے لب پر ، ڈھونڈے دور نگاہ معرفت کی مہر ہے لب پر ، ڈھونڈے دور نگاہ ماکھ سے کیل بھی آنکھ نہ جھپکیں من میں درد اتھاہ ان کی عجب ہے چاہ ، کائیں سر کندھوں سے ان کی عجب ہے چاہ ، کائیں سر کندھوں سے

Seekers severed keep repeating,
There be no other God save Him,
Their souls united in spiritual traits,
With care they tread the sacred ways,
To seek eternal abode with knowledge rare,
No rest they know nor idle sit,
Their being in non-existence reversed.

فنا فی وحد، وجدان ، الا الله ورد شان حقیقت را به دل برده ، طریقت را ادا سازند مقام معرفت جویند ، خاموشی برآورده لطیف این طور عشاقان ، که جان از تن جدا سازند

(4)

وحده، لا شریک له، ، سنی نه به آداز کیا تو مجمد نه پایا ، باطن کا به راز محشر میں دمساز ، کوئی نه ہوگا تیرا

"There be no God but He, unique is He,
Your deaf ears this must clearly hear,
Conscience's voice loudly proclaims,
When witnesses confront, bitter tears will be your share.

نیاوردی مدائی آن بگوش،ای گوش افتاده مدای وحده مم لاشریک له ، که برآمد شنیدی نی ممان شور شعور انگیز ای نادان شوی گریه کنان آخر ، گوامت چون به سر آمد

وَحَدهُ لأشريكَ لَهُ، اهم وهمانج وي، كستين جي هارائيئين، هنڌ تُنهنجو هيء، پاڻان چونُدءِ پيءُ، ڀري جام جَنَّتَ جو. وَحْدهُ لا شَرِيْكَ لَهُ، أِي هيكِ رَائِيءَ حَقُّ، بيائيء كي بك، جن ودو سي ورسيا.

وحدوا الاشريک له ، کرلے يه بوپار يه بی تيری منزل پيارے ، جيت بو چاہ بار مجر کر جام جنت ہے خود کبیں سے پيوا يار

These words repeat and repeat,
He be one, no kith, no kin has He,
You win or lose in world's battle field,
Heavenly cup filled to the brim.
He himself will reward you there with.

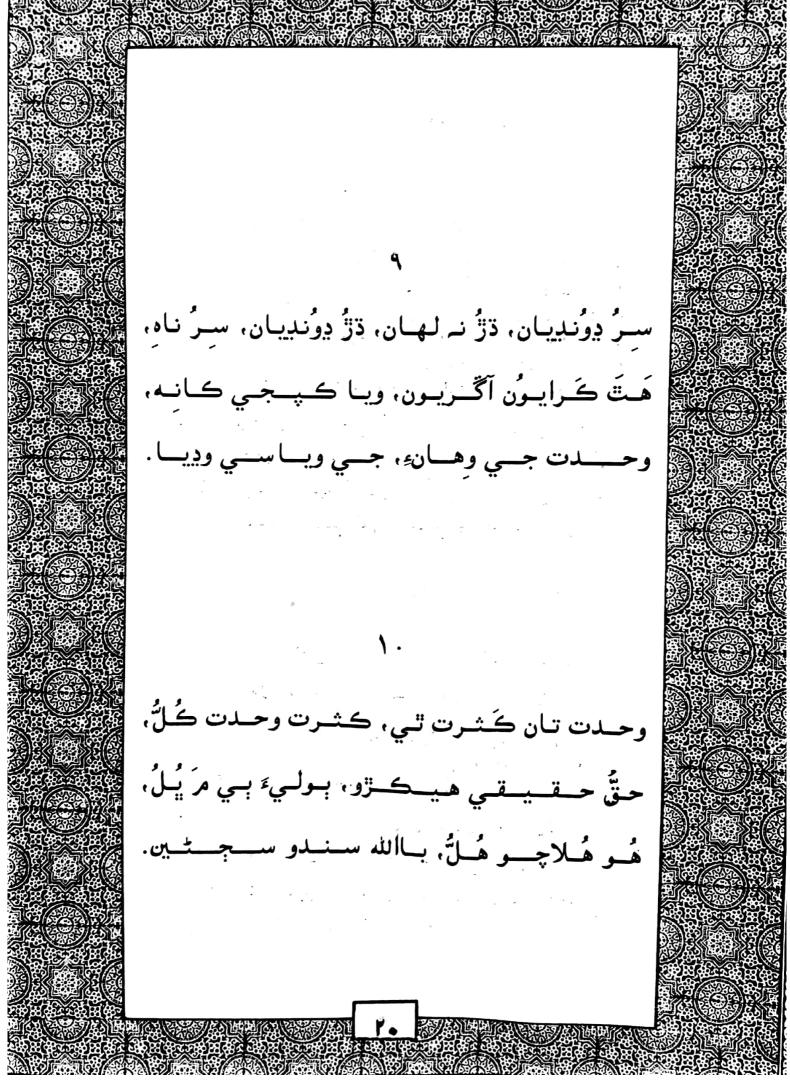
بہ زرع وحدہ مم لاشریک له مزارع باش مکن فکر از شکست وفتح پندار این مقام خویش کے گویندت بیا برگیر ، جام جنت ای جانم بدین محنت تمام آور ، معم و اعتمام خویش

(^)

وحدہ لاشریک لا ، حق یہ بی ہے بیارے دوئی کے بیں جو مارے ، منزل مجمی نہ پائیں

He be one, no kith no kin has He, This faith's sound test be, Repenting losers are followers of duality.

بدانی حق وحدت ، وحده مم لاشریک له دوئی را مر که در آغوش آورد آن به نقصان شد به یکتائی میان عبد و معبود است یکجانی زید آزاد آن بنده که اینجا یا به جولان شد

سر ڈھونڈوں تو دھڑ نہ پاؤں دھڑ پاؤں تو سر کہاں جسی سر کنڈے کئے ہیں ، کئے ہیں ہاتھ اور انگلیاں تن من خوں افشاں ، وصل جہنیں وجدت کا

Neither my body nor head I find, Hands wrists, fingers severed since some time, In oneness' union sell's possession disappeared.

سرم جویم که تن غائب ، تنم یابم که سر ناپید کجا اسباب دل جمعی ، کجا سامان بی سامان بریدم دست و بازو را ، قلم را سر قلم کردم به وحدت مر که مائل شده بماند از جان بی سامان

(1.)

وحدت ہے ہی کثرت ہے ، سب کثرت ہے ہے وحدت حق تو سب خفلت حق تو سب خفلت میں ایک ہے سائیں ! چھوڑ دے تو سب خفلت میر شو پی کی نوبت ، واللہ باج رہی ہے

Unity to diversity led, diversity, Unity's outcome, Truth is one, be not forgetful of this, I swear, existence tumulous glamour His reflection is.

مویدا وحدت آز کثرت ، ظمور کثرت از وحدت بدان حق حقیقت یک ، مشو بر قول دیگر گم مم غوغا که برپا بود در عالم ، مم از وی بود بیا کشتن خویشتن را گم که می گردند اکثر گم

پائه جَلَّ جَللُه ، پائه جان جسالُ ، پائه صورت پرين جي پاڻه حُسن ڪَمِالُ ، پائه پير مُريد ٿئي ، پاڻه پاڻ خيالُ ، سي سيوئي حالُ ، منجهان ئي معلوم ٿئي .

پائه پسى پاڻكى، پاڻه مىحىبوب، پاڻه خلقي خوب، پاڻه طالب تن جو. خود کی جل جلا لہ ، خود ہی جان جمال خود کی حسن کمال خود ہی حسن کمال خود ہی حسن کمال خود ہی یار خیال خود ہی یار خیال خود ہی یار خیال نود کا سارا حال ، یار ہے ہم نے جانا

Glorious be He essence of beauty He, Himself image of Beloved, Himself perfect being. Himself the Divine, the disciple and the idea indeed, Solution of this secret only our inner being can find.

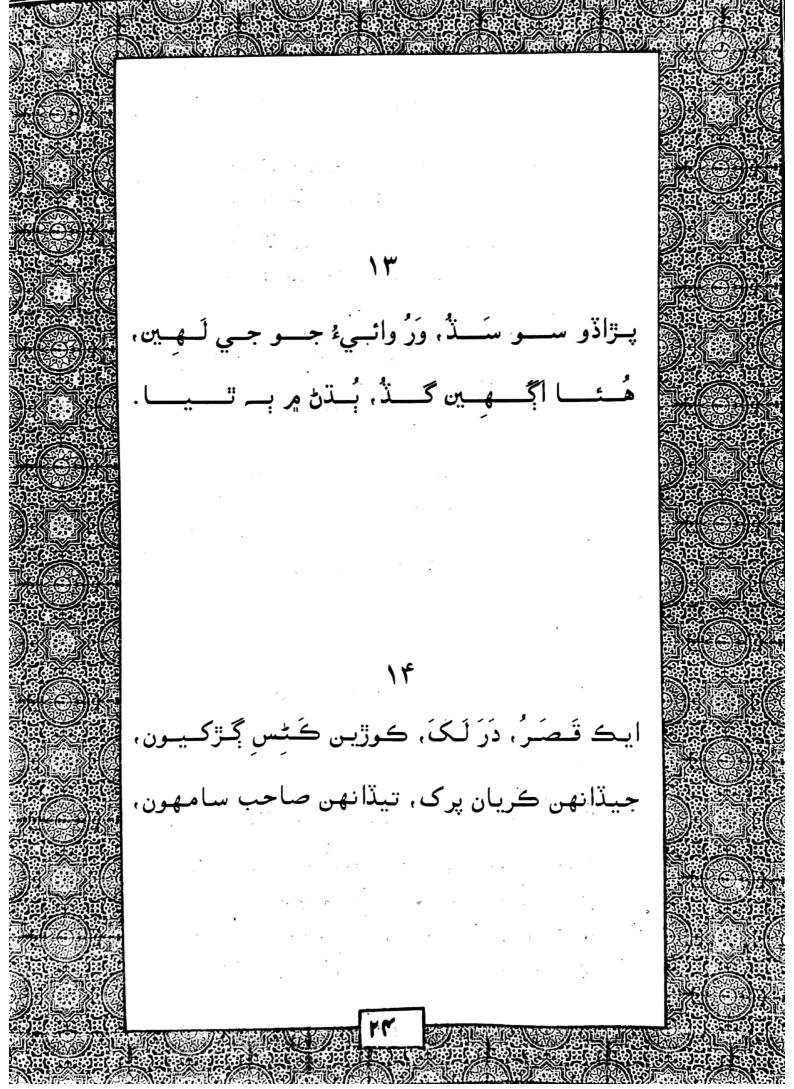
خُود آن برتر بزرگ ای دل ، خُود آن جان جمال ای جان خُود آن صورت به خود دارد ، جُود آن حسن کمال ای دل شود معلوم از باطن ، حقیقت حال اَن همگین خُود آن پیر و مرید آن خُود ، خُود آن خُود را خیال ای دل

(11)

خُور ہی ویکھے خور کو ، خور ہی ہے محبوب خور ہی خالق خوب ، خور ہی اس کا طالب

Himself perceives and loves His own self, Himself is desirous of the perfect creation He creates.

نگاہ خود کردہ، شود معبوب خود آن خویش خوشا این جلوہ و عشوہ، کہ او با خود روا دارد کند تخلیق عجب تخلیق ، بھتر ہے مثل تخلیق کہ طالب خود شود آن را ، باو واجب وفا دارد

(11)

ایک مدا ایک گونج ، سننے میں بیں دو خور سے گر سن لو ، محزج ان کا ایک ہے

Echo and sound are one and the same, Language's twist and turn understand, Both were one, hearing has much difference made.

صدای بازگشت آن مم صدا نیز آن که برآمد بیا برجستجو تا باز یابی این حقیقت را صدای یک مگر باشد دوبالا در شنیدن آن خرد پرور اگر کوشی ، بدست آری کمیت را

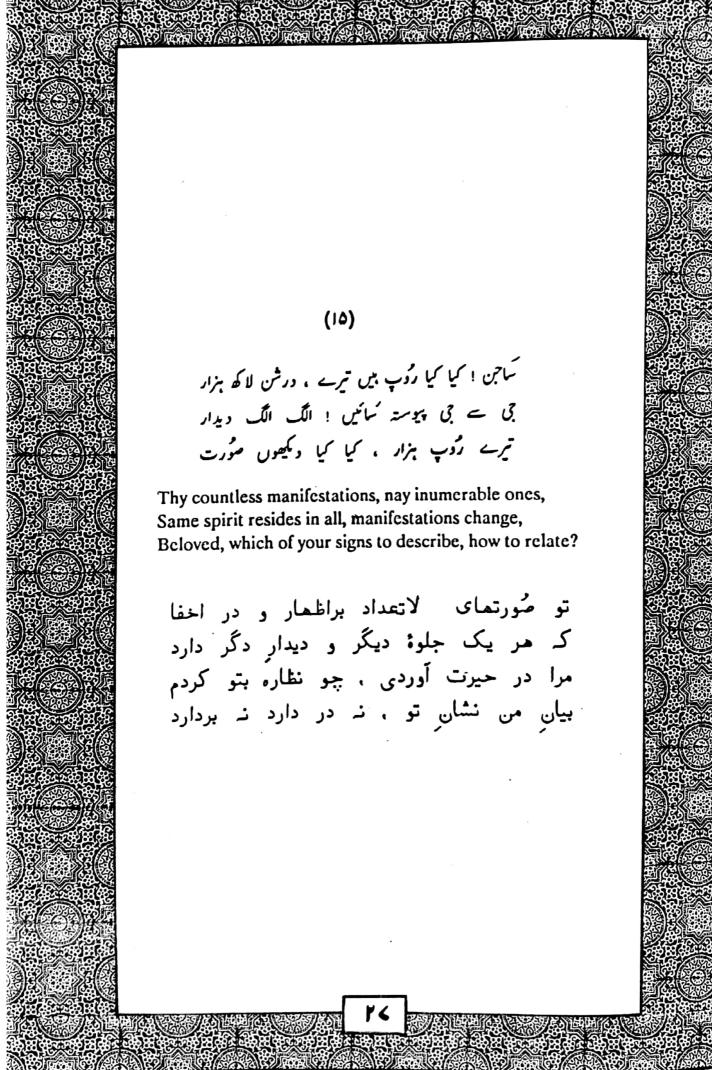
(15)

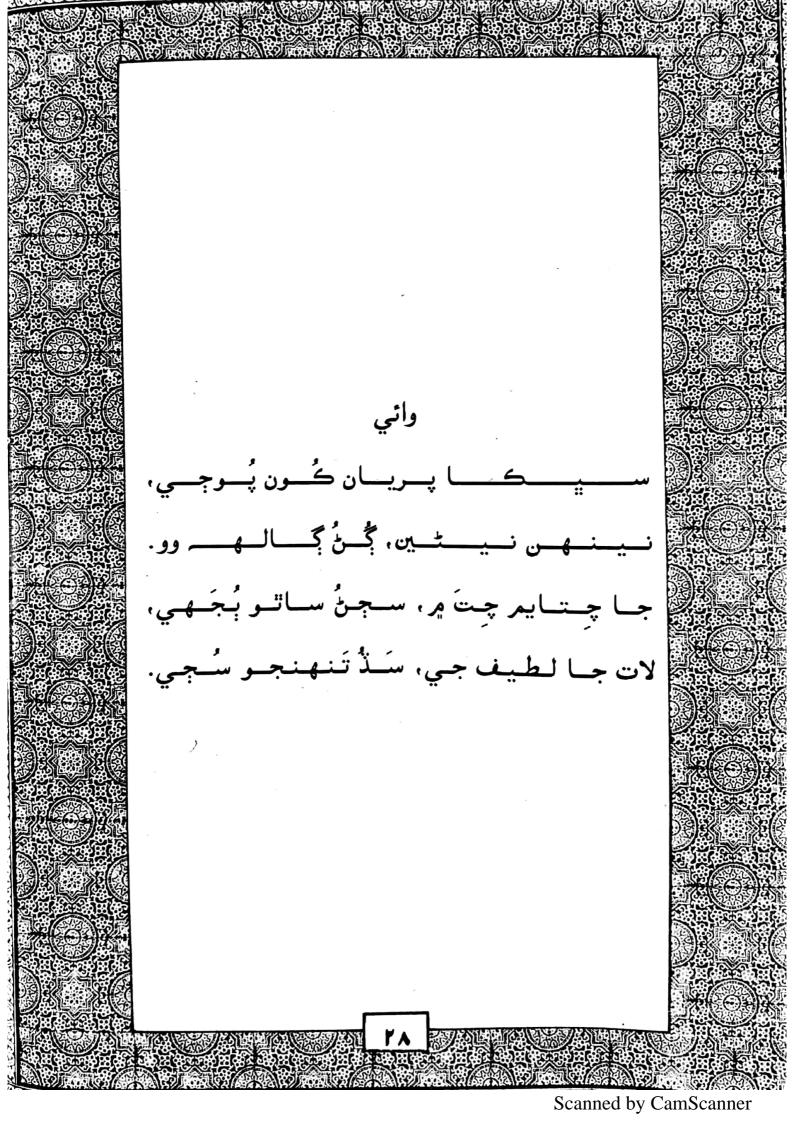
ایک قفر در لاکھ ، ادر کروڑوں کھڑکیاں جدمر اٹھے یہ آنکھ ، ادھر ہے سندر روپ سحن کا

One Palace, doors in lacs, windows inumerable, I look from one or all, behold! the Lord is there!

یکی قصر است و در بسیار و بسیارش دریچه ما معی بینم ازان هریک بلی حیران می باشم نگاه من که هرجا رفت آنجا ذات او دیدم بسی حیران می مانم ، چنان نگران می باشم

Scanned by CamScanner

وائي

سب ہی اس پریتم کو بوجیں ، نینن نیہہ مدحر بول ہیں میرے من کی بیتا کو ، ساجن آپ ہی جائیں دوہے ہیت لطیف کوی کے ، ساجن کی ہیں صدائیں

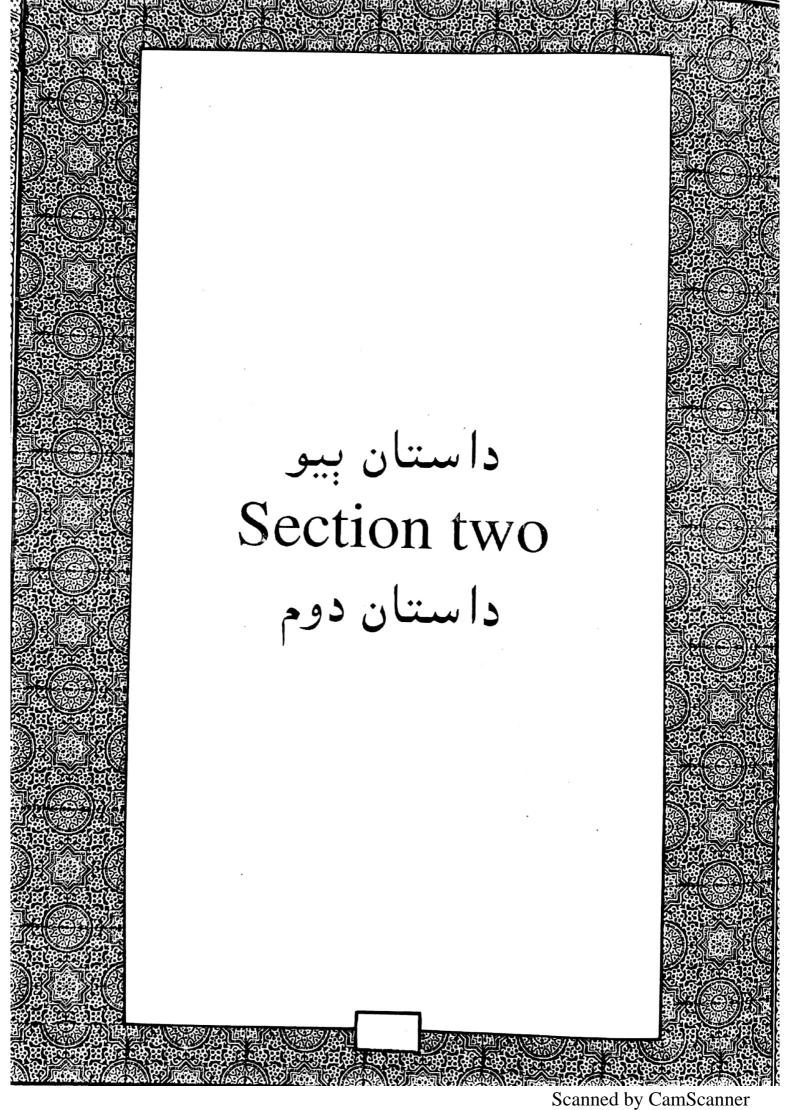
Vai

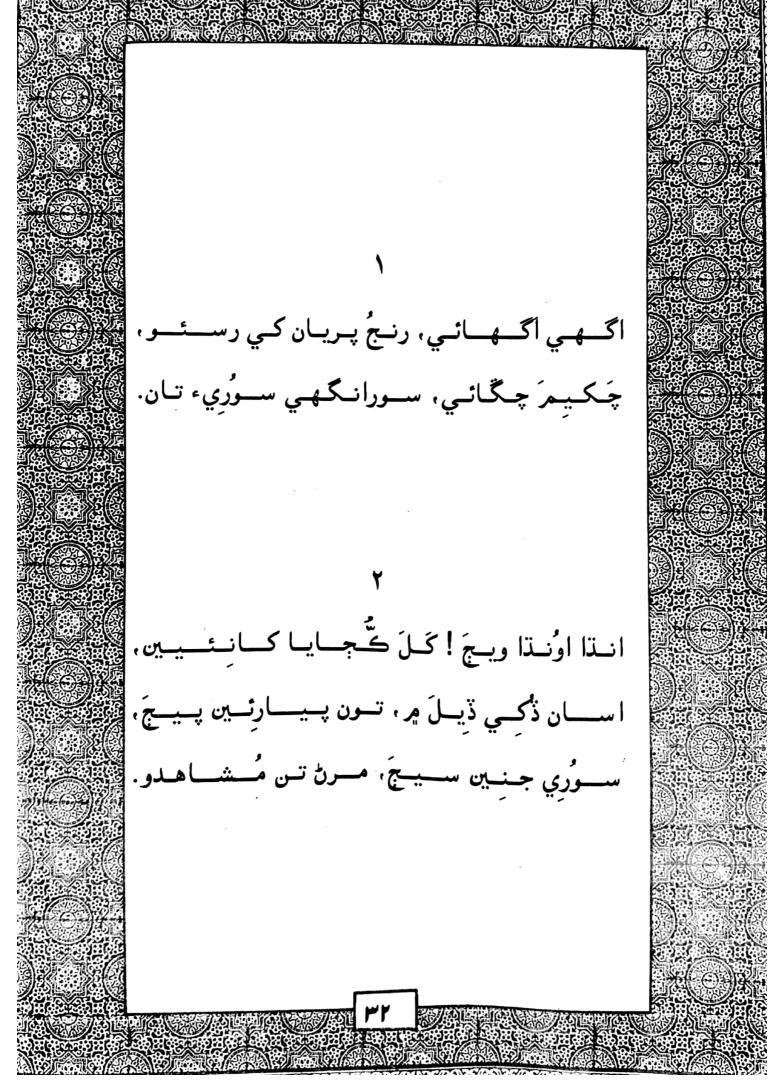
Each one adores the loved one,
To express such love these eyes are accustomed.
What I hide in my mind,
Beloved always manages to find.
Latif's melodious song will always be heard.

غزل

پرستار ادای یار هر دل همی ماند فرای یار هر دل محبت در خمار چشم پنهان طلب دارد لقای یار هر دل هم دان از هم اسرار واقف که اندیشد برای یار هر دل مدای این لطیف ای همنوایان کمان کرده صدای یار هر دل

ر مکیمی جب بیماری ، پیا ہُوئے رنجور درکہ ہوا سب دور ، بجر یار تھا سُولی

My sickness distressed my Lord, On gallow's board true health I got.

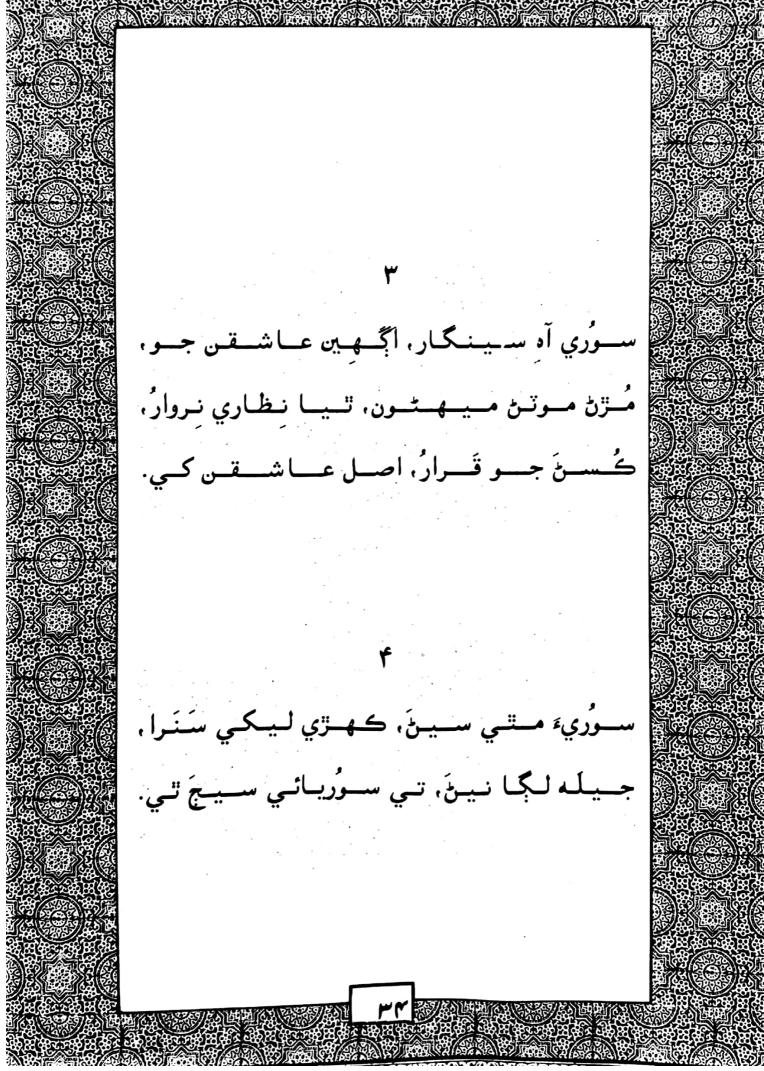
شنیدم یار از ناراحتی من شد افسرده بحمد الله قبول افتاد این ناراحتی من چشیدم جرعه راحت ، رسیدم چون به دارای دوست ازین محنت رسانیدم ، به نزدش راستی من

(r)

اندھے نیم علیم ! اور ٹو روگ بڑھائے روگ ہے میرے من میں ، دارو اور پلائے سُولی سے سُہائے ، موت تو پیا ملن ہے

Blind and inefficient physician, why burn my skin?
We are in plight of distress,
You prescribe medicines!
Gallows for such is comforts' seat,
In death alone is Lord revealed.

پزشک ای کور و کم مایه ، چرا نشتر زئی چندان مرا آزار مرگ انجام ، تو آمادهٔ دارو دوای دار شد شافی ، مریضانِ محبت را بشو دور از سرِ بالین ، مکش اندازو دارو

مُولی روز ازل ہے ، عاشق کا سِنگھار لوٹ کے آنا طعنہ جانیں ، سُولی پر دیدار مَرِنے کا اقرار ، ان کا بہلے دن سے

Gallows is lovers' adornment ever, To bend, to return, to them is shame, In full public view they stand to fulfil, Their initial vow of being cut to pieces.

ملیب آرانش عشاق ، تحریرش به لوح عشق روان گشته نه باز آیند ، نظاره نظر دارند قرار شان به کشتن شد ، که اصل عاشقان اینست ملیب آماده عشاقان ، زاصل خود خبر دارند

( )

سُولی ہے بوں مجنا ، آج ہیں کوں مرور جب ہے لاگے نیناں ، تب سے سُولی کج ہے

Why jubilant Lord's lovers are on gallows?
Gallows is comfort's couch, since their eyes did Him behold.

چرا عشاق آماده به دار آیند مستانه سوال این عقل گر دارد ، جواب از عشق برآید چو چشم ما به رویش رفت ، دار آسانش ماگشت بمای دید ادا گردد ، جدا این تن ز سر آید

لحد کحد سولی پر ، چرصے ہیں سو بار کب لرزش قدموں میں ان کے ، دیکھ کے نیزے دار جا تو اب اس پار ، بریت جہاں ہے پھوٹی

Though hundred times gallows be your lot, Give not up the path of love for the Lord, Love's secret from its origin is to be sought.

اگر صد بار آئی برسر دار اے فدای عشق میندیش از کنار او مترس از وارداتِ آن وفاداری به شرط امتحان مقصود پیش دوست نباشی تاکه پس مانده ز معر و التفاتِ آن

(4)

تغ کو کر پیوست ، پھر کر پریت کی بات گوئے درک و جود میں ، پریت میں ہو سرمست خون میں ہو لت بت ، پھر لے عشق کا نام

First with knife let your head be severed, Like an organ let your body viberate with love's secret sadness, Since you seek Lord's love, on iron bars roast your flesh.

نخستین حلق را ہر کارد آور بعد پرس از عشق ہہ درد دوستان نغمہ سرا کن جان و جسم خویش ہہ سیخ انداز لحم خود کہ پختہ چون کباب آید بگیرد مر کہ نام عشق یادش باد رسم خویش بگیرد مر کہ نام عشق یادش باد رسم خویش

كاتيء كونهي ذوهُ، كِن وديندز هن مِن پُسيو پُرِ عجيب جي، لِچِيو وڃي لوهُ، عاشقن أندوه، سدا معشوقن جو. كاتي تكي م تئي، مَر منسائي هو،

تیغ پہ کیا الزام ، جب ہو اس کے باتھ و کیے ادائیں ساجن کی ، لرزے تیغ تمام ان کو کب آرام ، جن کے من میں بریت

No blame on knife, its handle in cutter's hand, Iron itself trembles at Beloved's ways. Lovers always are engrossed in His thoughts.

نشد بر کارد الزامی ، که دسته اش به دست یار اشاره گردد ازوی ، آمن اندر پیچ و تاب آید به اندوه اند عشاقان ، که از معشوق وارد شد مگر مشکل که از ایشان ، به آن جانب عناب آید

(^)

کند ہو تیغ کی دَحار ، تیز نہ ہونے پائے ہاتھ شمبر جائے ، یار کا تن پہ کیل بَمر

Let the knife be blunt not sharp, May Beloved's hands on me then longer last.

دعای من که بادا کُند تر آن کارد اے جانم کر بر حلقوم من آن دلستان من روان سازد ز لمس دستمایش لطف گیرم دل جوان کرد، که دیر آید بخیر آید ، مرا کشته بجان سازد

اڳيان اڏن وَٽِ، پوين سِرَ سنباهيا، ڪاٽ تہ پوين قَبولَ ۾، مَڇُڻ ڀائين گهٽِ، مَـــــا مُـهايَن جا، پيا نہ ڏسين پَٽِ؟ ڪَلاڙڪي هَٽِ، ڪُسڻ جِـو ڪوپُ وَهي.

١.

جي اٿيئي سڪِ سُرڪ جي، تہ وَن َ ڪلاڙن ڪاٽي، لاهي رک لطيف چئي، مــــــو وَٽِ مــاٽي، تــو وَٽِ مــاٽي، تــو دَٽِ مــاٽي، تــو دَيئي پِڪَ پيءُ تون، گهوٽ منجها گهاٽي، جـو وَرَنه وهاٽي، سـو سـر وَٽ سـرو سـهـانگو.

کچے تو مقتل میں جائینے ، باتی کھڑے قطار جھے کو ایار لیے کا ، ہو جا مرنے کو تیار کیا تو دیکھے نہ پایا پیارے! سروں کے یہ انبار سروں کا کاروبار ، آج کلال کے باث پ

Heads of those in front on cutting block,
Are thronged by others to join this lot.
To be accepted have your head severed,
Nothing less than that can acceptance find,
See you not on the ground severed heads lie?
Within the wine shop slaughter of heads is brisk.

یکی حاضر بہ چوب دار ، دیگر سر بکف دارد بکش تا در قبول آید رضای راز اهل دل نباشد جز همان دیگر که سربر خاک اندازد ستمگر دیده ساقی را ، نیاید باز اهل دل (۱۰)

مُدُهوا پینا چاہ تو ، پاس کلال کے جا جاکر اس کے سلمنے ، کاسی سر کو جھکا ایک ہی گھونٹ میں پی لے مدھوا ، ایے جام چڑھا شہد زوروں کے ہوش گنوائے ، ایسا یہ مدھوا بھاؤ بڑا سسآ ، سر دے کر جو مل جائے

If you desire eternal drink, seek tavern's street,
Place your severed head next to wine's barrel,
Bridegroom! drink a draught of that which senses dulls,
Cheaper in exchange of head this bargain find.

اگر مقصد به مکی داری ، بپرس انبیق ساقی را نهاده سر به خم آشام ، دُرد جام از دستش اسیر آزاد گرداند ، مگو ارزان زسر جرعه بگیر آن جام بی منگام ، تا فرجام از دستش

جي اٿيئي سَڌَ سُرَڪَ جي، ته وَن َ ڪَلاڙِڪي ڪُوءِ، مَ سَه سِي سَدَ جي، هُت هَ دَهِ يَ هُوءِ، مَ هُت هُ دَهِ يَ هُ وءِ، مَ هُ ت هُ دَهِ يَ هُ دَءِ، عَن مَ دَهِ يَ هُ دَءِ، تان سِر وَن ِ سُرڪي سَڳُڻي.

14

ناڻي ناهِ ڪَڪوهُ, ڪين مُلِ مهنگو مَنڌُ, سَنباهج سيد چئي، ڪاٽڻِ ڪارڻ ڪَنڌُ، هِيُ تنين جـو هنڌُ، مَـٽن پاسِ مَـرَنِ جي. گر ہے ہے کی خواہش ، جا کلال کے آنگن " معیر " کی مدرا پی کر ، رہ تو مست مگن رمز مجھ ساجن ، سر کے بدلے ہے ستی ہے

Eternal drink if you desire, seek tavern's street, Where cry for such drink is always heard, Cheaper head's bargain find, when this mystery is unfurled.

اگر مقصد به می داری ، برو در کوچهٔ ساقی که آنجا آتش سیال را تشمیر می باشد شدم چون واقف از رمزش ، بگفتم کلمهٔ تحسین گرا نمایه ز سر آن می ، که خوش تقدیر می باشد

(II)

ے انمول ہے ساجن ! مول طے نہ مدحوا مر تو آج سجا کے لے جا ، یار ! کلال کے آنگن میں ہے ان کا مسکن ، سر جو واریں ہے پ

Divine drink money cannot get, Its price is severence of your head, Tavern is their abode who near wine jars die.

مپرس از نرخ مع چندان که بالا تر ز هر نرخ است مگر باقیمتِ سر می ، میسر کرده می باشد گذر از جان اگر از منی حیات ِ جاودان خواهی که هر میخوار اندر خمکده جان داده می باشد

عاشق زهر پياڪَ، وهُ پسيو وهُسنِ گهڻو، ڪڙي ۽ قاتلَ جا، هميشه هيراڪَ، لڳين لنؤ لطيف چئي، فنا ڪئا فِراقَ، توڻي چڪنِ چاڪَ، تہ بہ آهَ نہ سَلِن عام کي.

14

م َ كر سَـ ذَ سَـري جي، جي تون ٽاريين ٽُوهُ، پِيتي جنهن پاسي ٿيي، منجها رڳن روح، ڪاٽي چَکُ ڪڪوهُ، لاهي سِرُ لطيف چئي. عاشق عادی زہر کے ، زہر سے ہیں مرور کور کوور کووا قاتل زہر جو دیکھیں ، مستی سے ہوں چور کے لطیف کہ صفق یار میں ، مث کر ہیں مرور زخوں سے رنجور ، کمی ند زخم دکھائیں

Lovers of Lord, are accustomed to poisonous draught, Poison's sight to them is great joy.

Engrossed in love's thoughts, steeped in separation's sores, Their sestering wounds in public they expose not, nor utter a sigh.

که عشاقان بلا نوشان و زمر آشام می باشند شراب تلخ و قاتل را نمی دارند اندیشه اگر زخم کمن تازه شود خاموش می مانند ناله را نه در آرند اندیشه

(14)

کڑوی ہے جو پی نہ پائیں ، کوں لے ہے کا نام روح رگوں سے کھینچ مدرا ، لرزاں جسم تمام حکی لے کڑوا جام ، سر دے کر تو پی لے گھونٹ

Desire not Divinewine, if bitter poisonous drink you shun, Whose draught drains spirit out of veins.
On tavern's door display, your severed head,
Before a draught of Divine wine you can taste.

اگر تلخی نظر داری ، مپرس ازمی گریز . ازوی که از تلخی حلاوت نیست بالا تر به ذوق عشق بنوش آن می که از رگما فرار آورد ، باشد روح جدا کن سر زتن این جا اگر کوشی به شوق عشق

جو بس خوابش کرنا جانیں ایس نہ ہے کا نام جو بنی کلال نے تیغ نکال ، لرزاں جسم تمام دبی چڑھائیں جام ، سر کا سودا جو کریں

Vain desire! Why crave for wine Divine?
They turn back seeing wine distiller's blade,
Only they can this draught drink,
Who from offering heads in this bargain do not shrink.

موس کاران چرا باجام و مینا مائل و راغب که جور می فروشان دیده خود را باز گردانند بود جانز بر اوشان لذتِ می دور ساغر مم که سر از تن جدا کرده وفا انداز گردانند

(14)

سر بُدا ہیں جسم ہے ، دیگ میں جسم تمام حق ہے ان کا جام ، سر جو باتھ ہے لائیں

Head severed, body is pieces, limbs in qualdron, Let such seek the eternal draught, Who in their hands hold their heads high.

به قتل آیند عشاقان ، پزد در دیگ جسم شان چنیر، رسم محبت ربجا آرند عشاقان بلاشک آرزوی جام دارند و بجا دارند که جسم و جان را این طور اندازند عشاقان

اصل عاشق جو، سِرُ نہ ساندن کم، سے سے سے سے سے سے سے اگرو، سندو دوسان دم، سے سے سے دم، پکرو، سندو دوسان دم، پکری، ہے کے مر، پک پریان جے نہ پکڑی،

14

جي مٿي وٽِ مِڙِن، تہ سڀ ڪنهن سَڌُ ٿئي، سِر ڏني سَٽِ جُرِي، تہ عاشَقِ ائن اچن، لين اُلين اُلين اُلين مُلهِم مَهنگا سُيرين. لين مُلهِم مَهنگا سُيرين.

جو ہیں پریت کے مارے ان کو ، کب ہے پیاری جان یار کی ایک جھلک کی خاطر ، لاکھوں سر قربان میرے جسم و جان ، یار کی خاک یا یہ صدقہ

Preserving heads from beginning is not lovers task,
Divine friends' company hold better than hundred heads held high,
A sip from its cup is better than those bones and skin dry.

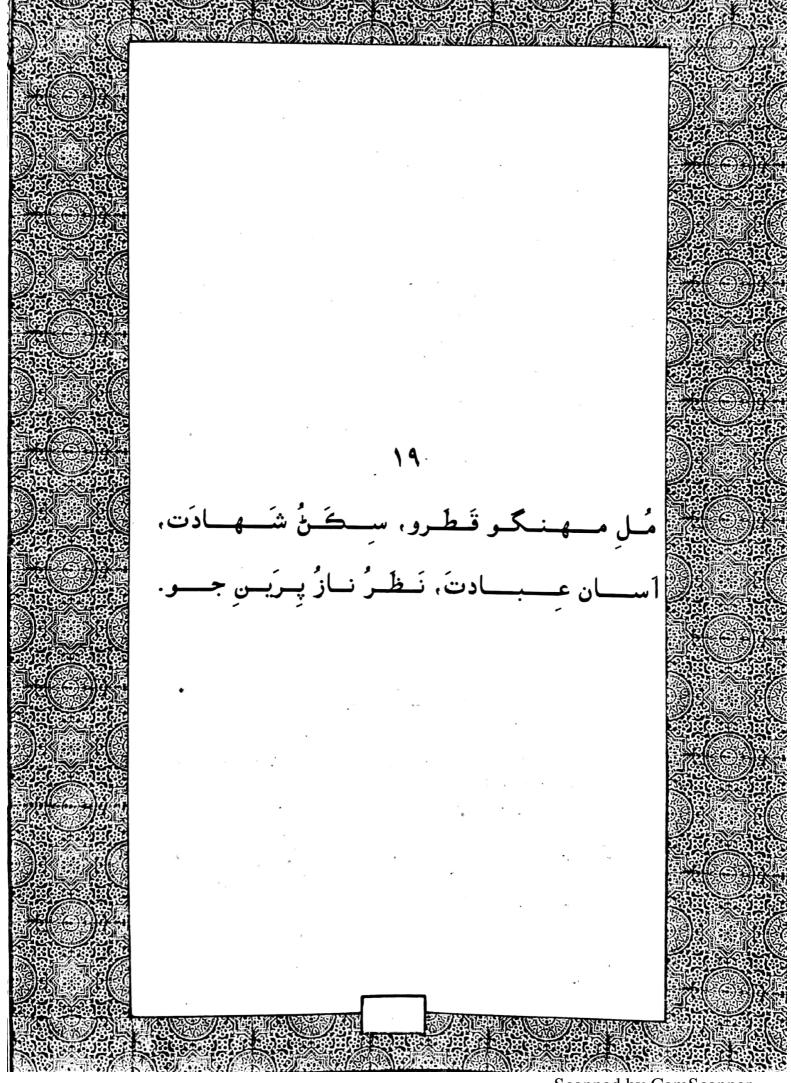
نباشد کار عشاقان نکامیدن سر خود را فدا سرمای مد دارند ، از پی یک ادای یار که باشد یک دم او بیش از سرمای مد ایشان نثار این تن بر آن جرعه که آید از عطا ی یار

(IA)

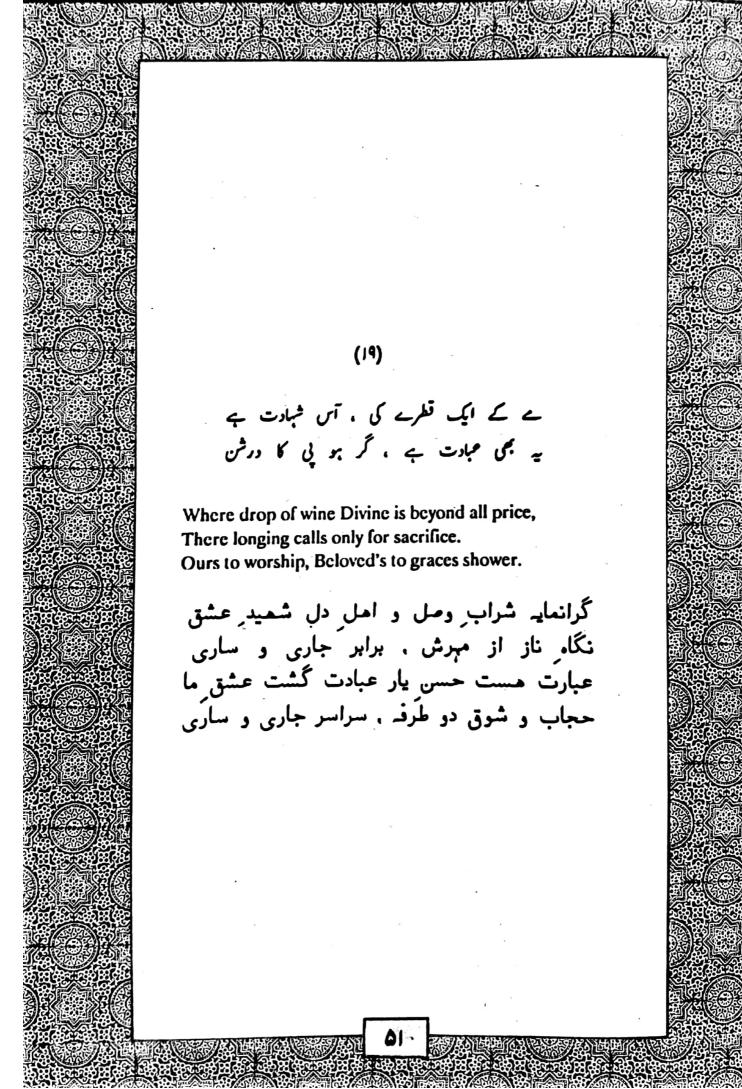
سر کا مدقہ دے کر ، پیتم گر مل جائے سستا سودا جان کر ، عاشق سر کوائے قسمت جب بر آئے ، تب ملتا ہے ساجن

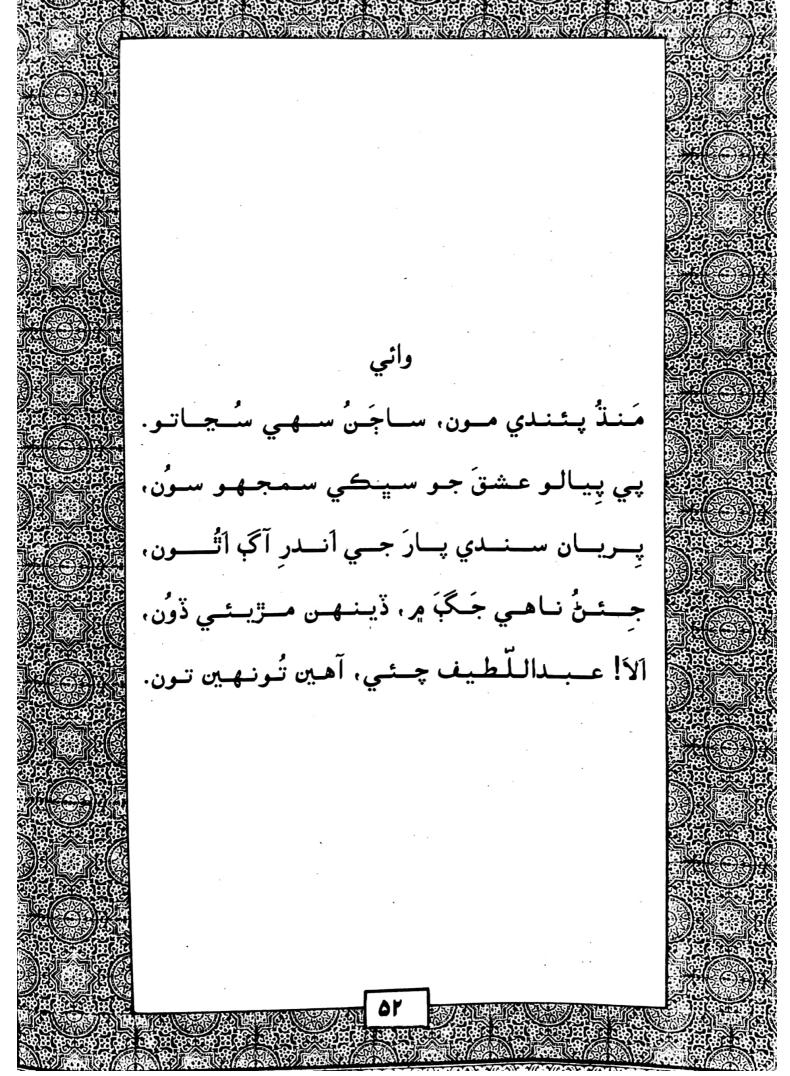
In head's exchange Divine Love's union all would claim, Lovers would throng for such rare bargain, With what other commodity can you Divine Love exchange?

نباشد جستجو درکار ، نی از سر برآید کار که سردادن و سر گردان شدن کاری نمی دارد وصال یار دارد انجمار ای یار بر قسمت نمی یابد کسی یارش ، اگر یاری نمی دارد

Scanned by CamScanner

وائی

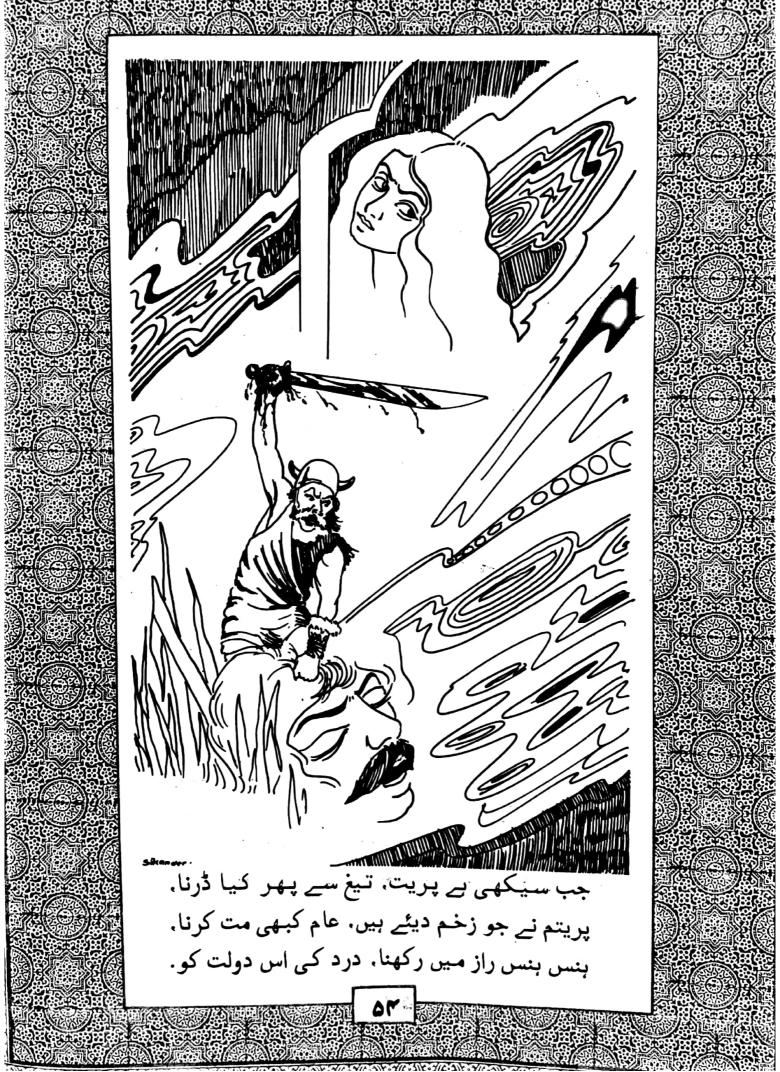
پی کر پریت کی مدرا ، بم نے سب کچے جانا انگ انگ میں اگنی ، پریتم کا نذراند جیون رین بسیرا ، دو دن کا افسانہ کجے لطیف کہ تو بی تو ، ججے کو ہے پہچانا

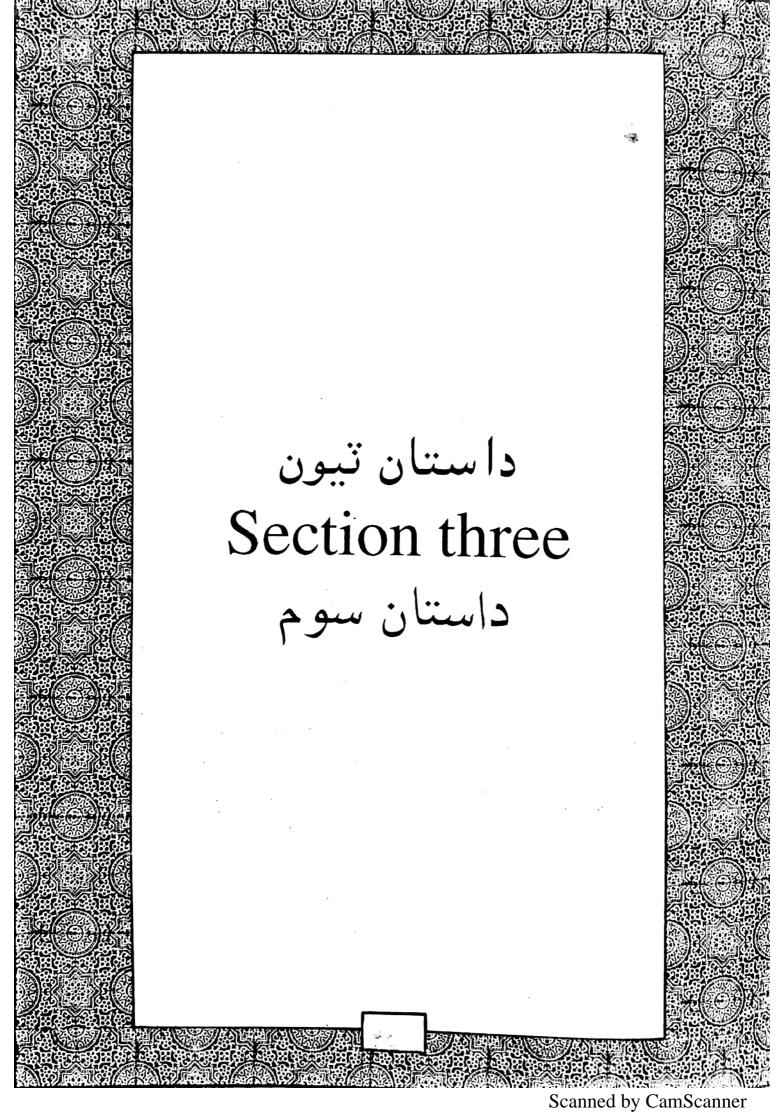
Vai

Drinking love's wine, I learnt of Beloved's reality, Sipping love's cup, I comprehended its beauty. Life on this earth is just for days few, All that I perceive is You, only You.

غزل

چو نوشیدم شراب ارغوان ساقی شناسیدم صنم را بے گمان ساقی دیار دوست یاد آید که دل نالد منم از عشق او آتش بجان ساقی زیاده نیست حد زیست می دانم دم دو روز آخر در زیان ساقی لطیف از مطلع انوار تو حیران تو حیران تو در پرده تو بر پرده عیان ساقی

أتياري أتي ونا، منجهان مون آزار، المبيب تنسوارَ، هَذ نه ولي هال مسون. آور ذُكندو أوَ تيي، هادي جنهن حَسيب، اتر تفاوت نه كري، تنهنكي كو طبيب، رَهَنُما رَقِيبُ، ساتِرَ صِحتَ سُيريِن.

مجھ کو چھوڑ گئے تم ، پریت کا روگ نگا کر ایبا درد دیا ہے ، جان کو میری دلبر کوئی نہ چارہ گر ، میرے من کو بھائے

Having awakened me and putting me in love's pain, The Divine Beloved has now disappeared, Physician's talk since then, I cannot bear.

مرا بیدار کرد از خواب ، غم در غمزه آخر شد دوباره بر دلم آورد آزار آن حبیب ای دوست علاج او بمن بخشید ، احساس حیات آموز مسیحا چون همین دارم ، چرا پرسم طبیب ای دوست

(٢)

اور طرح کا روگ گئے ہے ، ہادی ہو جو جسیب ایسا روگ مٹا نہ پائے ، کوئی اور طبیب راہ نما ہے رقیب ، وہ بی درد کا درماں

Strange affliction under Divine guidance he has got,
Physician's treatment not a bit of change has brought,
For God alone is his care taker and cure, He directs his path.

که آید از رضای یار ، آزار است عجب آزار نمی ورزد علاج مر طبیب حاجب تدبیر قضای ما شفای ما ، رقیب و رمنمای ما همان یار عجیب ما که هست آن صاحب تدبیر

سائے صحت سیسرین، آهی نے آزار، معلس ویر مینو تیبی، کونیندی قهار، خنجر تنهن حوب هٹی، جنهن سین تئی یار، صاحب رَبُّ سَتّارُ، سوجهی رَبُّون ساهَ جون.

۴

رَكِون تيون رَبابُ، وَجَنِ ويلَ سَيَكَنهِ بِن، لُكِون تيون رَبابُ، وَجَنِ ويلَ سَيَكَنهِ بِن، لُكِي خُبابُ، لُكِي خُبابُ، سوئي سَنڌيندُم سُپِرِين، كَيسِ جنهن كَبابُ، سوئي عينُ عنذابُ، سوئي راحَت روع جي.

جب وہ چارہ ساز ہوا ، دور ہوا آزار گاہے ہوہ قبار گاہے ہوں قبار اس کھولے اور گاہے ہے وہ قبار اس کو ہی وہ گھائل کر دے ، جسکا ہو وہ یار وہ ہی اب سآر ، من کی بیٹا جانے

Soothing balm for health is love Divine,
Pain He gives none to such a kind.
In society amicable without a fault,
In lone presence wrathful Lord.
Daggers' blows He gives to him,
Who seeks his friendship,
And purges the very veins, then overlooks his faults.

همه دارو همه صحت ، ندارم یاد آزارش که شیرین است گفتارش ، اگرچه آمادهٔ قمر است زند خنجر عزیزان را ، شود پروردگار آن هم خبردار و احوالم ، بلی غالب به هر قدر است (۳)

بجتے ہیں ہر پل ، رگ رگ تار رباب ب ب ہر گئی ہے ، ساجن دے نہ جواب وہ جو زخم کا مربم ، دل کو کرے کباب دہ ہی عین عذاب ، وہ بی راحت روح کی

Veins became musical organ, producing music ever, Silently suffer pain, for from Beloved comes no answer. He who has me baked, is my love stead-fast, He gives severe pain, He alone is soul's solace.

رباب آسا رگر جانم ، سراینده به سوز او تهیدن ناله برکردن ، نه شد ممکن جواب من کبابم کرد آن نیز آن تنم را تازگی بخشد ممان شد راحت روحم ، ممان باشد غذاب من

Scanned by CamScanner

وہ بھنکائے ، راہ دکھائے ، عجب ہے اس کی عادت جس کو چاہے عربت دے اور جس کو چاہے ذات

He alone blocks the way, He alone directs, He elevates whom He pleases, He degrades whom he wishes.

همان بردارد از منزل ، همان درآرد اندر را و همان گیرد همان بخشد ، همه در اختیار او رضا ی عزت و ذلت ازو بر هرکس و ناکس دانا ، همان بینا ، همه بر انحصار او

(4)

یباں پہ کیوں تو ترش رہا ہے ، جا اب پی کے دوار تھکرایا سنسار ، جس نے دیکھا دوار پیا کا

Why long for Divine Love's salutation?
Why not go and make obeisance?
Other doors are forbidden to those who seek this one.

دل نادان چرا نگری که از جانان سلام آید سلام اول ز تو واجب اگر خوامی سلام دوست نمی نگرد در دیگر که می بیند در جانان بخیز از کلبی احزان بیا اندر کنام دوست

(4)

شرین سے شیریں تر ہے ، میٹھا ہر آک بول ساجن ہے انمول ، بُحب بھی پیار کی باتیں ساجن ہے انمول ، بُحب بھی پیار کی باتیں

Divine Love's saying are not bitter but sweet, Even His silence radiates peace.

کلام دوست شیرین تر ، نباید گفت تلخ آن را نباید گفت تلخ آن را نباید گفت تلخ آن را ، که شیرینی به لب دارد سکوت او سلام آثار اگر از چشم ما بینی اگر از چشم ما بینی ، سکوت او سبب دارد

(^)

شیر بی بی شیر بی ہے ، جو کچے بریتم دے دل سے گر حکھے لے ، ذرا نہیں کڑواہٹ

What comes from Divine Beloved is all sweet, There is nothing bitter if wisely perceived.

شکر ریز آن نگار من زبانش مم شکر پاره شکر خنده به لب دارد ، شکر آمیز گفتارش مم شیرینی و شمد است ، از طرفش که برآید چشیدن باخبر باید ، شکر انداز اظمارش

تو جنين جي تات، تن پڻ آهي تنهنجي، فَاذُ كُرُونِي اَذكُر ركُر، اِي پَرُوڙِج بات، هَتِ كاتي إُلي وات، پُڇُڻُ پَرِ پرين جي.

١.

پاہوهي هيڪار، مونهان پُڇيو سَڄَڻين، الَـشتُ بِرَبِّكُمْ، چَـيائون جنهن وار، سَندي سور ڪِنار، تَن تَدّاهڪُون نه لهي. جس کی چاہت میں تو تڑپ ، وہ بھی جھ کو چاہے فَاذکرُونِی اذکرکم ، پی کی بات مجھ لے ایسا وہ پریتم ہے ، شیری لب اور باتھ میں خنجر

He whose rememberance you crave, longs for you too
"Recollect me that I may remember you."
Try to understand the deep truth of it,
Sweetness on tongue, knife in hand, is for you, His concern.

بیاد شان که تو آراسته داری خیال خویش مگو مرگز برای شان ، که فکر تو نمی دارند تو یادم ولد من یادت کنم ، دستور محبوبان بلی خنجر به کف لیکن زبان شیرین همی دارند

(1.)

پیار سے بوچھا پریتم نے ، مجھ سے یہ اک بار کیا میں تیرا رب نہیں ہوں ، میرا تھا اقرار درّد کی تیکھی دکھار ، دل میں اتری تُب سے

Smiling the Divine Beloved from me once asked,
"Am I not your Lord"?
Since then love's pains' thorn from me never departs.

مرا یکبار از رسم مؤدت یاد آورده الست آواز برکرده ، سوال از من طلب کردند بلی گفته به دام دوستی خود را امان دادم به درد لادوای من محبت را سبب کردند

پابوهِ يه بُو، كِتي هَتُ حبيبَ جو؟
نيزي هيٺان نيه جي، پاسي پاڻُ نه كَن،
عاشق آجَل سامُهان، أونچي گان آچَن،
كُسَنُ قُربُ جَن، مَرنُ تن مُصَدد.

11

كوني كُهي سُپِريِن، كوني كُهن سان، نيري مينا نيم جي، پاسي كرم پائ، نيد جي، پاسي كرم پائ، جُلُ وِجائي جاڻ، عاشق! آجَل سامُهون.

رہے ہیں یار ، باندھا کرمر نشانہ عشق کے بھالے برس رہے ہیں ، خود کو کریں نثار دیکھ کہ کسی بج دھج سے وہ ، آئیں سوئے دار مرشنا تو پیا ملن ہے

With smile on lips, lovers ask where lies Beloved's hand? From love's spear, they shift themselves not. With heads raised high before death they march Sacrifice for them is love, death is union with God.

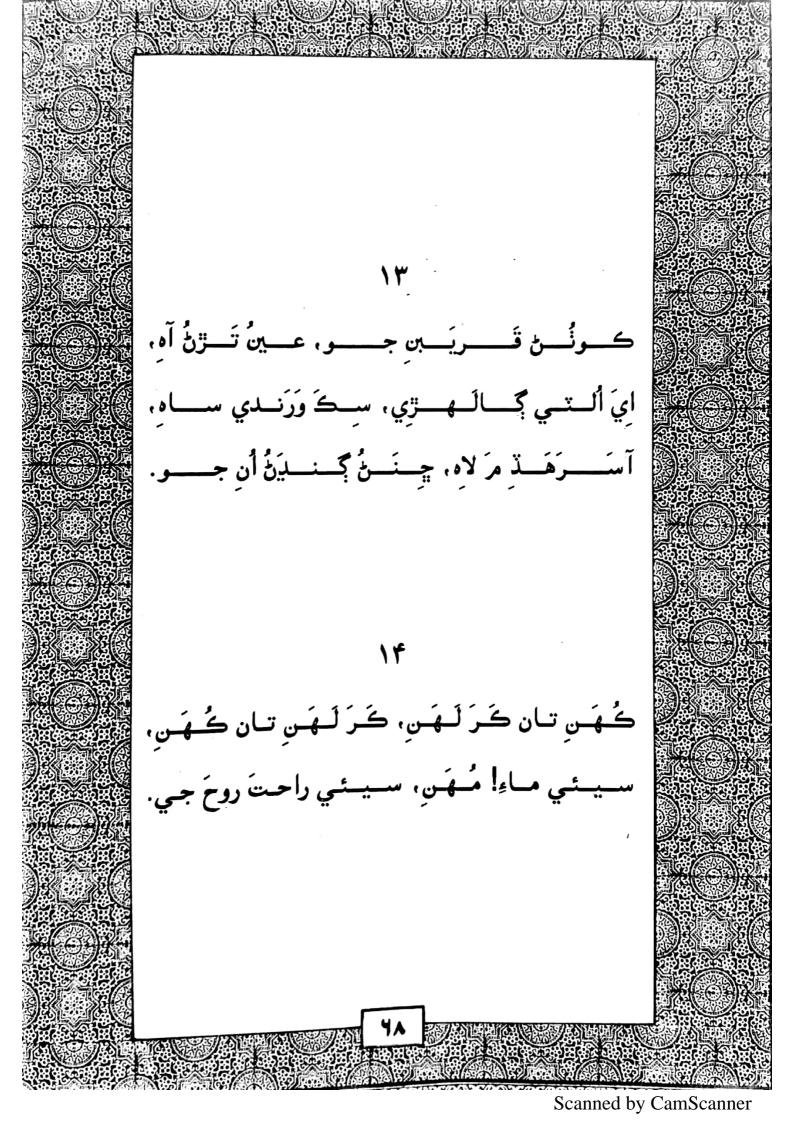
کجا دست حبیب ای دل ، همی پرسند عشق آواز بزیر خنجر الفت ، نهاده سر وفا جویند اجل را در مقابل دیده ، سر افراشتند عشاق قتیل عشق ازین منزل ، ربر صدق و صفا جویند

(Ir)

رخم پر زخم نگاکر ساجن ، ممر سے پاس بلائے لاکھ گڑھے ہوں حشق کے بھالے ، قدم لرز نہ پائے موت سے آنکھ ملائے ، اور بھولے اپنا آپ

Divine Beloved's call is for lovers non-existence, Their non-being is Beloved's union, Hence shift not yourself from love's spear.

بخواند کشتہ گرداند ، کشد نزدیک خود خواند وصال یار شرطِ ابتلای خود عجب دارد بیا در سایدی نیزه که عشق ازوی شود زنده خودی را در شکست آور که قتل تو سبب دارد

(11)

پی کا پاس بلانا ، گویا ہے دھتکار اس کو کوئی مجھ نہ پائے ، ایسا اس کا پیار آس اس کی یار! جو توڑ کے ناطہ جوڑے

To drive away lover, is to have him nearby, What contradiction appears, is love's reply, Lose not hope, to connect or break, is His task.

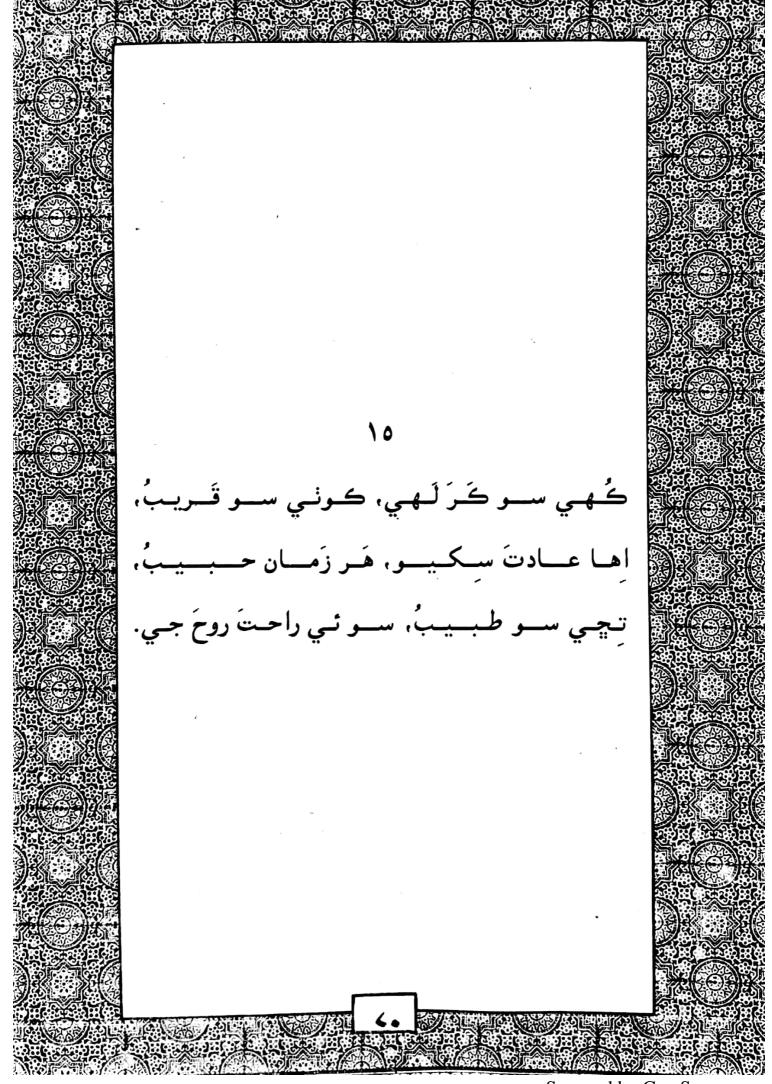
ترا خواند اگر محبوب ، پندار این که راند از خود خلاف عقل این رازم،مگر دور از حقیقت نیست تماشا دان به میدان محبت خواندن و راندن مشو مایوس از راندن که این وصل است فرقت نیست

(17)

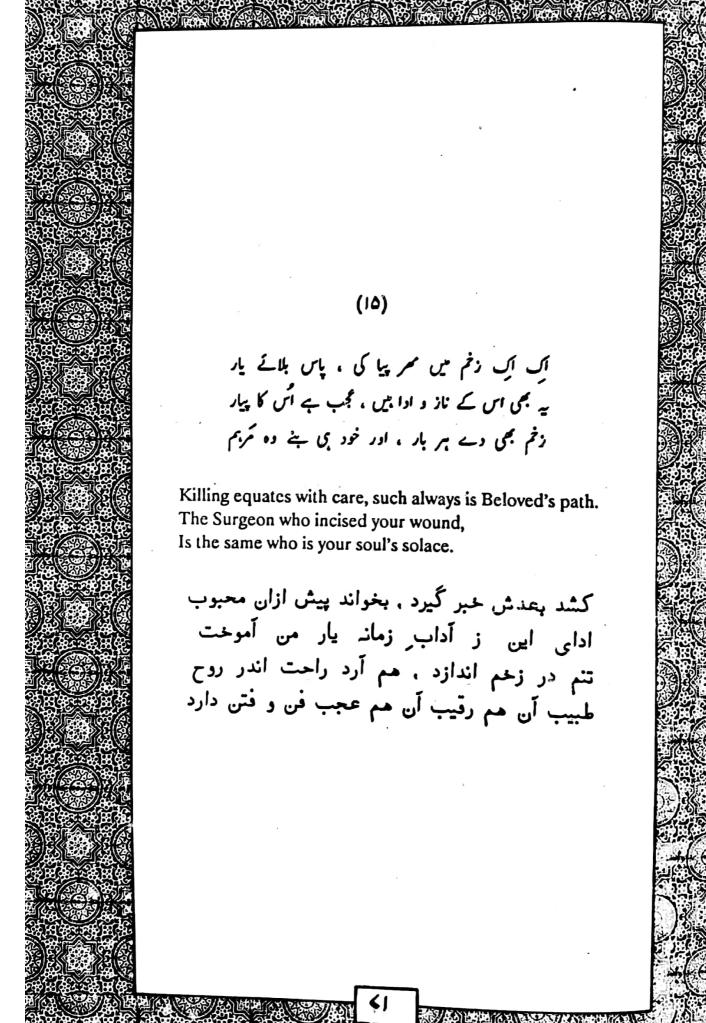
آک آک زخم میں ممر پیا کی ، عجب ہے اس کی چاہت و میں میرا قاتل ہے اور وہ بی رُوح کی راحت

He kills, when cares, He cares when He kills fast. Mother! suffering comes from Him and He is soul's solace.

خبر گیرند بعد از قتل، پیش از قتل آگامند محبت واقعی طرف تماشا هست نزد ایشان روا در شرع محبوبان ، عتاب و راحت ای جانم بشو مانوس از کشتن بیا سر مست گرد ایشان

Scanned by CamScanner

وائي

" يندو تَنَ طبيبُ داروُ منهنجي دَردَ جو، بُكِي دّيندُم بِاجَهِ جي اچي شالَ عجيبُ، بُكِي دّيندُم بِاجَهِ جي اچي شالَ عجيبُ، پِرينِ اچي پاڻ كِئْ و سندو غورُ غوريبَ، دُكندو سڀوئي دور كِئو، منجهؤن تَنَ طبيب، دُكندو سڀوئي دور كِئو، منجهؤن تَنَ طبيب، اديون! عبداللّطيف چئي، هاتِكُ آهِ حبيبُ.

وائی

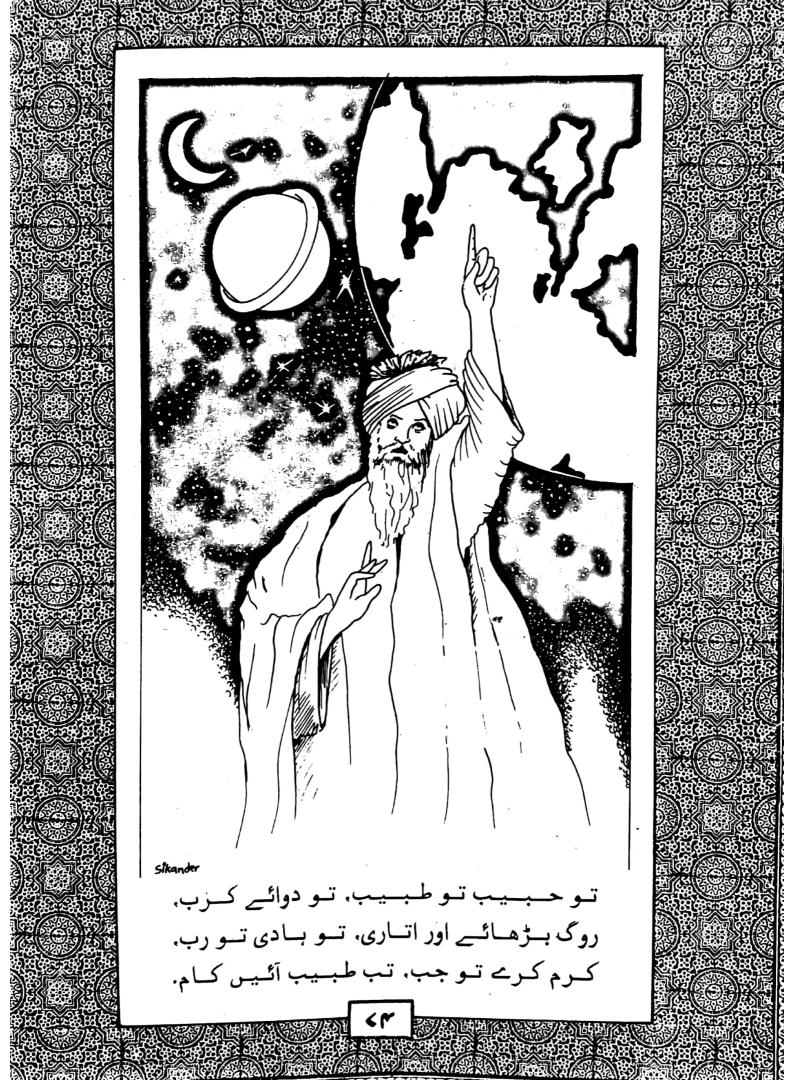
وہی ہی یار جبیب ، درد کا ہوگا درمان دارو دے گا درد کی ، آکر آپ قریب پریتم نے خود انگنا آکر ، دیکھا حالِ غریب آکر میرا ردگ منایا ، ایسا یار طبیب سکھی ا شاہ لطیف کمے ، حاذق ہے وہ جبیب

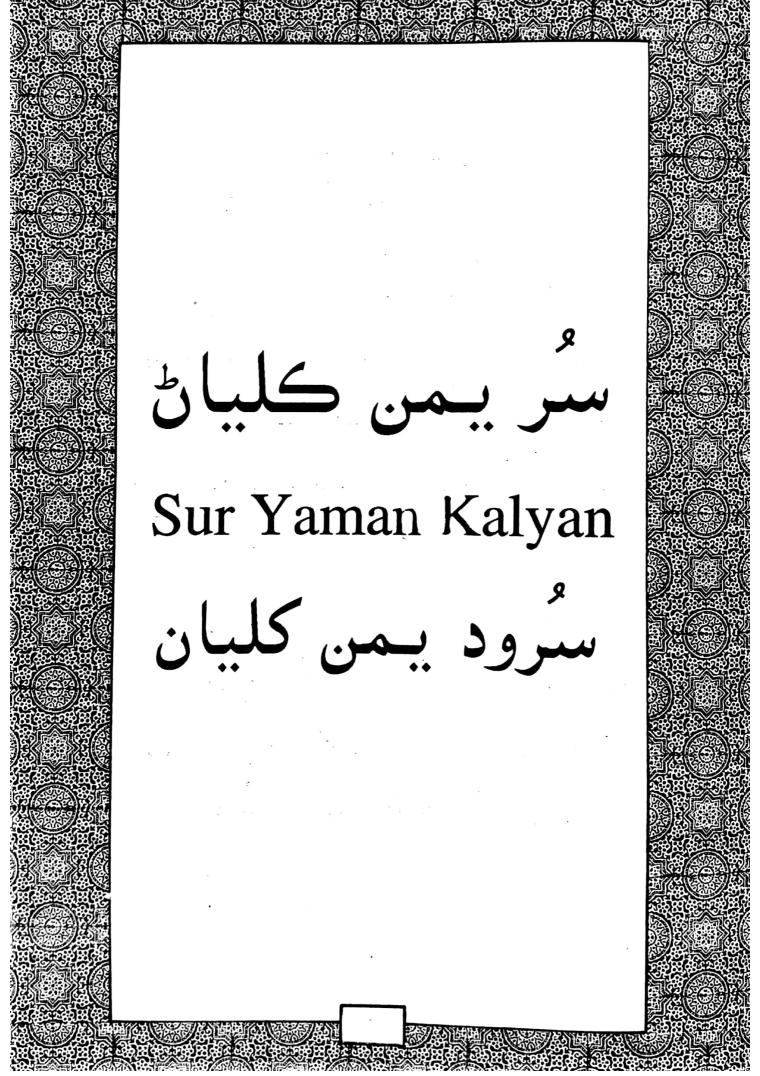
Vai

Physician of my body's ailment will He be, Beloved will shower His graces on me, Gracious one Himself enquired after me. My body's ailment He removed, For, Latif says, expert physician is He.

غزل

یقین داریم آخر از طبیب ما دوائی درد دل گردد نصیب ما علاج مهربانی و محبت هم شود بخشد مریفان را عجیب ما زهی قسمت که خود تشریف آورد، بکرد آن غور برحال غریب ما رها جان حزین کرد از همه علت ممان رشک مسیحا آن طبیب ما بجا عبداللطیف ای اهل دل گوید بجا حامی بجا حاذق حبیب ما

داستان پهريون Section one داستان اول

1

تون حبيب، تون طبيب، تون دَردَ جي دَوا، جيانِبَ! منهنجي جيءَ ۾ آزرَ جا انوا، صاحبً! ڏي شيفا، ميان! مريضن کي.

۲

تون حبيب، تون طبيب، تون داروُن كي دردَن، تون داروُن كي دردَن، تون خبيب، تون لاهيين، ذاتَر! كي ذُكندن، تون لاهين، ذاتَر! كي ذُكندن، تدون لاهين، خدهين أمر كريو أن كي. تدهين قكيون فرق كن، جدهين أمر كريو أن كي.

تو جبیب تو طبیب ، تو درد کی دوًا جانی ! میرے جان کو ہے ، روگ کیا لگا تو بی دے شفا ، صاحب ! لال درد کو تو بی دے شفا ، صاحب ! لال درد کو

You are the Beloved, you are the physician, You alone are pain's medicine, Within me are aches of inumerable kinds, Lord! heal Thou my afflicted mind.

حبیب من ، طبیب من دوای درد مانے من ممی خواهم مدد از تو که ناخوش زندگی دارم بجان زار من افتاد آزاری ز مر نوعی مریض استم شفای ده که تاخوش زندگی دارم

(r)

تو جبیب تو طبیب ، درد کی تو دوا ماندگی بھی تو ہی دے ادر تو ہی دے شفا حکم ہو ترا ، تب دوا میں ہو اثر

You are the Beloved, you are the physician, For all ailments, you are the medicine You give, you cure, Oh! gracious One, Treatment only then affects when you order it.

حبیب من ، طبیب من ! علاج تو بمن شافی منم آزرده و افتان ، ممی باید عطا برمن شفای درد دل پنداشتم شیرین نوایت را بتو زارم که از دیگر دوا ناید بجا برمن

هَنُ حبيبً! هَتُ كئي، بنگان لهي بانُ، ما كهين مون منهُن تيي، جهولي، وجهان پاڻ، إِن پَرَ ساجَنَ سانُ، مانَ مُقابِلُو مون تئي. جت حبيب هَتْنِ، نانُكَ يَـري نِينهن جي،

(٣)

باتھ اٹھاکر تیر جلادے ، کھینج لے آج کمان اس بہانے گود میں تیری گروں میں آن ہورے ہوں اُرمان ، وصل تو ہو پل تجر کا

Strike Beloved, raise your hand, take arrow's aim, My place be your lap on this pretex, Let this be a means for me to join You.

بیا ای نو بہار ما ، بزن از دست خود مارا بہانہ بر صواب آید اگر آئی بہ کوئ ما کہ از وارفتگی سر در برت انداختہ گوئیم جزاک اللہ باین گونہ تو گشتی رو بروی ما

(1)

جس جا ریت کے تیر طائیں ، میرے یار جسب محولیں بید طبیب ، سارے علم و حکمت

Where You aim your love's dart, There physicians forget practising their art.

طبیب آن طرح کے داند کہ می داند حبیب من کہ این نشتر زند او از محبت ناوک اندازد نیارد یاد فن خود طبیب آنگہ تو باور کن اگر آن نازک اندارد

٦

كاناريا كُيْكِن من جنين لوهُ لِكُن مِر، منحب محبت جي مسيدان مِر، پيا لال لُهُنِ، پائه بَدن پَيْسِيون، پائه چِكِيا كَن، پائه چِكِيا كَن، پائه چِكِيا كَن، وُنّان واڍوڙئِين، رهي آچيجي راتڙي.

جب بھی مارے پیار سے ، میرا یار جسیب دھونڈے کون طبیب ، گھائل ہی بھرتے رہیں

Divine Love, if you kindly wound on me inflict, Physicians I will not seek, But live with those whom You so afflict.

ستم ورزید، گر مائل شود محبوب من بامن شمارم منت بیحد دلم افتد بپائے او بپوشم زخم از احسان طبیبان فل نیاز آیم بیاسایم به آزارش که حاصل از رضائے او

(٢)

جن کے تن میں تیر چھے ہیں ، سک رہے ہیں گھائل الفت کے مقتل میں اب تو ، تڑپ رہے ہیں بسل لیے زخم کا آپ ہی مربم ، درد ہی ان کا حاصل ہوکر ان میں شامل ، ان سنگ رات بآئیں

Afflicted with arrow's lead point they rumble, In love's pain, covered with blood, they smart, Themselves their wounds they treat and bind, And spend a night with the suffering lot.

بود نالان که تیرے خورد و آمن در تنش مانده به میدان محبت مشکل است از غم گزر کردن به بین آن خسته بندان را که باخود چاره گر مردم شبی در مجلس خسته تنان باید بسر کردن

رهي أچهي راتين وادوڙين وَٽاءَ، جن كي سور سربر ۾، گهٽ منجهارا گهاء، لِ كائي لوكاءِ، پائه بَدن پَــــِّـــيـــوُن. أَجُ پِنْ كَنجهو كَنجه، وادوزّكي، مَنهين، جُه پڻ پِييَنِ سَنجَه، هُو پِنِيوُن هُو پَٽِيوُن.

طبو تو چل کر دات باآئیں ، الیے گھائل سنگ تن زخوں سے چور ہے جن کا ، زخم سے گل دنگ دھوئیں زخی انگ ، سارے جگ سے چھپ کر

Spend a night with those afflicted, In secret they bind their wounds, having reflected.

شبی در مجلس خست تنان باید بسر کردن که در صحرائے دل از درد زخم تر چو گل دارند نمان از خلق شاغل در مداوائے غم پنہاں نہ ترس از شام تنہائی نہ صبح شور و غل دارند

(٨)

آج بھی قاتل کے کوچ میں ، سسک رہے ہیں گھائل شام ہوئی تو ہمل ، دھونے لگ گئے زخم

Even today are heard wounded ones groans, They treat and with plaster bind their sores.

فغان از دلفگاران می رسد امروز می دانم جگر سیپاره کرده آیت عشق اندران خوانند مم شب امتمام خست بندی بعد ازان فارغ ز خود غافل مگر غافل حدیث دلبران خوانند ٩

سَكُهِن سُدِ نہ سور جي، گهايل كيئن گهارين، پسئَلُ پاسسو پَٽ تان، واڍوڙ نہ واريس، پَرِ مِ پَچَن پِرين َ لي، هَي،! هَنجُون هارين، سَبَجُنُ جي سارين، تن رويو وهامي راتڙي.

١.

سَگهنِ سُدِ نه سور جي، ٿا رُنڪَن رَنجُوري، پيا آهن پَٽ ۾، مَسٿنِ مسامُسوري، لڳين لنئو لطيف چَئي، سَدا جِي سوري، پِرتِ جِن پوري، تن روبو وِهامي راتڙي. گھائل کا وہ درد نہ جانیں ، سدا ہیں جو مشرور کروٹ تک بھی لے نہ پائیں ، درد سے یہ مجور چھٹ کر یاد کریں پریتم کو ، روئیں وہ رنجور ان کا یہ دستور ، رو رو رین بنائیں

Those in good health, know not life of afflicted ones, On floor they lie and turn for help to none. In secret for Divine Love's union they pine, Shedding tears in its memory, their night is passed.

خبردارد چه معتمند از دردی که لاپروا است و لیکن زخم خورده هست از آداب آن واقف بود با خاک پیوسته بسوزد در تپر هجران به شب گریان به یاد پیار و هرکس از همان واقف

(10)

گھائل کا وہ درد نہ جانیں ، درد سے جو انجان کیے توپ رہے ہیں بسمل ، سسک رہی ہے جان کے لطیف کہ پل پل ان کو ، ساجن کا ہے دھیان ان کی بریت مہمان ، رو رو کر جو رین بتائیں

The healthy ones know not the plight of those afflicted, On ground they lie in great distress. Seized with perpetual longing, Latif says, In tears their whole night they pass.

نه داند تندرست از درد لیکن مر که زخمی داشت بخاک آلود و حیله در نیاورد آن بجان خود وفاداران به دل دارند دردی مرگ انجامی ممه شب گریه و زاری نمی خواهند امان خود

(11)

نیر بہائیں نین ہے ، مجبوثی ان کی پریت عجب کے دکھلاوا مجبوث ہے ، کب یہ پریت کی ریت جن کے من میں میت ، کہی نہ نیر بہائیں

Mother, I believe not in their ostentatious tears,
Their eyes are filled with tears for public gaze,
Those whose love is true, neither weep nor speak of it.

ندارم اعتبارے ہر ریا کارے کہ ہے کارے
ہہ ظامر اشک می ریزد کہ تا بیند کسے آن را
مگر آن مبتلائے غم کہ دل بادوست پیوست
نمی گرید نمی نالد نگمدارم بسے آن را

وائي

ورسيا ويج ويجارا! دل ۾ درد پرين جو، السيد وبجا! مر وهو، وَجو دَبَ كيلي، السيد وبجا! مر وهو، وَجو دَبَ كيلي، السيد وبجا باجه جي، آيا سيدر ڌڻي، آيا سيدر ڌڻي، آيا جيءَ جيسارا، دل ۾ درد پرين جيو.

وائی

بھولے بید بھارے ، دل میں درد سجن کا چارہ سازہ اب لے جاد ، لینے نشتر سارے وہی مہر کا مربم بھی دیں ، دیں جو زخم نیارے آئے یار دلارے ، دل میں درد سجن کا آئے یار دلارے ، دل میں درد سجن کا

Vai

Confused physicians depart, love's pain is in my heart, Rise physicians, do not tarry, be quick to depart. He who gives pain and takes it away, is here, He who revives my sick heart is near.

نعم

طبیب از چارہ ہے چارہ ،

خلط می داشت اندازہ

دلم ہیمار درد دوست

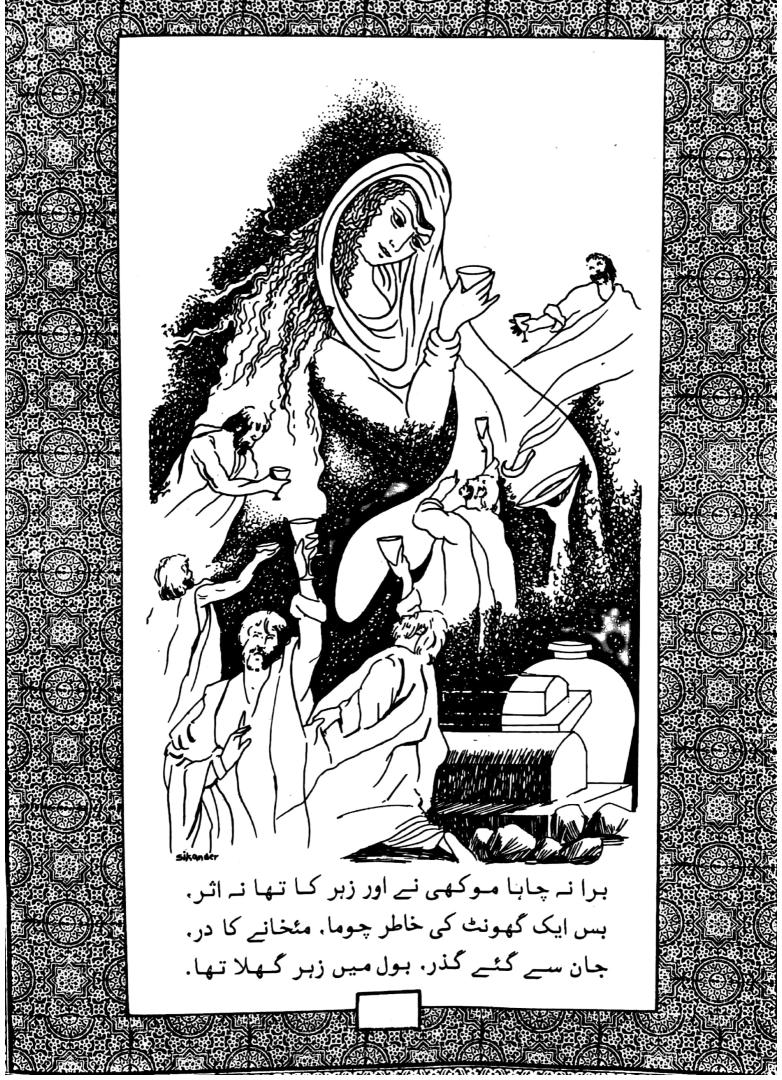
علاج تست ناکارہ

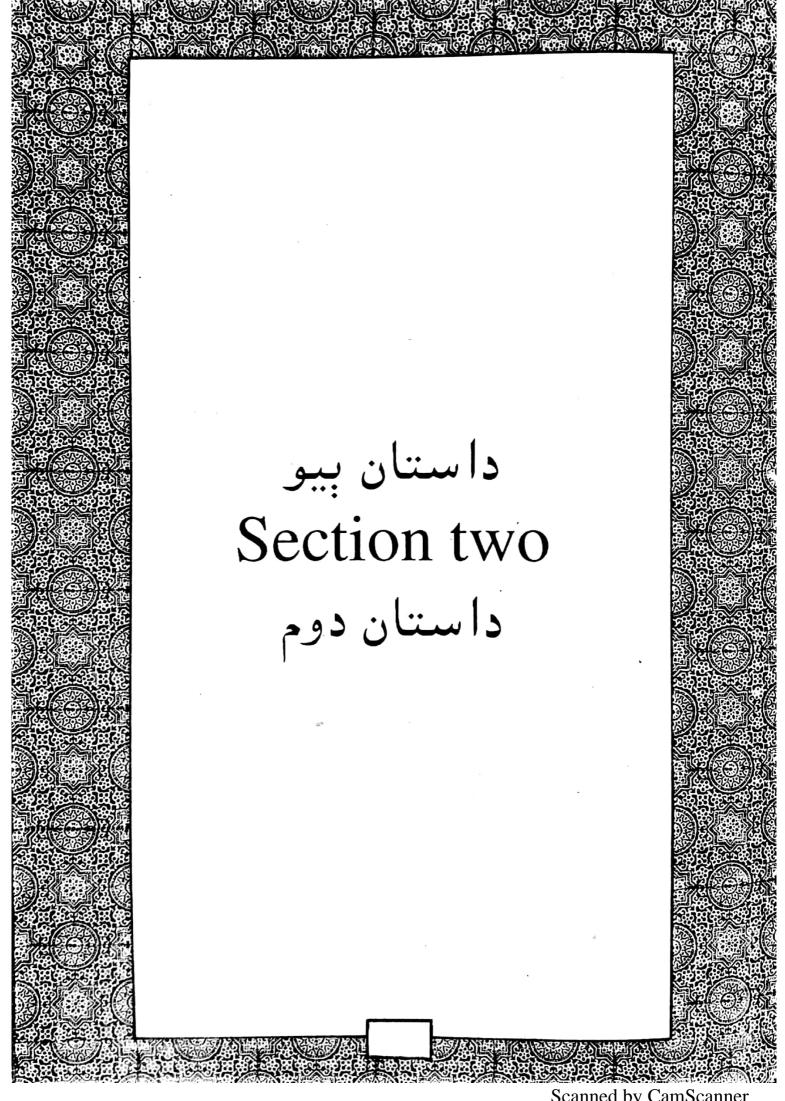
علاج تست ناکارہ

دلم ہیمار درد دوست

دلم ہیمار درد عوست

مسیحا داند این چارہ ہے چارہ

تَن طبيب نہ تون، سُد نہ لھين سُور جي، ساندِ پنهنجا ڊَبَڙا، گـڏ کــــــِّي ۾ ڀُــون، كان كُهرجي مون، حياتي هوتن ري. وبجن سين وائيء، پِئا كِرِي نه كيائون، جي پَنڌِ پاريائون، تہ سِگهائي سَگها ٿئا.

Scanned by CamScanner

میرا روگ نہ جانے تو ہے ، کیبا چارہ گر بھاڑ میں مجونک تو اپنا مربم اور یہ علم بمز بن ر لینے دلبر ، جینا ہے ہے کار

Physicians you cannot treat my ailment,
Collect your medicines, bury them under the earth,
I desire not life without union with Divine love.

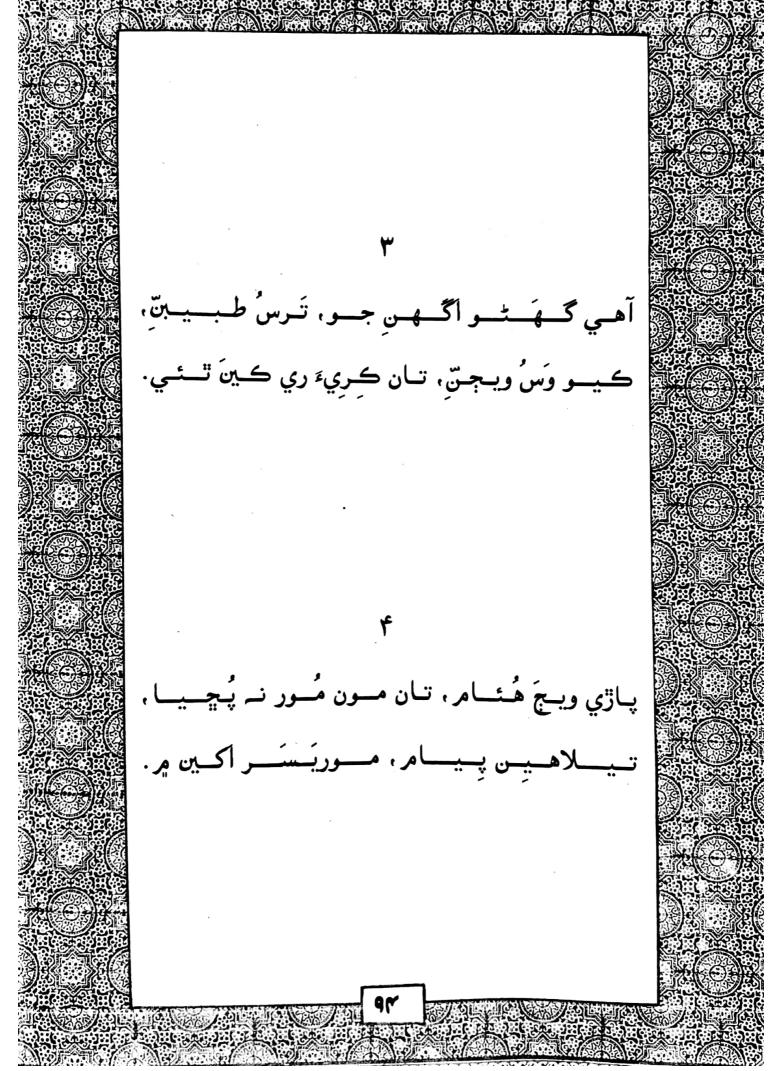
مکن دعوائے داروئے مریضان چارہ گر چندان مم این ساعت ترا در خاک درمان ریختی باید نمی خوامیم علاج درد اے نا آشنائے درد غلط مست این کہ غیر از دوست مارا زیستی باید

(r)

چارہ گرہ سے الجمیں روگ ، سنیں نہ اس کی بات دور ہوں سب آفات ، مان لیں چارہ گر کی باتیں

With true physicians they bandied words obeying them not, Their efforts bear no fruit, for their advice is followed not.

مریضان محبت بے نیاز از چارہ گر باشند کہ این تدبیر کارآمد بود دربارہ ایشان بہ آن رامے کہ گردد چارہ از چارہ گر حاصل ازان رہ نیست درامکان نجات و چارہ ایشان

چارہ گر سے اُلجے رہے ہیں ، مبر نہ وہ کر پائیں درگی درد ہی ہیں روگی

Physicians give to the sick much attention, Their treatment is of no avail without prevention.

طبیب از راه همدردی به حال ناتوان کوشان که تا از جمد آن کم شدّت آزار جان گردد مگر ماند از شفا محروم بیمار آنچنان دیدم محال است این که جز پرهیز خیر ناتوان گردد

(٣)

پاس پروس میں چارہ گر تھے ، گئی نہ ان کے پاس بیناں ہوئے براس ، جب سے دور گئے ہیں ساجن

I shunned them when physicians were my neighbours, For I had in my eyes cataracts rare.

به نزد خانهٔ من صاحب تدبیر ساکن بود مگر باوی شناسائی نه کردم بس زیان کردم چو شد آزار در چشمم فغان برداشتم گفتم چرا از عقل برگشتم ، چرا باخود چنان کردم

هاريا! توهري، كُنيج كايا سين كئو، كرئين جي كري، ته تون توانو تسئين.

٦

جي ڀائين پرين مِڙان، ته سِکُ چوران ڪي ذات، جاڳڻ جَشَنُ جن کي، سُکُ نه سارِي رات، اُجهِي بجهِي آئيا، وائِي ڪَنِ نه وات، اُجهِي بجهِي آئيا، وائِي ڪَنِ نه وات، سَلي سُورِي عَالَّه عُنا، بَيان ڪَن نه بات، توڻي ڪُسَن ڪات، ته به ساڳي سَلن ڪين ڪي.

تو نے کب پہیر کیا ، خود کو روگ نگایا جو کچھ من کو بھایا ، وہی کیا ہے تو نے

Fool! by physicians' guidance you did not abide, You harmed yourself, health you had found otherwise.

نہ کردی استفادہ ساعت بیماری از اکسیر مگر کردی حذر از چیز مائے بد اثر چندان بہ رسم احتراز اے ابلہ از آزار بر رفتی مزن لافے کہ غیر از میچ گشتی خوبتر چندان (۲)

گر ہے من میں چاہ تو سکھو ، چوروں کے اطوار راتیں جاگیں ، جشن منائیں ، نین نہیں خمار جو کچھ پائیں ، ایسے ہیں ہشیار چو کچھ پائیں اسے چھپائیں ، ایسے ہیں ہشیار چاہے سولی پہ چڑھ جائیں ، کریں نہ وہ اظہار جیون بھی دیں وار ، راز نہ کھولیں دل کا

If you seek Divine Love's union, learn from thieves,
Who, whole night rejoice and vigil keep,
And utter not a word when exposed,
Bound together and tortured, tongue-tied they remain,
Though big blades wounds inflict, to disclose secrets, they refrain.

ومال یار اگر خواهی ، هنر از شب روان آموز که ذوق جشن بیداری همه شب در جهان شان به دار آیند یا برتیغ یا در قید از پایان مگر راز نهان بیرون نیاید از زبان شان ٧

٨

وَدِي جَنِ وِدِياسِ، وَرِي وِيجَ نَي سي تِيا، تُرتُ بَدَائون پَيْسِي وُن، روزِ ڪئيائون راسِ، تُرتُ بَدَائون پَيْسِي وُن، روزِ ڪئيائون راسِ، هينئڙا! تنين پاسِ، گهارِ تہ گهايلُ نہ ٿئين.

(4)

چارہ گر نے گھائل کو ، گھر سے دیا نکال ہر اک زخم کے ٹاکھے ٹوٹے ، سارا تن بے حال اپنے دوست کے درشن سے ہی ، دور ہو رنج ملال پہتے آن سنجال ، بید ہوئے مایوس

Physician drove afflicted ones from their doors,
Wounds fester, nor do they form scabs,
Divine Love's sight can heal and cure.
Physicians unaccomplished return, Divine Love come,
That health to me be restored.

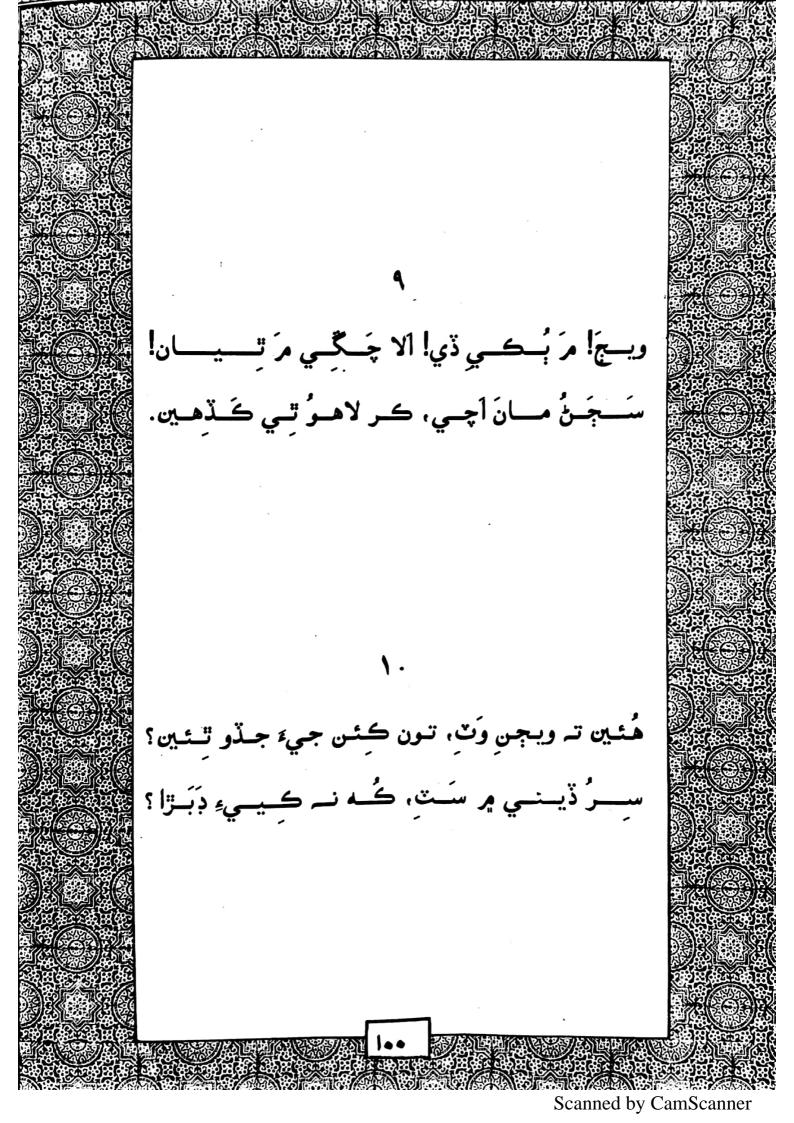
طبیب از چارہ برگشتہ براند از خانہ بیمارے گذشتہ مدتے لیکن نہ حالش برقرار آمد علاجش دید دلبر بود ، دیگر چیز چندین را نہ حاجت بود ازان نے حیلاً در میچ کار آمد

(^)

جس ساجن نے زخم دیئے ہیں ، دہی رمز شناس رہتم نے ہی زخم سننے تو ، صحت آئی راس رہے جو ان کے پاس ، تو روگ گھے کیوں جی کو

He who inflicted bruises alone is my physican, In haste were bandaged my wounds, Oh! my mind, keep His company, lest you guidance lose.

تنم یکبار کافید، ، دوبار، از مسیحانی مرا در صحت آوردند ادائے دلبرانہ بین فدایم برهمان ساعت کہ این نوبت بمن آمد بیا در پھلوئے ایشان رضائے معجزانہ بین

صحت کی اب طلب نہیں ہے ، دوا نہیں درکار آئے شاید یار ، بوچھنے میرا مال

Physicians give me no pills, lest I get well, Remaining ill, some day Beloved may enquire my health.

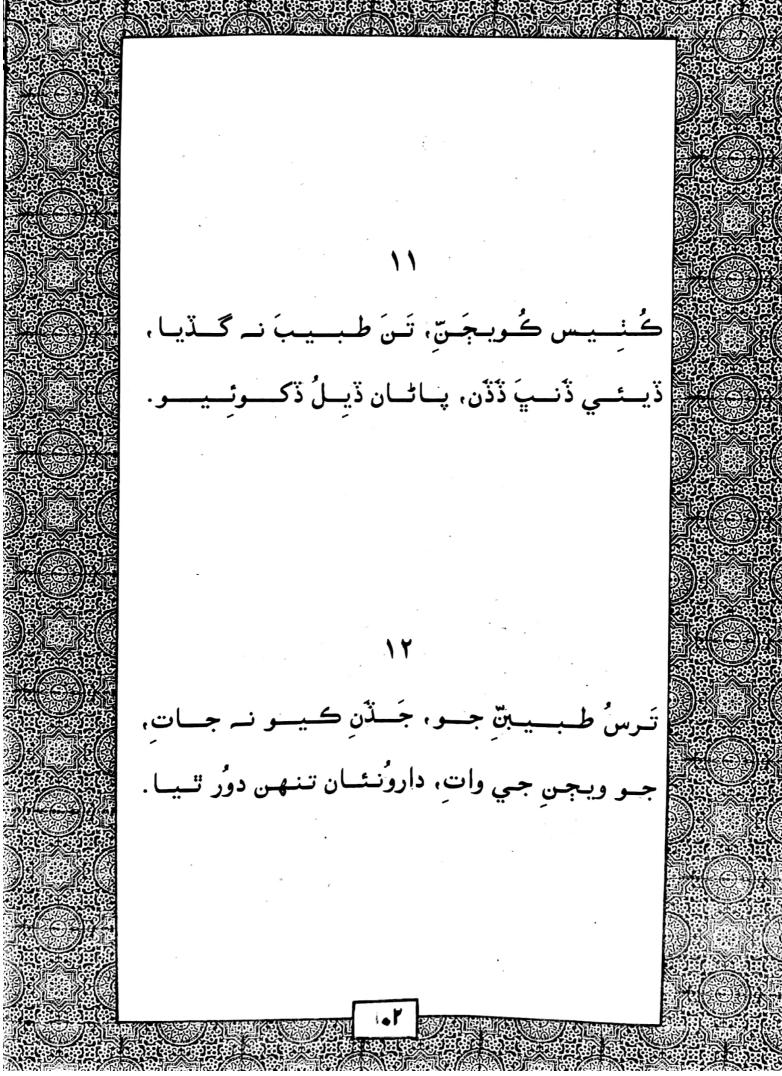
خدارا از علاج من ، بیاباز اے طبیب اکنون نمی خواهم ک از آزار جان خود شفا یابم نمنایم همین تا دم ، بمانم باقی از صحت ک آید دوست ازین مقصد لقانے خوش لقا یابم

(1.)

چارہ گر جب پاس نقے تیرے ، کیوں پالا آزار عبی علاج تھا تیرا اس پر جان کو دیتے وار

You were with physicians, how did you sickness contract? In exchange of your head, why did you not medicine get?

معی پرسند از من معرمان عشق از حیرت که چون بیچارهٔ ای حالانک پیش چاره گر بودی چرا در نذر درمان سر نه دادی اے مریض جان درآن مدت که تو از قرب جانان بهره ور بودی

Scanned by CamScanner

نیم حکیم نے مارا مجھ کو ، ماہر بید نہ پایا داغ داغ کے سارے تن کو ، روگ کو اور بعرایا

Inexperienced physicians inflicted on me many cuts, My weak limbs they cauterized, causing me much hurt.

به اوشان کار افتاده که دارو نے نه دانسته اضافه شد به درد من مرا بس نیم جان کردند طبیع در طلب نامد ، مصیبت بهرهٔ من شد معاذ الله بیدردان بزودی ناتوان کردند

(IT)

اب تو بید دوائیں دے کر ، کریں گے اور نراس جو تھے ردگ شناس ، ان کی قدر تو کر نہ یائی

The sick paid no heed to physician's instructions, How could medicine bring them restoration?

مریضان چاره سازی اطباً در گذر کردند که در دانست ایشان این ممه تکرار بیکار است به دارو نے که دارو نے بود رشک مسیحانی توقع داشتہ باشند کو در پاس دلدار است داروُن ۽ ڪاروُن، جان ڪِي ڪيا ويج مون، بُڪي ڏيندا ٻاجه جي، نِهاري ناڙوُن، بُڪي ڏيندا ٻاجه جي، نِهاري ناڙوُن، جي جون سيڻ لَهنِ ساروُن، تن تان ڏکندو ڏوُر ٿئي.

14

الله مرتي أجُ، كيس سَنْ صِحَتَ كي، دُور ذُكندا! يَجُ، مِهرِيءَ مُنهن ڏيكاريو.

چارہ گر نے جتن کیے پر درد ہوا نہ دور آپ آپ ہی درد کا درمان دیں گے ، چھوکر تن رنجور جب ہوں پاس حضور ، تو گئے نہ کوئی ردگ

Physician's pills and medicines were of no avail, Beloved my pulse will check and mercy's medicine make, Such care on Beloved's part will make suffering depart.

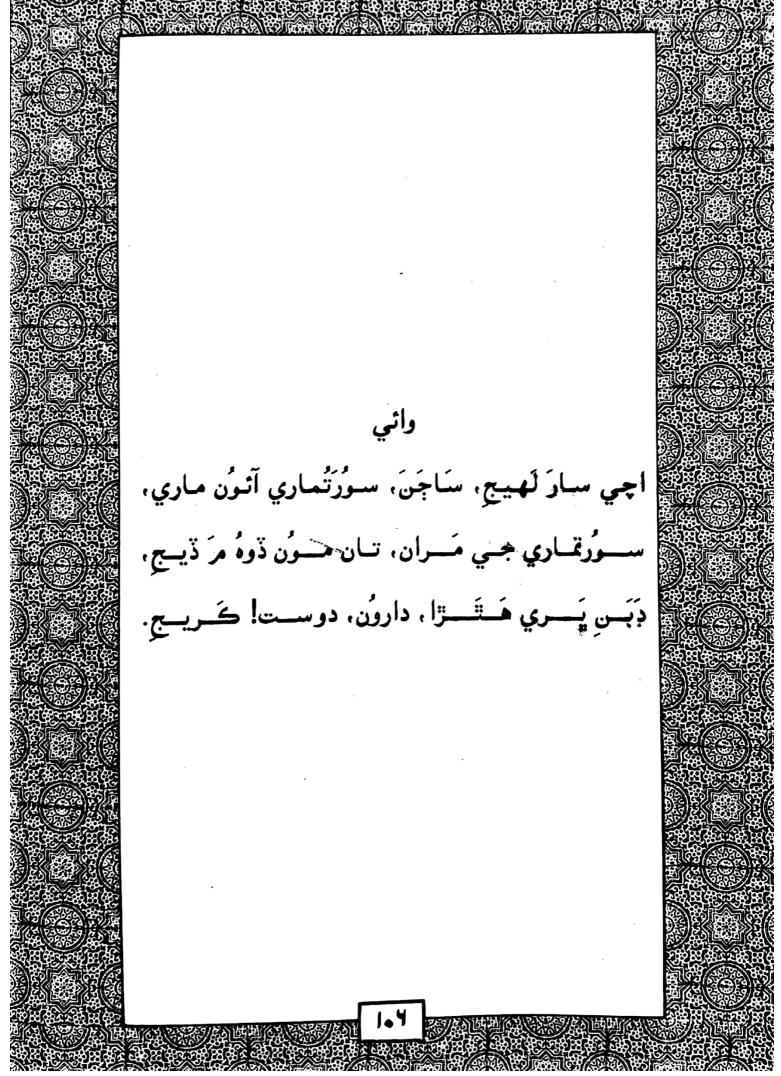
فغان پرداز می کوشم که داروی به دست آید مدد ای چاره ساز من ، نظر برجان بی چاره شوی گر ملتفت برمن ، شود رنجوری از من دور عنایتمای تو کافی ، پئی درمان بی چاره

(14)

تڑپ کے سب مجور ، کرتے تھے فریاد درد ہوا تب دور ، چارہ گر جب آئے

Today the suffering ones called health in unison, Disease disappeared when loved one's face was seen.

مریضان معبّت بین که صعّت را صدا داده چو مهتا بی صفت معبوب از در کی بدر آمد نمایان شد نهان روی مسرّت منزل آرا شد شب دیجور لیکن بهر شان گویا سعر آمد

وائی

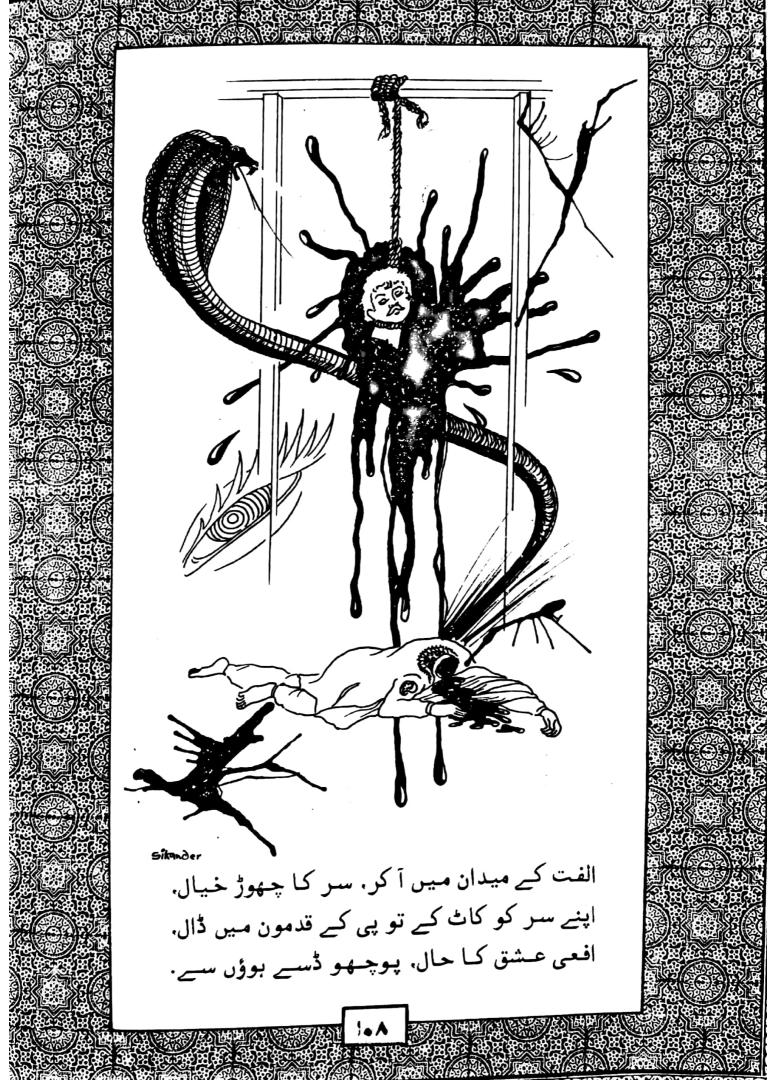
آکر دیکھ تو لے ، میں ہوں تیرے درد ی ماری درد سے گر مرحاؤں پہتم ، میر تو دوش ند دے تو ہی میرے درد کا درماں ، درد سے چین لے

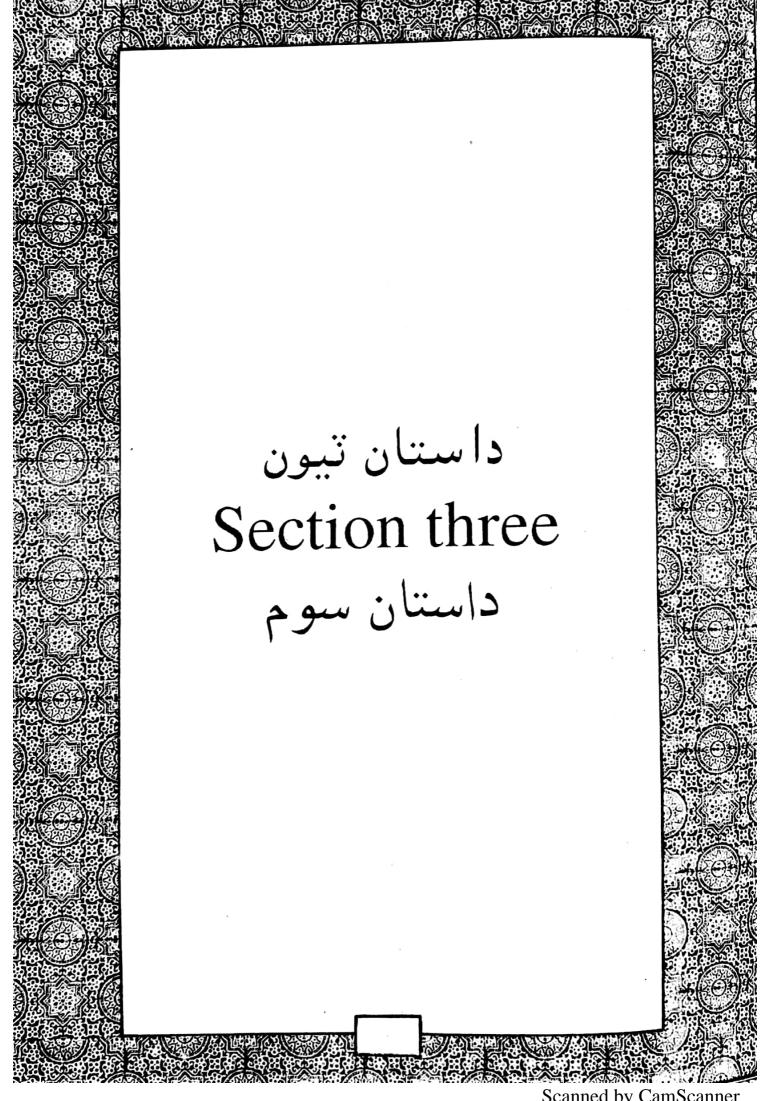
Vai

Beloved! come and heal your love-lorn one, Blame me not if I die in your longing, Be my cure, come with handful of medicines.

نظم

بیا نزدم حبیب من که دردم باعث مرگ است گناهم را نه یاد آری ، اگر مردم مجیب من که دردم باعث مرگ است چنان مستم که می بودم ، به فکر تو نجیب من به فکر تو نجیب من که دردم باعث مرگ است برایم زیست شاد آید ، به دارو نے طبیب من برایم که دردم باعث مرگ است به دارو نے طبیب من که دردم باعث مرگ است که دردم باعث مرگ است

هَيءِ هَيءِ وَهي هاءِ، مَنَ ۾ محبوبنِ جي! جيرا جوشَ جَلائِياً، بُكين بَري باهِ! پُسر مَحَ مـــاء، جي ويساهَ نه وِسَهـو! كاندين تاندين بابُرين، پَچامَرُ پيئي، جيرا، جِكِرَ بُكِينُون، سيخُنِ ۾ ٽيئِي، وبجَنِئون وبئي، ٿي وهِيئي سَبجَئين!

Scanned by CamScanner

دل میں اک کبرام مجا ہے ، پل پل تڑیے من میرا ہر انگ انگ جلائے ، بعدے پریت اگن جلتا یہ تن من ، شاید میری پریت کا

Alas! Alas! longing laments' seat is my heart, Liver and kidneys in this fire roasted I find, Come and see the slames over me, if you have a mind.

فغان بر لب ز معبوبان ، ز معبوبان فغان برلب که ازار است برجانم ، نیابم هیچ درما نی سراپا جسم شد خست ، به بینید اعتبار آرید همی باید دهد دانا ، شتابم هیچ درما نی

(r)

جسے آگ بول کی دہکے ، دبک رہا ہے تن جل کر یار ! کباب ہوا ہے ، سارا تن اور من چارہ گر ساجن ، اور نہ درماں کوئی۔

May I roast on descrt trees' coals!

Liver and kidneys all in skewers,

Beyond physician's cure, ready for Beloved to health ensure.

جگر ہر اخگر اندازد ، دلم را نیز سوزاند باین نوبت کہ ہے رحمی ازو بیچارگی از من ندارم احتیاج چارہ گر لیکن علاج دوستِ جز آن مشکل کہ گردد دور این آزردگی از من

٣

سَرُ جو سَجِيو سَڄَڻين، بِيهَرَ پاڻُ ڀِري، عِمَدُو سَوڇوهَ مان، كَرَّ كَرَّ كَانُ كَري، عِمدا جيدا جيدا جيدرا جيگرَ بُكِيون، لنگهي پِيو پَري، لنگهي پِيو پَري، لَكُو جِيءَ جَرِي، تَالْيان تِيرُ نَه نَكُري!

۴

پُچُ پتنگن کي، سنديون کامَن خَبَرون، آڻِيون وِجَهِن آڳِ ۾، جِيءُ پنهنجو جي، جيري جنين جي، لڳا نيزا نينهن جا! (٢)

کھینج کے تیر طلایا ، یار نے دوا جی بار سن کرتا ہوں تیر طلا کہ ہوا بدن کے پار قلب و جگر کو چیر کے سائیں! آر سے ہوگیا پار جینا ہے دخوار ، ترابوں تیر نہ لکے

Divine love aimed arrow again,
Whistling and wheezing to me it came,
Passing through liver and kidneys far it went,
Though hard I pull, the struck dart, I cannot extract.

کمان پرداز دست دوست ، بامن آنچنان پرداخت بنوک تیز آن ناوک ، دُوبار، دربرم افتاد جگر خوناب و دل غمناک ، گردانید و جست رفت مگر ذوق محبت روز افزون در سرم افتاد

ر وانوں سے اُوچھے کوئی ، جل جانے کا حال اس خوش خوش خوش جو کس خود کو جینا ہے جنجال صفق کا دیکھ کمال ، جیتے جی جو مل جائیں

Ask moths the process of burning,
Who throw themselves in fire raging,
Their hearts being pierced with arrows that come whistling.

مپرس از من که پروانه چرا بر شمع شد شیدا وگر پرسی ز پروانه همین حجت روا باشد که چون زخم جگر خوردی چرا آتش پذیرفتی نیابم دیگری کو این چنین اهل وفا باشد

پَتنگُ چائین پان کی، تہ اچی آگِ اُجهاءِ! پَچن گُهٹ پَچائیا، تون پَچَن کی پَچاءِ! واتُف تی وساءِ، آگِ نہ ذَجی عسام کی.

7

پُتنگ چائین پان کی، پُسی مَچ مرَ مون! سَهائیءَ سُپیرین جی، گِهڙ ته ٿئین گهوٽ! احا تون اروٽ! کُسوري خسيسر نه لهين! روانہ تب کملائے جب آگ ہو خاکسر . اس آتش کے موختہ سب ہیں ، اے تو موختہ کر مجمد اس کا یاکر ، من کی آگ ہے آگ جھادے

Come and put off passions' fire, if you are a moth, Fire has burnt many, you burn the fire's wrath, Guard the secret, like an adept put the fire off.

اگر خواهی که فرخنده شوی مانند پروانه بیا و آتش افروخته را سرد تر گردان بسان را سوخت این شعله تو شعله را بسوزای دوست ندا ند تاکه کسے آنرا چنین طرحے دگر گردان

(٢)

روانہ کملاتا ہے تو ، لوٹ نہ دیکھ کے آگ رہیم کی کھ جوت ہر ، بطے تو تیرے بھاگ جلنے ہے ہے باک ، کی تیری رہیت ہے

If you are a moth, turn not away from fire's wrath, Enter into Beloved's effulgence, be the one elect, You being immature know not furnace's depth.

اگر خواهی که فرخنده شوی مانندر پروانه مترس از شعله ازان که اول همین طور وفاداری است برو بر جلوهٔ جانان بیا از سوز آن خندان بغیر از سوز خام استی ، تقاضایت ریاکاری است

٧

پَست گُن پَهُ كيو، ميڙيا مَيي مَچ، پَسي لَهِسَ نه! لِچيا، سَڙيا مَيي سَچّ، سندا ڳِچين گچ، وبچارن وڃائيا.

٨

جي تَتو تَن تنورَ جن، ته ڇَنڊي سانُ ڇَماءِ،

آڻي آڳ ادب جِي، ٻاري جيانِ جَيلاءِ،

بُرقعان اندر بازيون، پنهنجون سڀ پچاءِ،

بُرقعان لوڪَ لکاءِ، وصالان وچَ پئي!

ر وانوں نے موت کی ٹھانی ، دیکھ کے روش بائی سانچ کی آنچ سے ذرا نہ جھیجے ، جھوم کے جان جلادی خاک ہے والوں کی خاک ہے والوں کی

Moths united, gathered over the blazing fire, Heat unnerved them not for truth's sake they scorched, Many necks were lost, consumed in fire's wrath.

مجوم انداز پروانه , سو ئی شعله شتابیدند تپش اندوز گردیدند و جسم و جان فدا کردند وفاداری معچنین باشد سر تسلیم عم کرده حیات از عود فنا کردند (۸)

تن تندور کی مانند د کجے ، مار ذرا سا چھینٹا من میں عجز کی آگ جلاکر ، اپنی جان جلا لیے اندر منزل ، آگے بڑھا جا کجے لطیف کہ پیار کی آگئی ، اور کو مت د کھلا کہیں ہے د کھلاوا ، وصل کے آڑے آئے

Like a furnace if your body burns, sprinkle patience over it.
In discipline's fire, scorch your limbs,
Cover with confidence, your stages spiritual,
Disclose not your restlessness, Latif says,
Lest it may to union hinderence bring.

تپد گر تن تنور آسا بزن بر آب و دیگر سوز فروز آرد فروغ آخر مده آنرا فرو گردن بیارا اندران بازی بغیر اظمار با دگران بسی یابی ازین بازی متابی گر ازو گردن

اجا تَنوُران، كالهم كديا سون سجتِين، پسڻ تايائون تڪيڙو، وحدت جي وُڌاءِ، محسبت مستاء، منچ مُسورائين نه لهي! پَچائي پَهاڻُ، جي رَساڻيو رُڪَ کي تنين سندو جيانُ، آهي آڳيڙيُن کي.

کل عشاق کو جلتی مجمیٰ سے جو کھینج کے لائے ان کی من میں آتش وصدت ، اور بمرکتی جائے مستی کو دہکائے ، وحدت کی یہ اگنی

Only yesterday Beloved from furnace did me extract, To the path of oneness in haste, I am dragged, Blaze above lover's head, never is swept.

منوز از آتش خیزان برآورد آن صنم مارا ممان دم سوز یکتایی به جان ما شتابان داد در این صورت به حال ما نجات از سوز ممکن نیست که ما را از سر نو یار ما شعله به دامان داد

(1.)

آئن گر کی آگ میں جل کر ، کندن جو ہوجائے دور سے ہی پہچانے ، آئن گر ان کو

Those who melted ore and made it steel, Their worth blacksmith alone can feel.

ممان کو سنگ را پخت، پدید آرد ازو آمن جہان او را کند تسلیم لاشک خوش منر مست آن ممی دانم کہ این ترکیب آتش کار ما داند عجب دانا ی راز است آن ز مر رہ باخبر مست آن قَن ُ قن ُ قن ُ قَمَ سِنَ وَارَ ، أَج پِنْ آڳِ سِنْ آڳِ سِن جِسِي ،
 باري منچ مَ جساز جسو ، اوتيائون اگسار ،
 تُوڌيا! ٿِيُ مرَ ڌار ، جِمرَ كَچَو رُكُ كَڻيون ٿيي .

17

دّودیا! تون نہ ذَنئِین، آگِ اودو نہ وجیبین! اُلاجی عشق جا، سی تان تون نہ سَهِین! اُلاجی چَئین، تہ آئون آگِریو آهیان! آئن گر کی مجھیٰ میں ، شعلے رقص کنان آ آئن صفق جلاتے ہیں یہ ، مجڑکے آگ بہاں جھونک دے جسم و جان ، خود کو کندن کرلے

Today too blacksmith's hammer strokes are heard, Love's fire heaped with coals is in a blaze, Apprentice! Keep close to fire lest into bits ore breaks.

به شور باد دم امروز آتش کار مصروف است مجاز آغاز آتشدان که از اخگر فروزان شد دمدتاب و توان دل را حقیقت را به حسن آرد شوی ضایع چو آمن ، گر تنت از وی گریزان شد

(Ir)

جائے نہ آگ کے پاس کبی ، ادر آبن گر کملائے شعلہ صین کی آگ ذرا بھی ، جھے سے بی نہ جائے سب کو یہ بلائے ، کہ میں تو آبن گر ہوں

Apprentice! you use not the beater, nor come close to fire, The flames of love you do not bear, Standing there, being blacksmith you proclaim.

کشیدی دست و روی خود نخست از آتش ای جانم ممان آتش که دارد شعله مای عشق در پرواز گذر کرده ز تاب آن برفتی ، بعد می گوئی که تو آتش گری لیکن نه ای باشعله بر پرواز که تو آتش گری لیکن نه ای باشعله بر پرواز

(11)

سر کو بنا کے سنداں مچر جا آبن گر کے پاس کوٹ کے کندن کردیں شاید ، جھ کو رمز شناس

Let your head be an anvil, then ask for smith's abode, So you be changed to steel after many a stroke.

بجو دگانِ آتشگر ، بنه این جسم برسندان بنه این جسم برسندان بخود کان آهنگر که تو هم کوفته آمیخته گردی در آن آمِن شوی آهن صفت پخته بدین فیضان ِ آتشگر (۱۳)

سر کو بنا کے سندان سائیں ، چوٹ پہ چوٹ جو کھائے تب ہوگا تو کندن جب تو اپنا آپ گنوائے

Bear like anvil, stroke after stroke, In Love's eestasy annihilate yourself with hammer's blows.

بیا پی کوفت گشتن چو سندان کارگر باشد مگردان رو ازین محنت که این محنت پر از خوبی است بگیر این نکته در یادت ، حذر از کوفت و پخت مکن که این صد مقصد ی دارد دگر بیکار سر کوبی است د کھے آج آئے ہیں ، آئن گر وہ مہان الائے ہیں سندان ، تیغ کو تیز کریں سے

Today smiths expert in whetstone have come, Whetting swords of steel, will sharpen some.

بیامد باز آتشگر ، که تا رونق بجا آید بلی شوریده سر لیکن ، بدستش دوستی پنهان دهد چون آب آهن تاب تیغ زنگ خورده را مثال روئے مہرویان کناند تیرگی پنهان

(14)

آئے ہیں آئن گر ، چکا ایسا رنگ احرے کا سب زنگ ، کریں گے لوہا کندن

Today the well informed smiths are here, Rust will they remove, steel will brighter then appear.

ممان آبنگری آمد که فطرت را فروغ ازوی نگامش مر نمانش را بیک جنبش جوان سازد نقاب از زنگ برخیزد رخ آمن را شود رخشان به دست آرد چو آن پر داغ ، صیقل را روان سازد

وائى

جيءُ جيارئو جيء جيارئو، ڪين منهنجڙو هارئو، پرين جي، پُچَر، سين جيءَ سنڀارَ، جَڏڙو جيءُ جيارئو، اُجيب تَن عَمِي مان، پِريُن پُوجَ پيارئو، مرضُ مريض تان، اِشاري ساڻ اُتارئو، ڪَرَم ڪريمن جي مون کي آهُکيءَ مان اُڪارئو، سنئون مُنهن ڪري سپرين! آئين نرمل نور نهاريو، سائلن جنء سد ڪري، ائين طالحَن کي تارئو.

وائی

جی بہلاؤ ، من بہلاؤ ، مجھے تو یہ بتلاؤ ، کب آئے کا میرا پیار

ریتم آپ پلائیں بجھ کو ، پیار کا امرت دحارا

روگ مٹائیں روگ کا دہ ، کرے ایک اخارا

باتھ پکڑ کر مجھ پاپن کا ، پی نے پار اتارا

پیار سے پائ بلالے سائیں ، دور بو سب اندھیارا

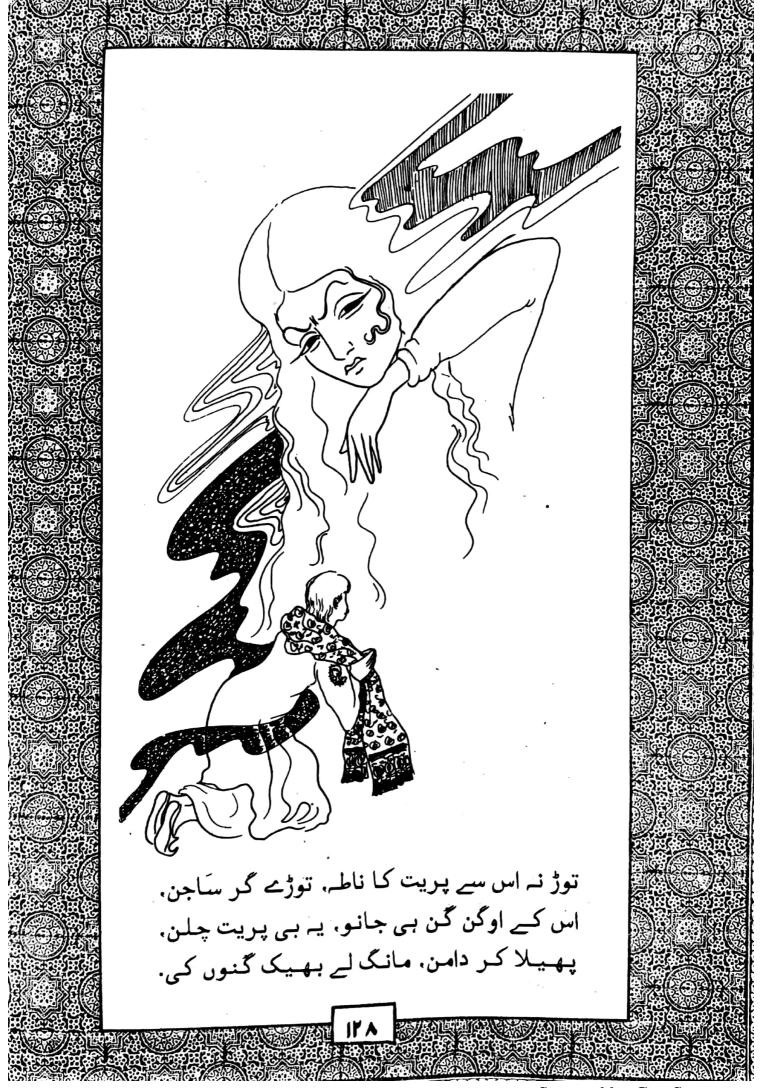
ایک نظر جو دیکھے ساجن ، مجوے من دکھیارا

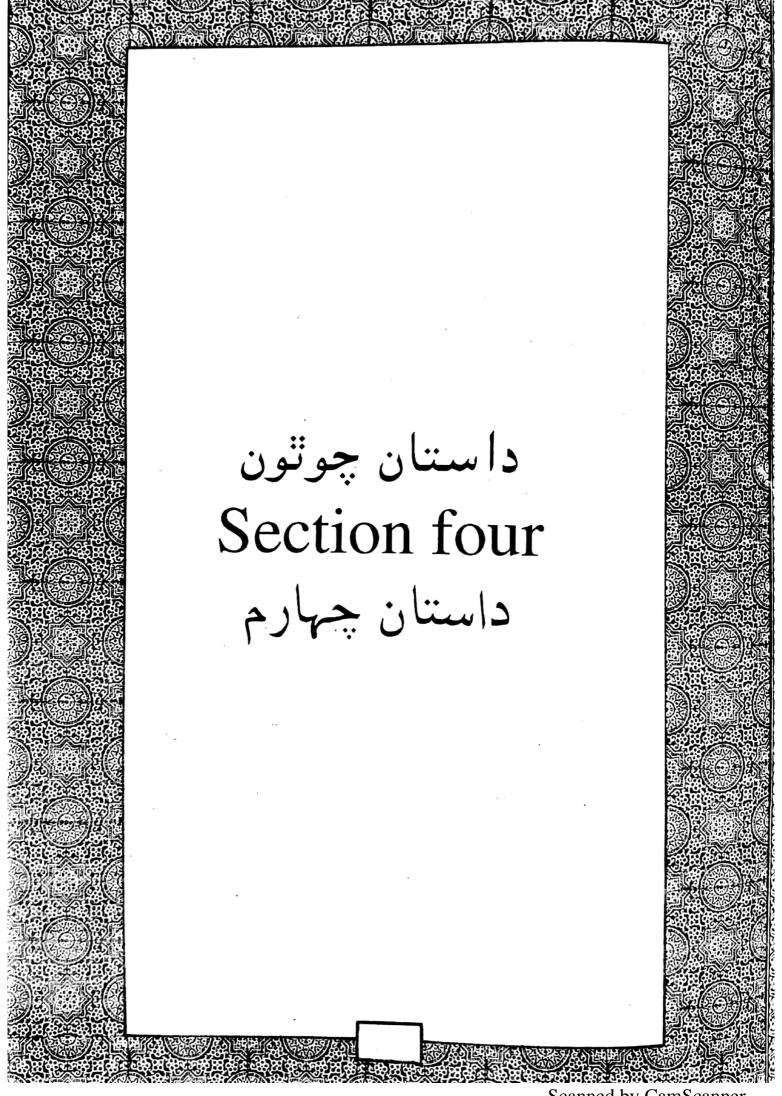
Vai

Revive my heart, revive my heart, depress it not,
Loved one's thoughts, save Him nothing is sought,
From grace's oceans depth, love offered me a large drink,
With one gesture remove my ailment.
Bless this unworthy me with your grace,
With your pure glances, look at my face,
Like your concern for the needy, bring out the drowning ones.

نظم

زندگی اے مہربانان زندگی ای معربانان زندگی ای معربانان زندگی یاد جانان می دھا تابندگی زندگی ای معربانان زندگی می دھید از بادہ خورسندگی زندگی ای معربانان زندگی در اشارہ می رود پژمردگی زندگی ای معربانان زندگی یک کرم کافی برین آزردگی نندگی ای معربانان زندگی یک کرم کافی برین آزردگی نندگی ای معربانان زندگی میروم از جان خدارا زندگی نندگی ای معربانان زندگی میروم از جان خدارا زندگی

ایک پیالو ہہ جسٹ! عشق نہ کری ایئن! لیکیا جی لِگڻ ۾ ، سي قرب رسندا کیئن؟ هُئڻ کیا هِیئن، وانجیا پَسُ! وصال کان.

ایک پیالو! ہہ جٹا! عشق نہ ایئن کري، آتي سي ادک تیا، جي گتا نينهن ڳري، دوئي ڌار ڌري، جُه خُلَّت خنجر آئيو.

آک پیالے کے دو ہوں طالب ، یہ مہیں عنق پرستی گن گن کر جو جام پئیں ، کیا پائیں قرب الستی جو دکھلائیں ہستی ، وصل کمجی نہ پائیں

One Cup! Two to drink! Love prohibits it, Can the calculating ones come close to love? Engrossed in their own being, union to them cannot come.

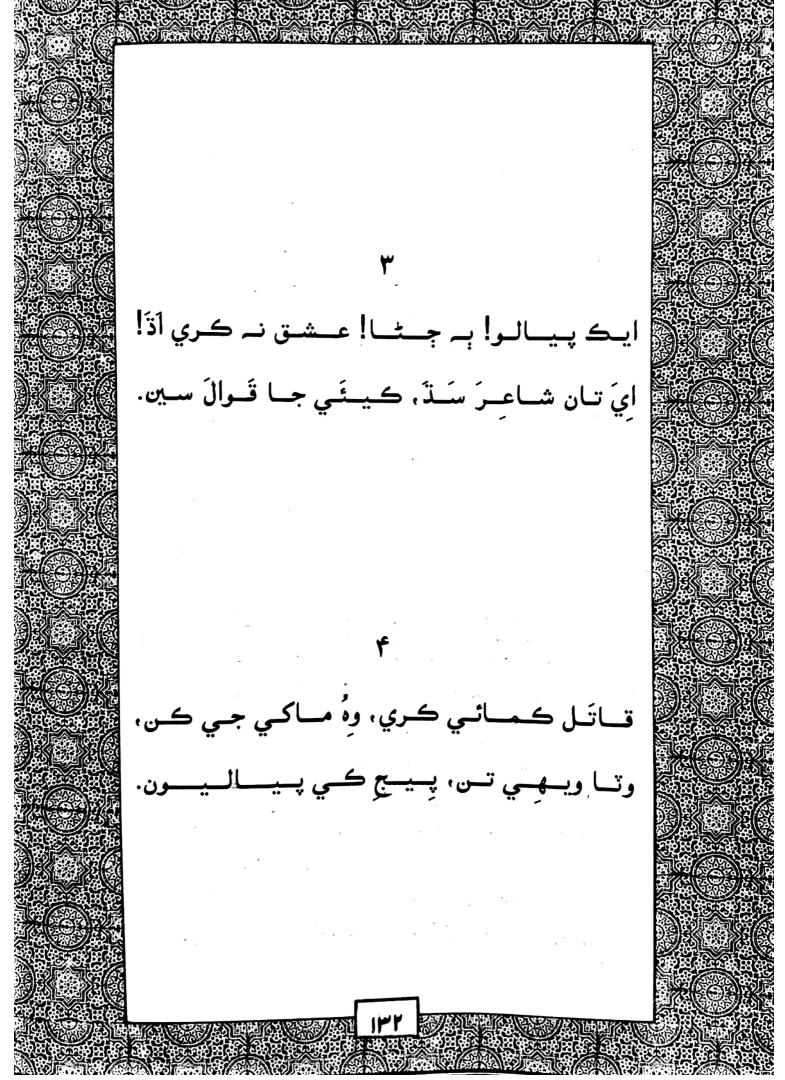
یکی ساغر دو میخواران ، طریق عشق کی باشد حساب است این اگر واجب ، نمی ورزد خیال ما حسابی آنکه دارد دور عاشق را ز قرب دوست نبایست نشایست بود مرگز بحال ما

(r)

آک پیالے کے دو ہوں طالب ، یہ مہیں مثن کی ریت ایک سے مل کر ایک ہوئے جو ، ان کی ہوگئ جیت ایسی ان کی بریت ، کہ دور ہوئے دوئی ہے

One Cup! Two to drink! Love allows not this, Satiated in love's grasp, they become one, By love's blade, is duality to pieces cut.

یکی ساغر دو میخواران ، اصول عشق کی باشد اصول عشق این باشد نه ، باشد فاصله درپیش به یکتائی دوئی را درگذر کردن همی باید در این میدان به مشتاقان نه شاید مرحله درپیش در این میدان به مشتاقان نه شاید مرحله درپیش

(٣)

ایک پیالے کے دو ہوں طالب ، عشق نہ ما مجھے آدھا جوں شاعر اور کائیک میں ، شعر و خنا کا ناطہ

One Cup! Two to drink! Love forbids this sharing, Poet! this habit of Qawal's, refrain from learning.

یکی ساغر دو میخواران ، طریق عشق کی باشد ممین تقسیم در تقویم عشاقان نمی باید تمنای به مینوشی که اظهارش به مطرب بود کنون تکمیل آن از رغبت ساقی ممی باید

(٣)

زہر کو مار کے شہد بنائیں ، بیٹھ تو اُن کے پاس دہر آئے وہ راس ، مجر مجر پیالے پی لے

Vanquishers of passions, turn poison to honey sweet, Sit beside them, give yourself a few cups treat. هوندو هُذِم سنڌ ، لاءِپياڪن پانهنجو، پوڄ پيارج پُنهِيڙا، ويندا وٺيو ڪُنڌ ، ته هُذُ ننهنجي هنڌ ، موکي! ڪو مان ُلهي.

٦

هوندو هَذِ مر رك ، لاء پيا كن پانهنجو، وتى واتازئىن كىي، تان پىياري پَرك ، سالك لهي تِي لك ، جا تو ايندي أن سين.

١٣٢

ے نوخوں کو کیوں ترسائے ، ہے کو کردے عام تیرے در سے پی کر جائیں ، مجومتے کام بگام ہو پھر تیرا نام ، موکمی سے نوخوں میں

Hide not your wine from those who drink, In abundance offer it to side walk seekers, Vintner, this way alone your wine becomes dear.

نمی زیبد که داری می زمی نوشان نمان ساقی بنوشان می به می خواران که جودت هم چنان باشد سفر آماده می نوشان بنوشیده روان گردند بود لازم که با اوشان ز تو عزت عیان باشد

(٢)

ے نوخوں کو کیوں ترسائے ، جام پہ جام پلا راہ روں کو مدرا دیکر ظرف تو دیکھ ذرا ہے کا اک قطرہ ، بڑا ہی ہے انمول

Hide not your stored wine from those who drink, Offer its draught to travellers who seek it, One single drop will fetch lacs, offered to such ones.

مگردان خفیه خم را از بلانوشان که تا ساغر ز می پخته بغایت رهروان را در خمار آرد ادای آن ادای خوش که تو آن دم رواداری ترا مر می پرست از شاد خواری در شمار آرد

بحکی پر بحکی ہے ادر ہیں لب پر زہر کے پیالے جام پہ جام پلادے موکمی ! آتے ہیں متوالے خم کے طالب سارے ، گھونٹ دو گھونٹ سے کیا بنتا نب

The habitual drunkards are choked with poisonous wine, Oh Saqi! up and offer to friends the drink Divine, One drop satisfies them not, their glance is on the pot.

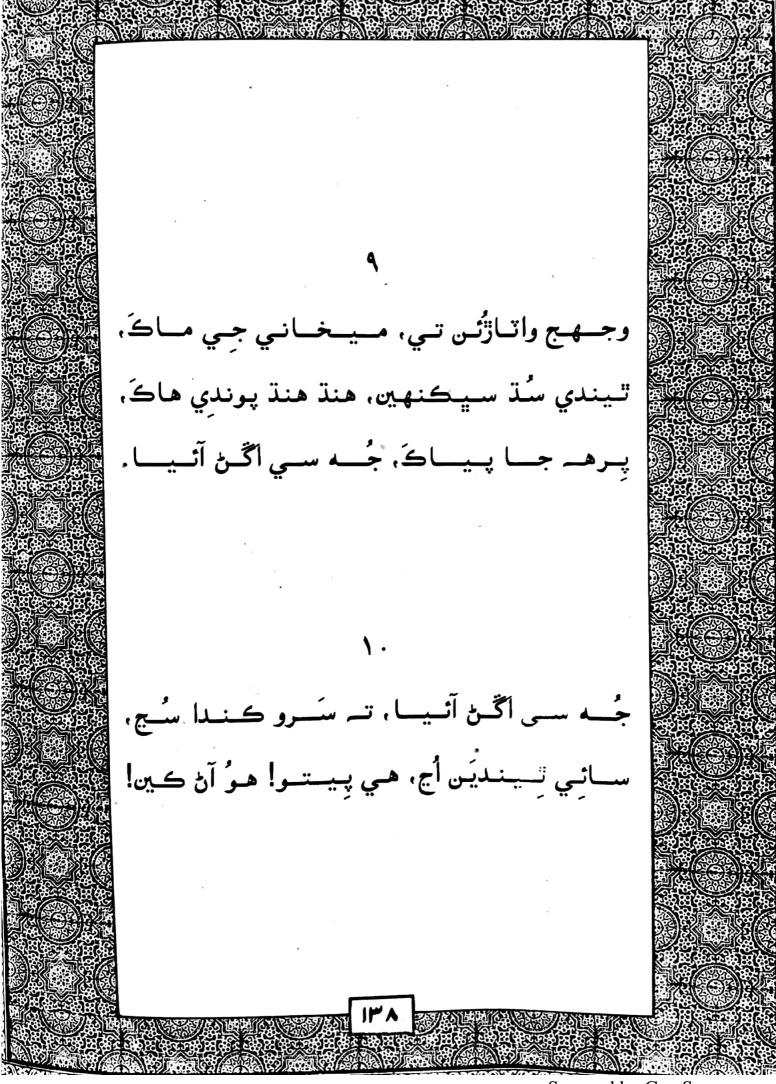
پیاپی جام مے نوشند از تلخی نمی ترسند صدای بر صدای اینکہ ، برخیز و بده ساقی نمی گردند سیر اڑ جرعہ ، خمما در نظر دارند ندای بر ندای آینکہ ، بر خیز و بده ساقی

(A)

مو کمی نے اب مگلے کھولے ، طبی ہے ختک ہوا ہے کی مبک سے کھینج کے پیاسے ، سردں کو آتے سجا

Breeze blows from north, vintners open wine pots, Drunkards prepare their heads to taste this sort.

مما بادرشمال آمد که گرد از پای می نوشان به دوش آورد چون پیغام ، ساقی خم کشاده کرد ازین شد التفات می پرستان سوی میخانه نظر باخوش نظر پیوست مر یک استفاده کرد

رات پڑی جو میخانے پر ، شبنم تظرہ تطرہ موکمی قطرہ قطرہ حین کر ، راہ روں پر برسا نگر نگر میں بات میلے اور دصوم می پیس برحا میخانے میں محالے میخانے میں

Vintner! sprinkle wine shop's dew on drunkards, That all may it know and sing your praises, When at dawn drunkards' foot in your yard is set.

بیفشان شبنم میخانه را بر رهروان ساقی که آگاهی دهد بویی چو گل بویی به هر سویی دوان آیند مے نوشان ، صبوحی را صدا کرد، به صحن تو بخیرد شور پیمانه زهر سویی

(1.)

میخانے میں آئیں گے تو کریں گے خالی خم م میر میر دینا تم ، اور بڑھے گی پیاس

Assembled in your yard, all wine they will drink, Their thirst still unquenched, more they will ask you to bring.

قدوم می پرستان زینت ایوان میخانه مجوم آویز دستان گرد پیمانه چو پروانه تهی گشتند خمها لیکن اینها تشنه لب چندان به جوش جام آشفت و دیوانه چو پروانه

(11)

مو کھی ہے فروش ، او چھی اس کی ذات زہر پلاکر رات ، مارا متوالوں کو

Mean vintner is indifferent to all, Delivering cup after cup, she brings about their fall.

مبادا بی خبر باشی تو ای پیر مغان بشنوا بسی باعیش گوشی لیکن آسوده نخواهی شد ملاکت یافتند از تو بلانوشان به جام تو ز جرم بیوفائی سربسر آورده نخواهی شد

(11)

زہر ملی ہے دے کر ، مار دیئے متوالے کرے گی اب کیا جی کر ، متوالوں بن موکمی

Drunkards are dead you must not die,
Distressed one! can you live without the generous lot?

جواب ای ساقی باقی که بعد از مرگرمی نوشان تو زخم زیست تا چندان به جان زار خواهی داشت گذر از دیر تا کی دوستداریما به ویرانه تقاضا ی وفا از خود بجا اقرار خواهی داشت

14

14

سَري ڪين ڪئون، ويڻ موکيءَ جي مارڻا!
ڪو جو سخن ڪلاڙ جو، پتي تي پئون، تهان پوءِ ٿِئون، مرڻ مَتارن کي!

مرگئے ہے کے متوالے سب ، تو بھی جان سے جا موکھی ! کس کو دکھلاتے گی اب تو جور و جفا

If drunkards are dead, vintner you die too, For who will now bear your warning, whom would you accuse.

چرا بیگانه شد مرگ از تو ای پیر مغان دیروز که مر میخوار مرد از خودسری تو به خمخانه جوابی ده که بعد از رفتگان آن کیست کو امروز کند در عفو بیجا برتری تو به خمخانه

(14)

ے نہ ان کی مار سکی متمی ، مار گیا آک بول بول نے رگ ریٹے میں ان کے ، زبر دیا تھا گھول متوالے انمول ، مرکتے سن کر بات

Not by wine but by vintner's accusing finger they died, Saqi's words did pierce their hearts, Drunkards died of that smart.

مگو مردند میخواران پس از تکرار می نوشی مگر از باعث دیگر ز جان رفتند میخواران دمی پیر مغان بر داد عتاب از تندی و تیزی ازان آزرد، افسرد، گذر کردند میخواران

كَند كَنارو مُنهن وتِي، عادت جنين اِيَّ، تنين تِكُون دُنيون، جُنبِي منجهان جِيَّ، سروتن سَبِيَّ، جن حاصل كيد حال كي.

17

موكي، مَـنون كُهرنا، وهُ نه وهاتيا، سُركِي، كان سيد چئي أتي تي آتيا، جي گالهين گُنگاتئا، تن بَنَنِ پاسي بُنيون. تیغ تنی ہو گردن پر اور لب پر جام پہ جام فر مام کے خم خالی ہوں ہر سو ، سے نوشی ہو عام وہ کب تشنہ کام ، جو پالیں حال و متی

Drunkards habitual are with cup on eager lips, Blade over head, in state of trance, Wine they drink cup after cup.

به سر تیغ و به لب ساغر که عادت این چنین دارند ز جذب این بسر آرند آن راهی که راهی نیست بیاری غافل و گمراه که آگاهی کنی حاصل امان در سایهٔ عشق است و دیگر جا پناهی نیست

(14)

برا نہ چاہا موکمی نے ادر زہر کا تھا نہ اثر بس ایک گھونٹ کی خاطر چوہا ، مخانے کا در جان ہے گئر ، بول میں زہر گھلا تھا

Vintner loved them not less, nor poison made them drowsy, For a drink and sublime talk they assembled there, Their graves near furnace you will see here.

بغیر از امتیاز تلخی و شیرینی از ساقی گرفته جام نوشیدند ، میخواران به میخانه بنوشیدند نا چندان که از جانما جدا رفتند بین آن مدفن اوشان نشانداران به میخانه

سِرُ ذَيئي سَتِ جَوِرْ، كنهن پَرِ كلازْن سِين! كاتى كرن كيار ۾، خَنجَر ُ آڻي كور!! مرڻان مُنهن م مرز، وُٽِي ٿِي وڌ ِ لهي!

11

وَنَ وَنَ وَنِيءَ مِ ، مَن مَن مَن مَن مَن أَبِيء و ، وَنِيا كُن يِئو ، قَدر كيف كلا جو ، يِيا كُن يِئو ، أَحِن دُرسُ دكان تي ، كُندٌ قبول كئو ، وأي منذ قبول كئو ، مُكن سُرك سُيد جئي .

آج تو یار کلال سے جاکر ، سر کا سودا کر باتھ میں خنجر لے کر سائیں ، کاٹ لے اپنا سر موت سے کیا ڈر ، مول بڑا ہے ہے کا

At your head's cost vintner makes bargains, Knise, rapier or dagger pierce in your head, Turn not away from death, cup costs more than that.

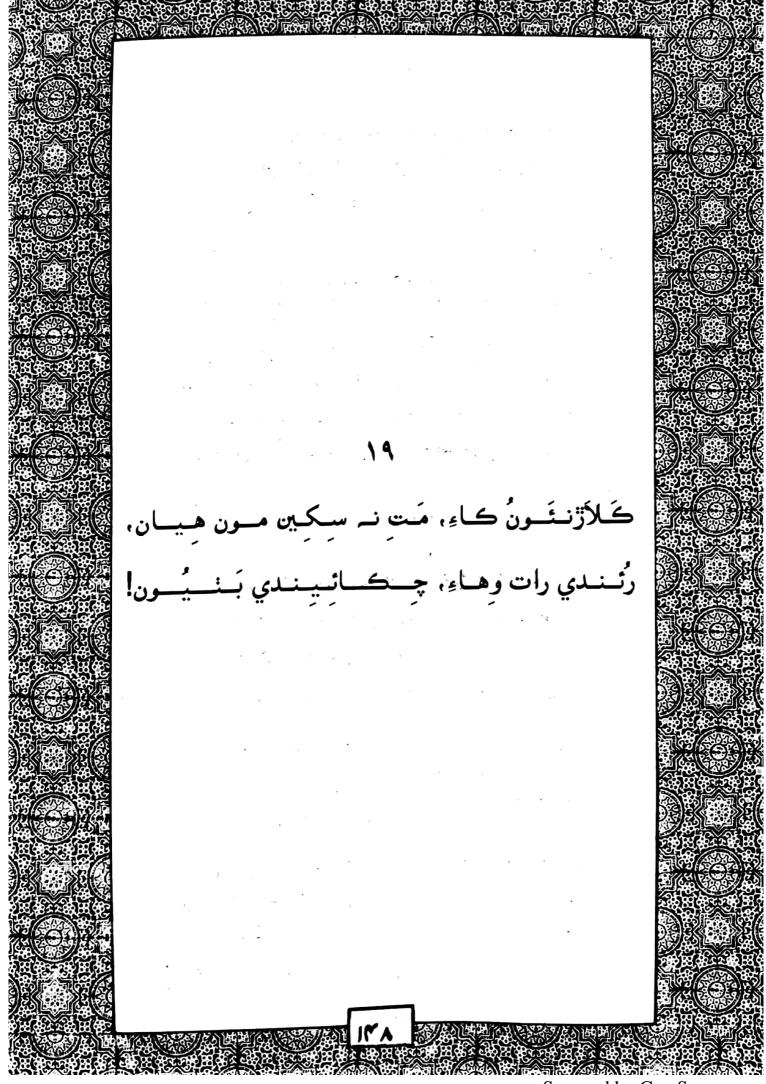
اگر خوامی شمید عشق باشی راه رندان رو فدا کن سر که بعد از سر شمرده آیی از اوشان بغیر از سرفروشی این سعادت کی شود حاصل نگیرد این فضیلت مرکس و مرجایی از اوشان

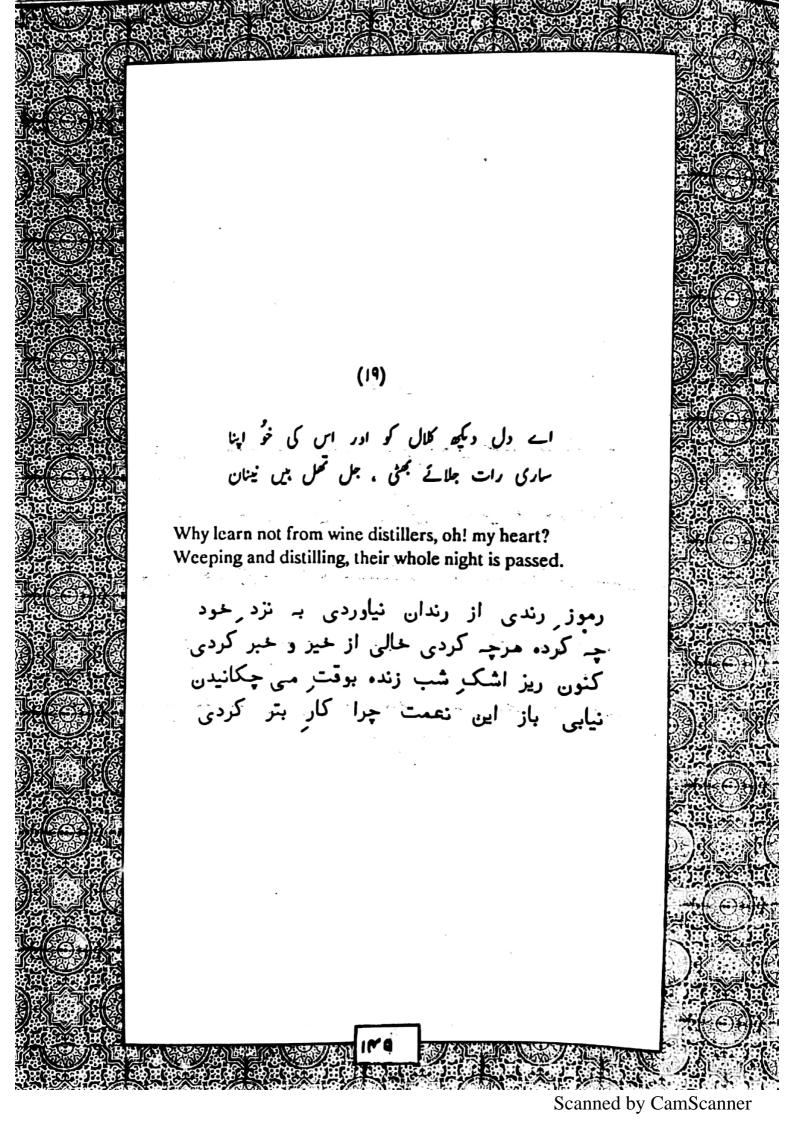
(IA)

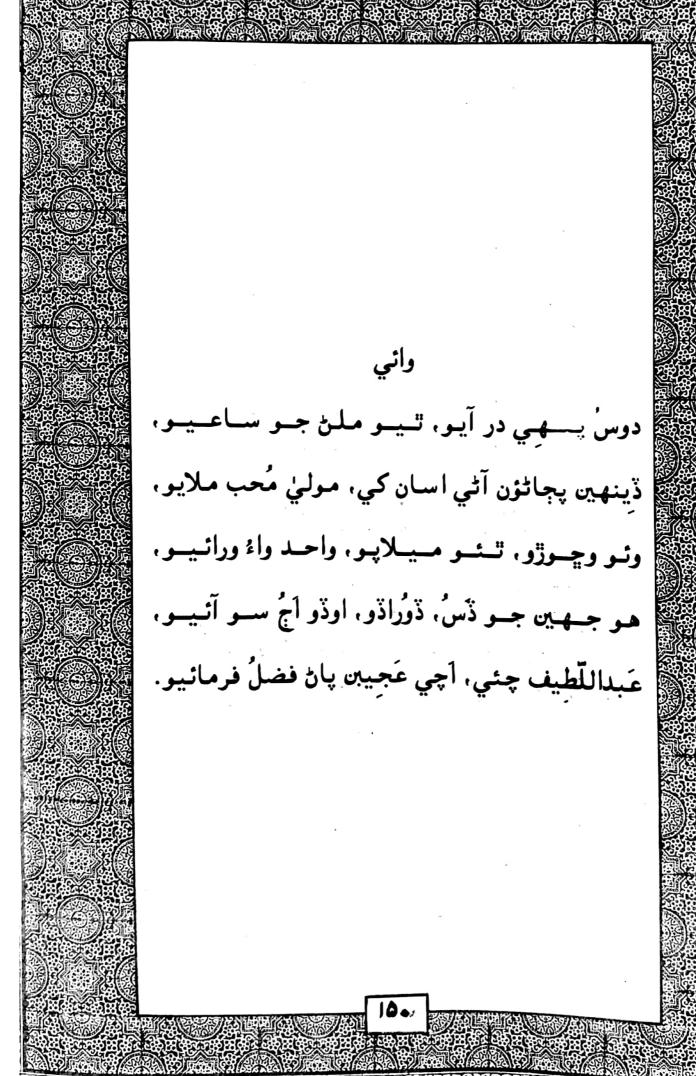
د کی کے ہر آک پیالے میں ہے طرح طرح کا مدرا یار کلال کی قدر ہوئی جب ، مدھ کا کیف ہوا آج کلال کے پاس وہ سارے سر کا دیں صدقہ حکھتے ہیں مدرا ، سر کا سودا کرکے

Every cup new secrets holds, every pot new wine, Drunkards alone value vintner wise, To offer heads at his shop they come, Cheerfully in heads' bargain they taste a sip.

بدیدم می به می ساغر به ساغر لذت نوعی میرس از کیف ای جانم فزون تر یک ز دیگر بود ممان کیفی که از کیفیت آن گرشوی واقف بمقتل شادمان آیی و گومی باده خوشتر بود

وائی

دوست میرے گر آیا ، یار کا درشن پایا

بیت گئے دن دکھ کے ، مولا میت لمایا

بجر کی رت اب بیتی ، لمن کا موسم آیا

دور بیا تھا ساجن ، آج وہ انگنا آیا

کے لطیف سجن نے ، ڈالا لطف کا سایہ

Vai

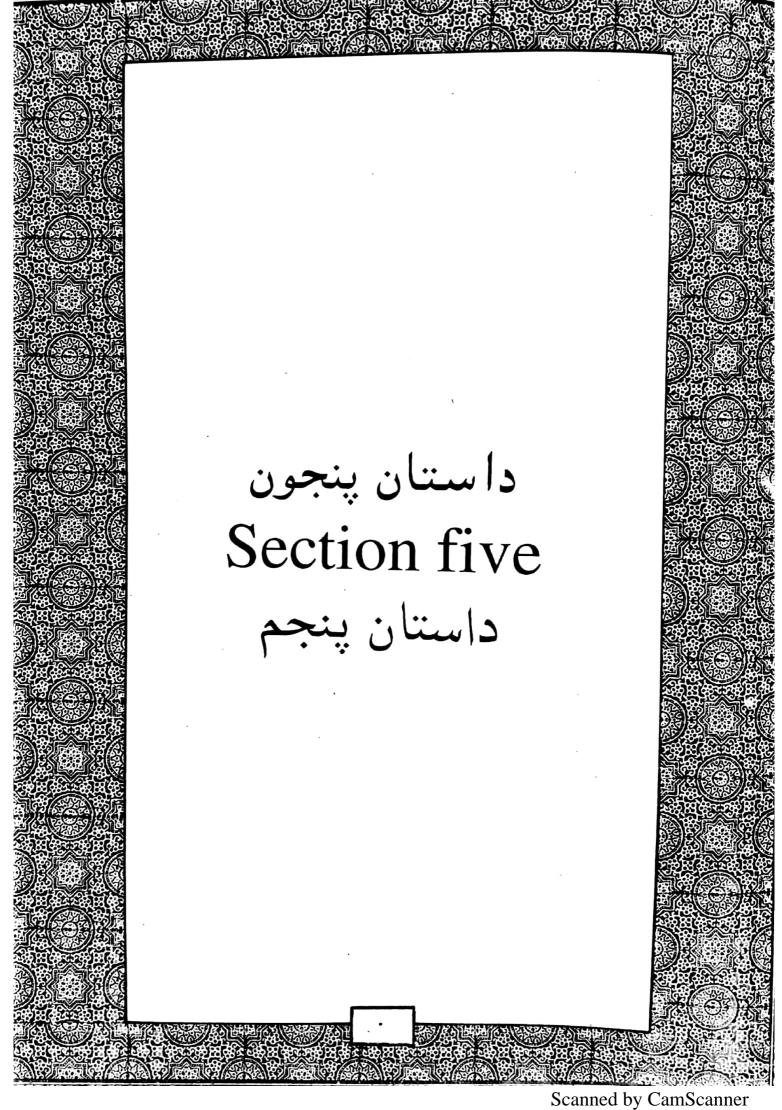
Friend enters my home, an occasion to repose,
After long spell of separation, God brings him close,
Separation disappears, wind of union blows,
He who was so far has come close,
Gracious one, has himself now disclosed.

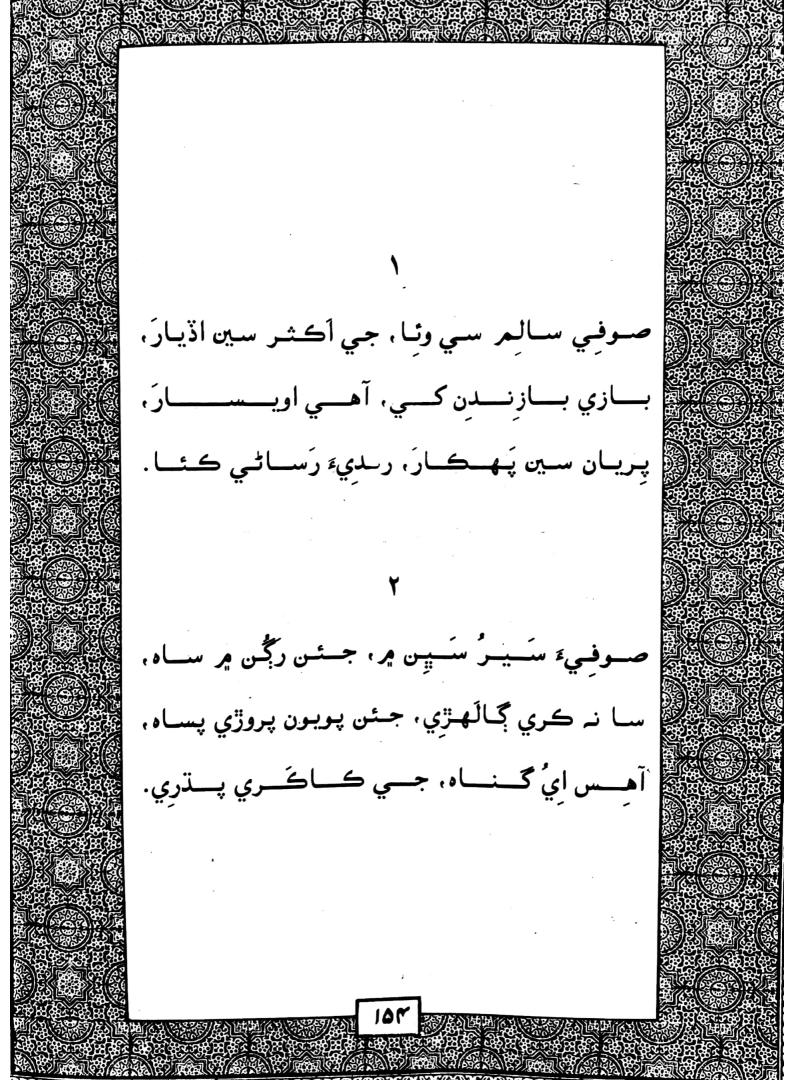
نظم

اهتمام وصل شد دوست از درآمده آرزو بر آمده اهتمام وصل شد امتمام وصل شد قرب او سر آمده اهتمام وصل شد دوست از در آمده اهتمام وصل شد امده اهتمام وصل شد

دوست از در آمده
امتمام وصل شد
بعد مدت از خدا
آرزو بر آمده
دور شد دوری ز ما
یار در برآمده
آنک نزد ما بود
قرب او سر آمده
فضل بر عبداللطیف
دوست از در آمده

وہ بی سے مُوفی تے ، جو سب سے تے بیگانے مِش کی بازی بُمُول نہ پائے ، الیے تے فرزانے مست سے مسآنے ، باگئے اپنا بریتم

Shunning diversity, sufis safely passed, Lovers of Lord forget not their task, Leaving diversity aside, sufis unity got.

عجب انجام ارباب وفا را ، خوب و خاص انجام که رسم خوش بنا کردند ، طرح نو بجا داده رسیدند از ره کثرت به محنت برسر منزل همین اعجاز رندی بود کین کردار ادا کرده

(r)

رہتے ہیں ہوں جگ میں ، جسے جسم میں جان کمجی نہ ایسی بات کریں کہ دو جا لے بہجان کمجیں یاپ مہان ، گر بھیر مجھے لے کوئی

Sufi is made one with all, Like breath in veins, what he achieves he discloses not, To disclose is a sin, by this he abides.

به مرجا سیر صوفی را ، به رگها چون روان شد خون جدا از خلق می دارد ، معنی روزگار خویش به ذکر و فکر گم ذمنش ، خبر ازوی نخوامی یافت گنامش این ، اگر کس را گمارد رازدار خویش

ذَنِي ذَكِرِيا، أَنْ ذَنِي راضي "سئيا، مصوفي تي "ئا، جئن كين كنيائون پاڻ سين.

۴

صوفي لاكوفي، كون يانئيس كيسر، منجهائي منجهه ورهي، پَدَرناهِس پير، جنين سائس وير، تئي تنين جيو واهرو. (٣)

دان سے ہے دکھ کا کارن ، بن بھکشا مسکائیں صوفی وہ کملائیں ، جن کی تجولی خالی

If given grieved, not given pleased, So they sufi became, taking with selves not a reed.

دهد داد و دهش رنجش ، صواب اومان صوفی را مگر راضی به ناداده ، که اصل اصفیا باشد تهی دامن تونگر دل ، ندارد سیم و زر در کف نه بر دنیای دون آنرا ، امید و اکتفا باشد

(4)

کوئی نہ جانے اک صوفی کا مسلک اور مذہب اپنے ہی من میں ہے محشر ، اور سے کیا مطلب ان کی ریت عجب ، بیری کو بھی راہ دکھلائیں

Susi is not limited by religious bounds, He discloses not the war he wages in his mind, Helps and assists those who with him sight.

نداند کس که صوفی کیست ، مسلک چیست صوفی را چه می دارد چه می خواهد ، چرا غافل زجان خویش خبر دارم که صوفی در ستیز اندر بطون خود بخود جنگد مگر صلحش بود با دشمنان خویش

موفی نے ہی مان کیا ، ورق وجود کا وحوکر تب دیکھا وہ دلیر ، جب وحل کر مان ہوئے

When sufi purged his inner self, Only then, while alive, God's vision he beheld.

چه صوفی صاف کرد از هست ، اوراق وجودش را ازان پس گشت فرخنده ، لقای دوست را دریافت چه صوفی صاف کرد از وهم ، الواح خیالش را ازان پس گشت او زنده ، لقای دوست را دریافت

(4)

کیے صوفی سنت بنے ہو ، من میں آشا جَال اپنی کلاہ انچال ، پہلے جلتی آگ میں

You want to be called a sufi! that behoves you not, Tear that tall cap, consume it in fire's wrath.

مقام صوفی ارخواهی ، بشو از مصلحت بیرون کلاه انداز در آتش ، که شرط اولین باشد بیا گم کرده خود را باز ، تا راهی شود پیدا مقام صوفی ارخواهی ، ترا مسلک همین باشد

V

جي ڪُلاَه رکين ڪَنڌَ تي، ته صوفي سالم ٿيءُ، وه وٽي هَتِ ڪري، پُر پيالو پيءُ، هَنڌَ تنين جو هِيءُ، جَن حاصل ڪيو حال کي.

٨

جُسي ۾ جَبتار جو، خَفِي خِيمو کوڙ، جَلي تون زبان سين، چارئي پهر چور، فڪر سين فُرقان ۾، اِسم اعظم ڏور، بيا در وڃِي ۾ ووڙ، اِي اَمُلُ ائتائين سَپَجي. کامل صوفی بن ، میر کر فکر کلاہ کی کہیں سے زہر کا پیالہ پی کر ، ہو جا ست مگن ان کا یہ مسکن ، ے سے جو مدہوش ہیں

If you don sufi's cap, be sufi in spirit, Secure poison's cup, drink it to the drain, This is place of those immersed in spiritual realm.

کلا، خویش گر داری ، بشو صوفی به جان و دل بشو صوفی به جان و دل بشو صوفی به جان و دل ، بنوش از آب عرفان جام مقام این مقام آن ، که حال ازوی شود حاصل مراد تو به این ساغر ، گذر از دور بی جان جام

(A)

ذکر حق سے ذات ِ احد میں ، خود کو کر مدغم تیرے لب پر ذکرِ جلی کا ، ورد رہ بر دم فکر سے تو فرقان میں سائیں ! ڈھونڈو ایم اعظم اس در پہ ہمدم ! موتی ہیں انمول

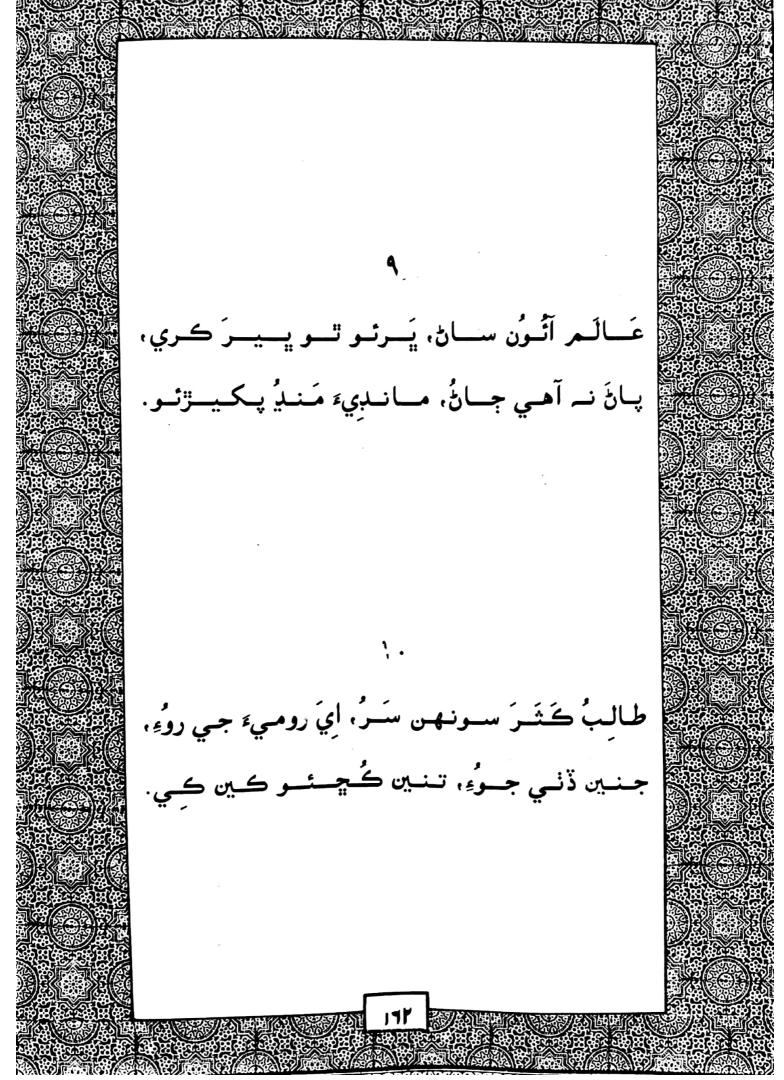
Let your body be Lord's secret tent,

Let your tongue always utter His praise,

In Holy Quran His hidden name seek out,

Go not to other doors, this peerless pearl in Quran find.

خفی را خیم اندر جسم زن ، ذکر جلی می کن به غور و فکر در فرقان ، همی جو اسم اعظم را مرو بر درگر دگران که درگار خدا کافیست ازان گوهر بدست آری ، بسرده سعی پیهم را

یہ مجگ سارا خود بینی کے ، کیا کیا رنگ دکھائے کوئی مجم نہ پائے ، کسی یہ جادونگری ہے

Whole world with "I" flaunting twists and turns, Knowing not that all this magic show He unfurls.

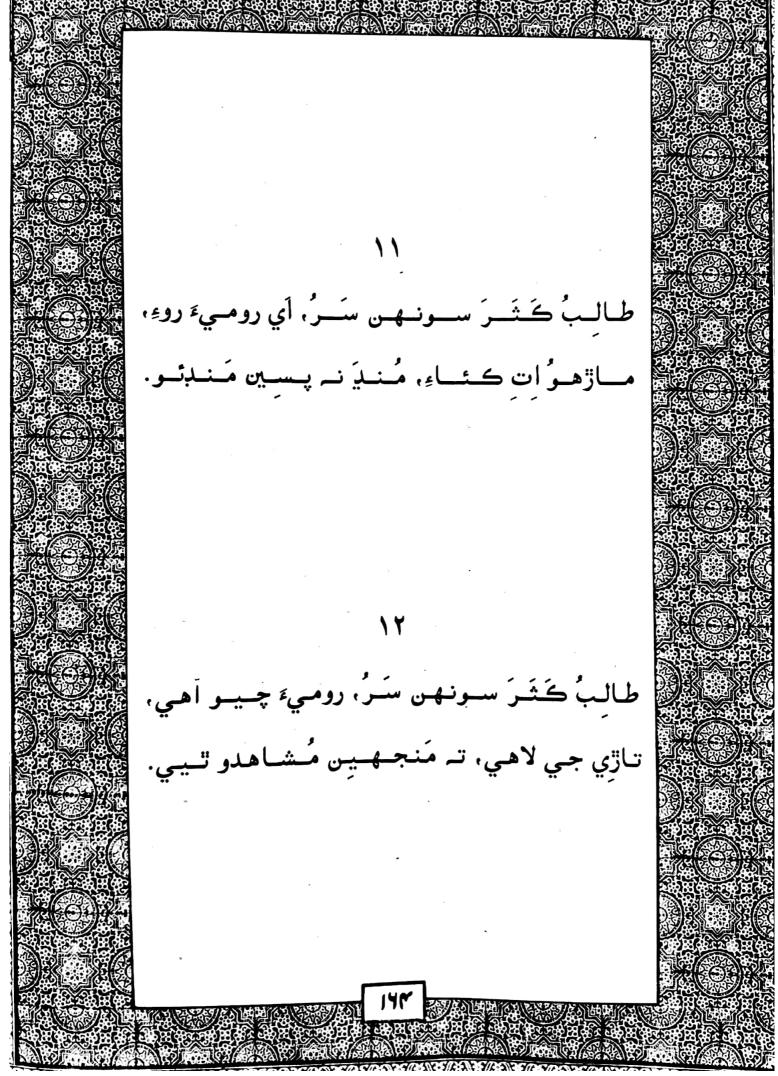
مم عالم به گردر من ، مدام اندر تگ و تازست منم در ورطئه حیرت ، که آخر این تماشا چیست ندانم ابتدا و انتمای این تمام اسرار طلسم رنگ و بو را در نهایت پست و بالا چیست

(1.)

پی بات کے ہے ، رُوئی پیر ہمارا حسُن آک ایسا بھید ہے جس کا طالب ہے جگ سارا جس نے بھید یہ پایا ، وہ خود ہی بھید بنا ہے

Roomi believed whole world Beauty's origin seeks, Whence came human beings, see you not the magic feat?

طلسم رنگ و بو ، ترتیب داده آنکه در احساس جہان در جستجو حیران ، که تابیند جمال او گرفتم نکته از روس ، پذیرفتم که می گوید همه آثار عشق آمد ، پدیدار از کمال آو

(11)

حُن ازل کو ڈھونڈے دنیا ، کجے یہ پیر ہمارا سب کچھ کہاں سے آیا ، مجمید نہ جانے کوئی

Roomi believed whole world Beauty's origin seeks, Those who know of it, not a word of if they speak.

جمال و جستجوی او ، هم احوال عشق ای دوست جهانش را که می بیند ز خود حرفی نمی گوید مقام معرفت آغاز و انجام این چنین دارد بجا محسوس می باشد ، چنان رومی همی گوید

(Ir)

حس کے بھیر کے سب طالب ہیں ، رومی یہ سلائے گونگھٹ جب ہٹ جائے تو خود میں دیکھیں ساجن

Roomi said all seek Beauty's source, From your heart, veil remove and vision beautific behold.

نهادم راز آن از برکه رومی در اشاره گفت جمال و جستجویش ، عشق را اندر نهال آرد نباشد پرده ی حایل اگر مابین حسن و عشق شهود از باطن آید بر ، حقائق را بحال آرد

14

ظاهر ۾ زاني، فِڪرَ منجهہ فنا ٿيا، تنيين کي تعليم جِي، ڪُڙِه اَندر ڪاني، حـرفُ حَـقـاني دَوُر ڪيائون دل ۾.

14

جن کي دَورُ دَردَ جسو، سبق سُسورَ پڙهن، فِڪُ رفَرهَي هٿ ۾، ماٺ مُطالع ڪيّ، پُنو سو پڙهنِّ، جنهن ۾ پُسنِ پرينءَ کي. (11)

ظاہر میں تو پاپی ہمرے ، باطن حیثمہ عرفان یار کے درس کا دل میں لاگا ، آکر ایسا پیکان من میں یار ہے پہناں ، پل پل درد ہے یار کا

In appearance evil ones, but lost in contemplation, Blade of true knowledge's search, stuck in their veins, Within their hearts they repeat dear Lord's name.

به ظاهر فاسق و فاجر، فنا فی الفکر در باطن گریز از علم گویا، تیر دل را در هدف آرد که ورد حرف حق را روز و شب در خاطر انگارند کرا حاجت که دیگر روزگارش در تلف آرد

(11)

ورد کریں وہ درد کا ، دکھ کا پڑھیں سبق تختی پڑھیں وہ قرکر کی ، جھپکیں چپ میں پلک ایبا پڑھیں دُرتی ، جس سے مل جائے وہ ساجن

In their hearts sufferings' lesson they repeat, Contemplation's slate in hand, in silence they read, that page alone they persue, wherein Lord is revealed.

شعار شایگان ای دوست دور درد و درس غم بدست آرند لوح فکر ، خاموشی مطالع شان نمی خوانند اوراق دگر ، بس یک ورق خوانده که می آید لقای یار از وی در منافع شان ساسِتَ نہ ساریِنِ، الِف جنین جی اگبَ ۾، ناحَقُ نِهارین، پُنا ہیا پِرین الني.

17

ساسِ سَا سِن ساريائون، الف جنهن جي اڳ ۾،

"لأمَ فَ فِي الدَّارَبُنِ" إِنَ پر اُتائون،

سڳرُ سونائؤن، ٿيا رَسِيلاً رحمان سين.

جس میں النّف کا حُرف ہو وہ ہی ، پڑھ تو سطر اے یار! کیوں لفظوں میں الجہ گیا ہے ، سارے لفظ مجملا تو یار

Those who seek not sentence that with Alif begin, Aimlessly pages turn, nothing without love they will learn.

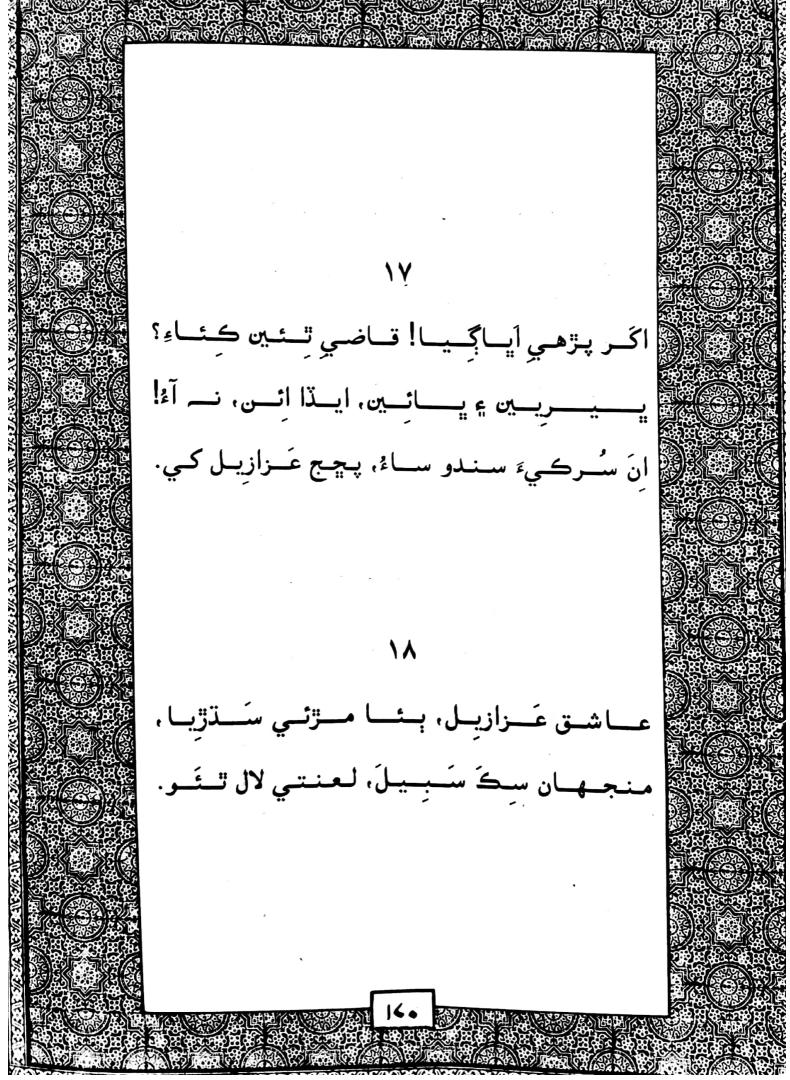
نه یاد آرند آن سطری که می دارد الف درپیش الست آواز آن سطری ز فکر ناقصان معدوم همیں بینند اوراق دگر لیکن نمی دانند بغیر از مقصد انسان گویا از جہان معدوم

(11)

جس میں الف کا حرف ہو الین ، سَطر کا تو کر دھیان لاً مُقصود م فی الدارین ہے ، سَاجِن کا فرمان یایا ہے سبحان ، سیرحی راہ ملی ہے

Those who memorised sentence that with Alif begin,
Their purpose in both the worlds save Lord is none,
Traversing the narrow path, reconciled with Lord they become.

به یاد آرند آن سطری که می دارد الف درپیش الست آواز آن سطری به فکر عاشقان پنهان که لامقصود فی الدارین ، را تشریح می دانند بدین مقصود پندارند راز دو جهان پنهان

(14)

پڑھ پڑھ بنتے ہو تم قامنی ، علم سے کیا حاصِل خود بنی و خوداری نے کب پائی منزل کیف سوز دل عرازیل سے رہ چھو

Unfortunate one! does knowing words make you learned? Come not nigh with confusion and conceit, This drink's taste Azazcel to you will teach.

مگو ای بی نصیب از حرف خواندن خویش را قاضی که خوانی بیشتر تاهم ، نه دانی رسم و راه عشق بیا بر ذوق عشاقی که لذت گیری از جرعه ، بیابی بزم گاه عشق

(IA)

عشق میں رتبہ کس کو یارہ ، عزازیل سا حاصِل عشق تھا اس کا کامل ، عشق میں بی معتوب ہوا تھا

Azazeel alone is lover true, others make empty boast, Through love's extreme, sans obedience, accursed he became in heavenly host.

بجا عاشق عزازیل است و دگران بس موس کاران که از عشق عظیم آن لعنتی شد سرخرو چندان کرشمه بین مُحبت را ، که دارد پیچ و تاب اینک بیا بر شور تابینی به دنیا ما و مو چندان جه مون پڙهيو پاڻ لئي، سبقُ سابقُ جو، پهرين سُڃاتر پانهنجي، نَفسَ جو نِهو، جيت عَسرفانُ اصَلَ ۾، ٿي روُحَن روز ڪئو، وري وَرَقُ پئيو، گنڌ يُم وَدُ وصال جيو.

۲.

پَـــرهــيـــو ــــا پــرهــن، كــرهـن كــين قُــلـوُب مر، پــالــان ذوهــ چـــرهـن، جـــئـن ورَق وائــن وتــرا. میں نے روز ازل ہی ، پڑھا تھا مثق کا اکھر تب ہی جان لیا تھا ، لینے نفس کا جوہر اُس جا سب رُوحوں کو ، تھا عرفان میسر اُس جا سارا منظر ، ہستی ہوگئ کامیل بدلا سارا منظر ، ہستی ہوگئ کامیل

When I persued the lesson "Am I not your God"?
My souls' original abode I came to know,
Where daily souls true knowledge learn,
Separation's wound was healed, destiny's page was turned.

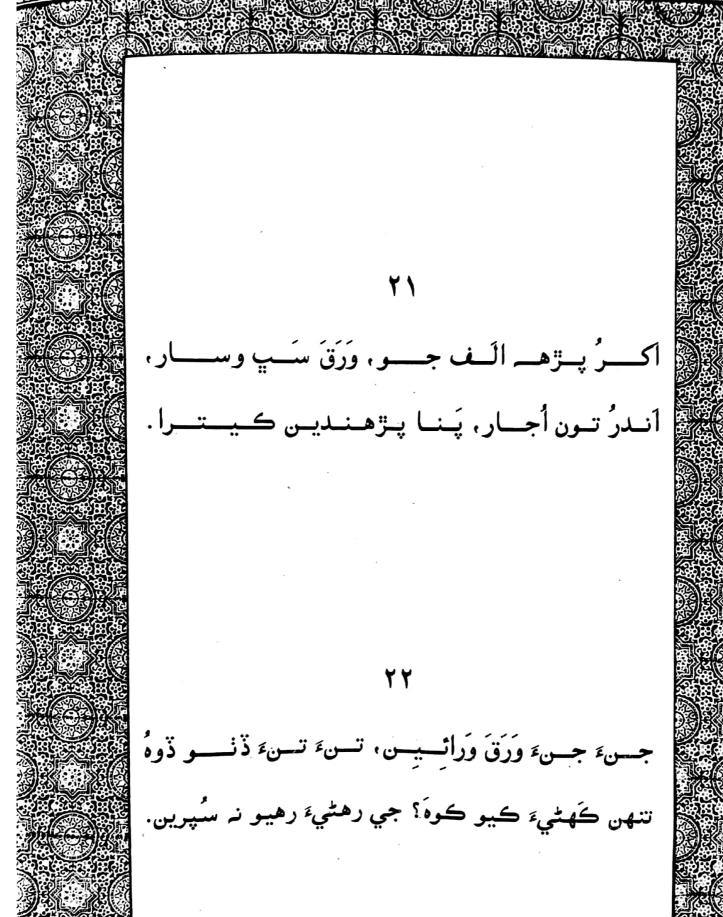
بخواند آنچ بعر خود ، سبق از سابقه اسباق شناسیدم ازان اول ، نعایت نفس را بیشک بران جای که حاصل می شود ارواح را عرفان رسا شد نارسا ذهنم ، توصل شد بجا بیشک

(r.)

پڑھ پڑھ کر وہ بنے ہیں عالم ، سوز سے خالی دلِ جوں جوں پڑھیں کتابیں ان کو ، پاپ ہوا حاصل

The learned ones, page after page turn,
Their hearts accept not what they learn,
The more pages they turn, the more they sin.

معی خوانند ، می خوانند ، غیر از سود می خوانند که در دلمای شان حرف شناسایی نمی آید زاهد گر معی خوانند ، در تقصیر می افتند که مرگز بی عمل نزدیک دانائی نمی آید

(11)

حرف تو پڑھ لے الف کا سائیں ، دوجے ورق بھلا من کا دیا جلا ، کیا کیا ورق پڑھے گا

Persue letter Alif alone, forget rest of pages, Turn not more leaves, brighten your inner self.

بخوان حرف ِ الف اول ، دگر اوراق ضایع دان که اینست ابتدای علم ، این بم انتمای علم جلای ده به جان ِ خود ، که تایابی و لای خود مخوان اوراق چندین را ، نه یابی ماجرای علم

(rr)

ورق جو الٹائے تو ، پاپ نظر آیا علم سے کیا پایا ، ملا نہ جھے کو ساجن

The more leaves you aimlessly turn, the more prone to sin you become,

If he himself abides not, of what use are guide's admonitions.

بگردانی اگر اوراق چندان ، نقص یابی چند بیا بیرون ازیں گردش ، که از گردش غبار آید اگر از قول مقصدبرنیاید ، فعل بے فیض است کفایت کن برین نکتہ که در مشکل بکار آید

كاتب! لكين جين، لايبو لامر اليف سين، اسيان سيخي تين، رهيبو آهي روح مر.

24

تَهڙا چالِيها نہ چالِيه، جهڙو پسڻ پرين جو، ڪهڙي ڪاتِب ڪَرِيِيين، مستي پَنَن پِيه، جي وَرَق وارين ويه، ته اکر اهوئي هيديڙو. (17)

لام کے دامن میں رکھا ہے کاتب ا الف کو جوں یار کو ہم نے ہوں ، ہالیا ہے من میں

As scribes joining Lam with Alif write, So in our souls is Beloved Divine.

چنان کاتب نویسد لام الف را متصل کرده بسان او به روحم یار من پیوند می دارد بظاهر دور تر لیکن بباطن هست نزدیک آن خیالش چون گل خندان مراخورسند می دارد

(rr)

کہاں برابر پی درش کے ، علی یار ! بزار کاتب یار انجار کاتب یار نگایا کوں ہے ، کاغذ کا انبار پلٹو درتی ہزار ، سب میں ایک ہی لفظ ہے سائیں!

Compare not forty days fasting to loved one's sight, Scribe! why pages one on another pile? Turn leaves twenty, find same letter in all that plenty.

برابر نیست با دیدار یک ، تکیہ چہل روزہ بگویم تجربہ لازم اگر فکرت بہ شک باشد چرا کاغذ سیہ گردانی اے کاتب چنان چندان کہ گردانی بسی اوراق تامم حرف یک باشد

70

تَن كَدِي مَن حجرو، كيم چاليها رك، كرايها رك، كرايها رك، كرايها رك، كرايها رك، كرايها رك، كرايها كرايها والكرايها كرايها كرايها كرايها كرايها كرايها الكراية كرايها كرايه

77

سيكنهن ذانهن سامهون، كو هند خالِي ناه، احَدا جي أرك تئا، سي كاثر كبا كاه؟ مُحبُ منجهين مَنَ ماه، مون اجالنديءَ أجهئو.

حِلِّ کاٺ کے دیکھے کیا گیا ، تن کھڈی من تجرہ پل پل سجدہ کر سَاجِن کو ، جو مالک ہے سَب کا دیکھ وہ تیرا پیارا ، ہے نظروں میں ہر دم

Your body is the mosque, your mind contemplation's chamber Why day and night your Lord you remember not? Know yourself that you may see Him, in one and all.

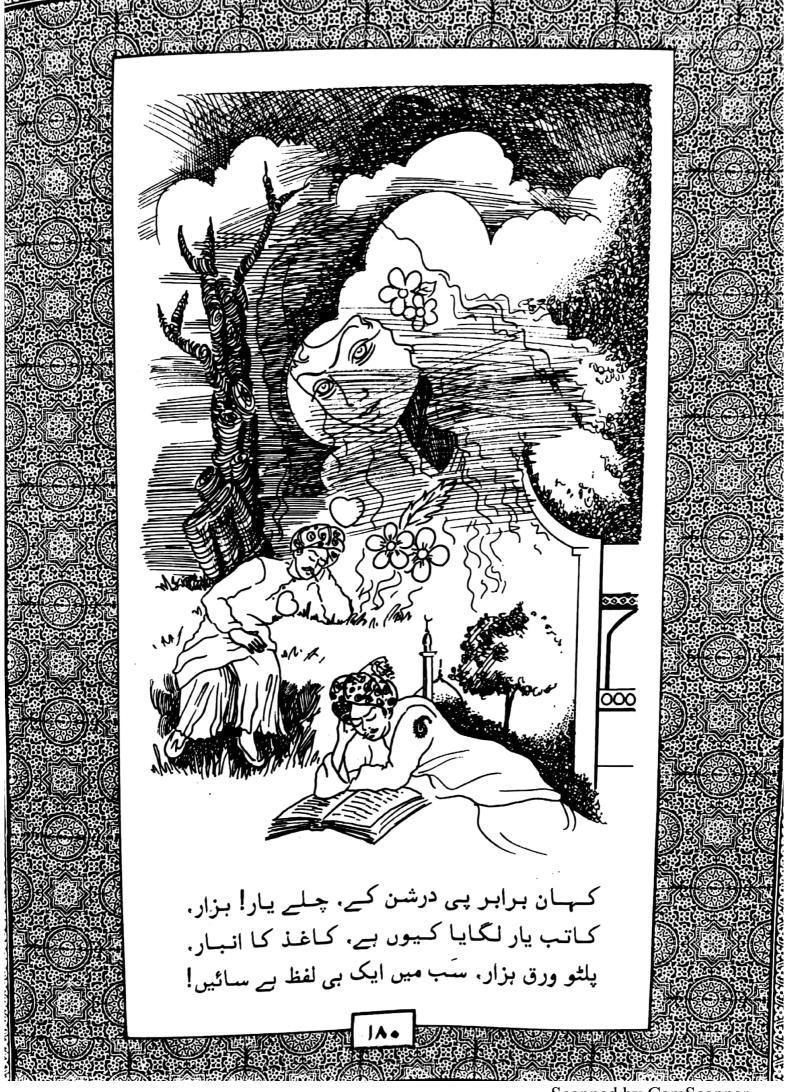
دلت حجره ، تنت مسجد ، ضرورت نیست چله را بغیر از حاجت دیگر ، پرستار خدا می باش شناسی خویش را آگاه باشی از مم حکمت گذر از بر کدورت ، مایل صدق و صفا می باش

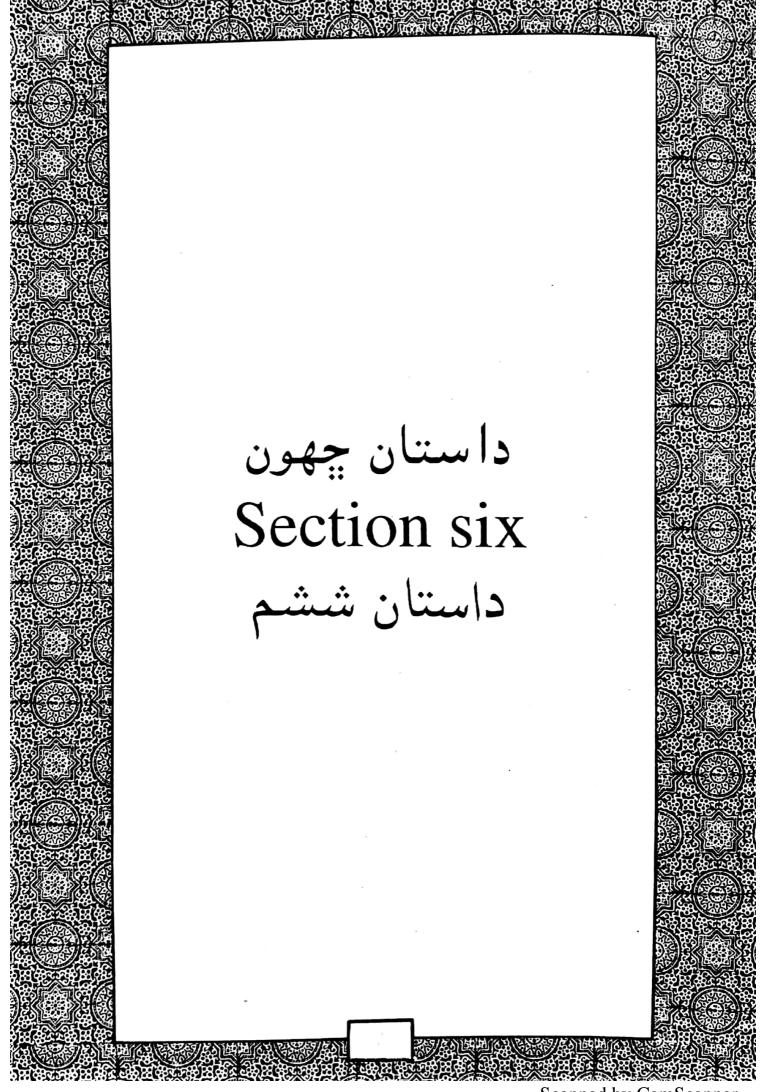
(14)

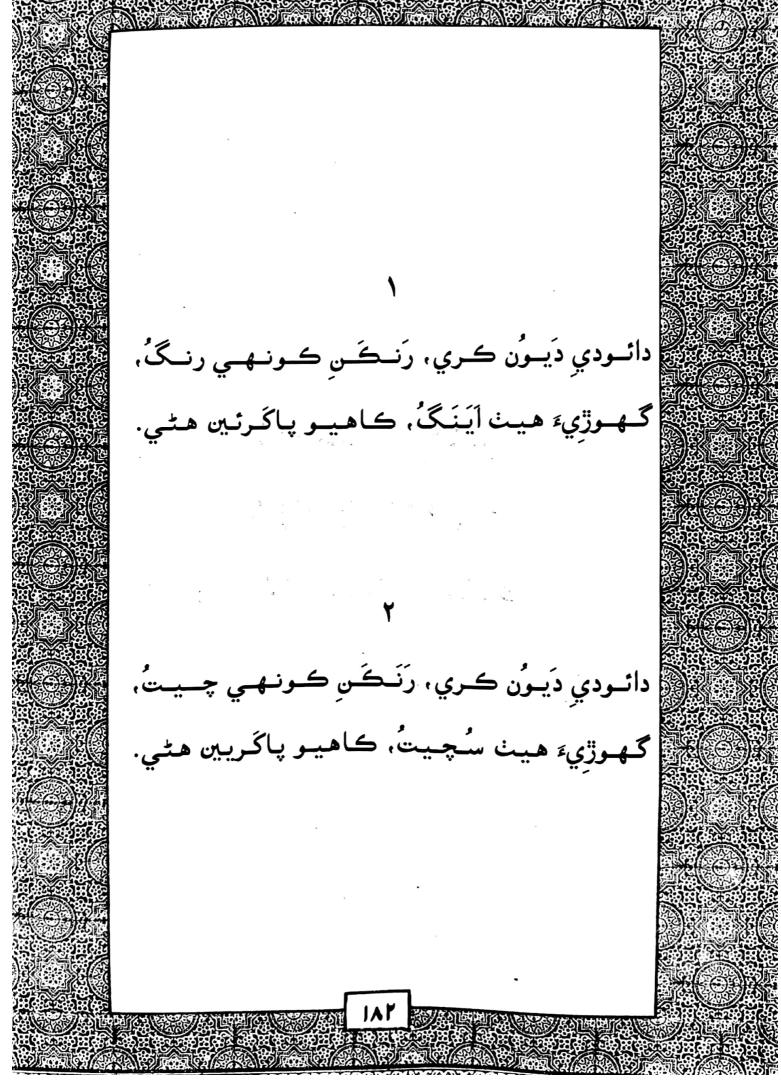
وہ بی ہے ہر مو ، وہ بی ہے ہر ما جو اس سے غافل ، اس کا بنے گا کیا من میں بی پایا ، یار کو انجانے میں

No place is without Him, He is facing all, Of what use are those cowards who Lord's oneness deny? Beloved is within me, ignorant have I been of this so far.

اگر بینی عجب بینی ، مگر با چشم حق بینی نباشد میچ جا خالی ، به مرجا مظهر عرفان حذر از منحرف واجب ، که آن کامل نه در کار است بدیدم دوست را در دل ، بدیده منظر عرفان

اس کی شان تو داؤدی ہے ، ہم مفلس نادار ساجن شاہ سوار ، روندے راہ روؤں کو

Like Daud is his granduer, disciples helpless feel,
Indifferent to all, his armour bearers behind his horse he leaves.

منم داؤد خصلت شهسوار و صاحب حشمت منم بی جان تنم افتان ، ندارم زور بازو کاش ممان بر رخش سرکش من زمین رهر و به آهست بجان آید بیندازد فرود آیم به زانو کاش

(٢)

دانا اپنا ہے دلبر ، ہم شمبرے نادان داؤدی ہے شان ، روندے راہ روؤں کو

Daud's glory he assumes, disciples senseless remian, The knowing armour bearers tread beside his horse's mane.

منم داؤد صورت شهسوار و صاحب صولت منم نادان دلم حیران ، ندارم هوش و همت را همان بر رخش سرکش من پیاده پیش تا زنده بجان آید بیندازد رسم هرج و هلاکت را

٣

اوق ابيل! اكين م، توكي باري بان، ايو الحرايون كرين، ما كم هنيو مستان، ايد الحرايون كرين، ما كم هنيو مستان، اكين سان ايدًا كرين!

۴

جي هو پائِنِ ڪانُ ڪَمانَ ۾، ته سينو سِپَرَ رکُ، منهن ۾ معشوقن جا، چاڪَ چَٽڪا چَکُ، سيوري ڀانءِ مَ شڪُ، عاشقُ ٿِيُ ته اُبَهِين.

IAM

اے میرے قابیل یہ تیرے نیناں ماریں بان و میرے انجر کر وار کریں یہ ، مستی میں ہر آن میں میں تیروں سے میں نیروں سے

Oh Kabeel! in your eyes are sharp darts, To the crazed ones in their abode, you ravages cause, Such destruction you make with your eyes' darts!

ایا محبوب ای قابیل! چشم تو پر از پیکان نگاه تو عجب انداز، عجب مستانه می باشی بیک حمله، بیک غمزه، کنی غارت متاع دلِ زیان از تو روا برما، مگر بیگانه می باشی

(٣)

تیر نظر جب تانے ساجن ، سینہ سپر ہوجاة قلب و جگر پر ہنس ہنس یارہ ، زخم ہر اک تم کھاؤ سُولی پر چڑھ جاؤ ، دل میں یقین کامل ہو

If he fits arrow in bow, you be the shield, Let your face be inflicted with wounds so deep Cast no doubt on gallows, be true in love to win.

اگر تیر از کمان آید ، سپر کن سینه ی خود را که یا، آن آنچه می خواهند ، انجامش به سر باشد مترس از تیروی اندیشه ی سودو زیان برکش که عشقت از همین تکلیف بیشک بهره ور باشد

جي هو پائين ڪان ڪمان ۾، ته سينو سيپر ڏيج، منهن ۾ معشوقن جا، جهالُو ٿي جهليج، پاهان پَڳُ مرَ ڏيج، عاشق ٿِي ته اُبهِين.

٦

پائي ڪان ڪَمانَ ۾، ميان مار مَ مون، مون ۾ آهين تون، متان تنهنجو ئِي توکي لڳي. جب وہ تانے تیر ، سینہ تان لے اپنا پریتم کا ہر وار ، تو سینے پہ سبنا پیچے لوٹ نہ جانا ، دل میں یقین کال ہو

Make your chest a shield for Beloved's darts, Bravely bear cuts and wounds on your face and chin, Retreat not, be true in love, that you may win.

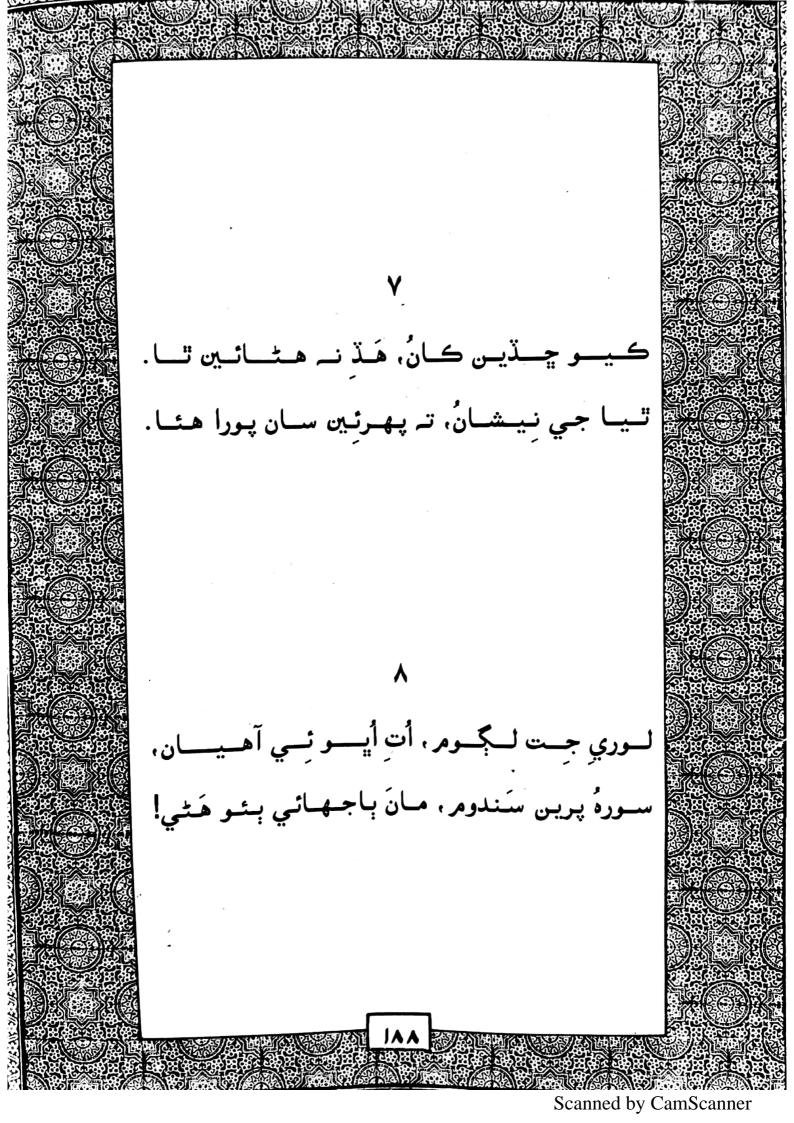
کمان را گر بزه آرند ، تو سینه سپر گردان مشو دور از مقابل جان سپرده نزد اوشان باش گوارا کن به جان زحمت ، مده جنبش به پای خود گراهستی عاشق صادق گزیده گرد اوشان باش

(٢)

تیر چڑھا جلے پ ، سَاجِن مار نہ موہے تیر گئے کا توہے ، مجھ میں تو ہے ساجن

Lord! Fix not arrow in the bow to aim at me, Yours may strike you, you being within me.

مکش تیر از کمان برمن ، مکن این کارِ طفلانه مکن این کارِ طفلانه مکن این کارِ طفلانه مکش تیر از کمان برمن که تو موجود مستی در وجود من ، مثال جان شوی خود صد دیوانه ، مکش تیر از کمان برمن

ایے بھی صفاق ہیں جن کا کام ہے جان بچانا اور اک ہم کہ وہلے تیر سے ہوگتے یار نشانہ

Pretenders avert dart in various ways, The true ones with first aim life do lay.

گریزان از خدنگ دوست ، لرزان از نگام او نخواهی دید حیل باز را زخم آزما گشتن نشانه چون شود یکبار ، دیگر سز نه بر آرد نصیب خود پسندان کی بود درد آشنا گشتن

(^)

بہلا تیر جہاں کھایا تھا ، وہیں کھڑا ہوں ساجن ! دوجا تیر جلائے شاید ، گھائلِ کر دے تن من

I stand still where with arrow I am struck, Another one in His mercy He may aim, if it be my luck.

بہ آن جای کہ گشتم صید ، آنجا ایستادہ ام مرا تیر سبک زخمی ، عجب راحت رسانید، منوز اُمیدوارم تاکہ باز اَید ممان تیرک نگاہ ِ مہربان یابم ، قدم ثابت رسانید،

٩

محبّ ت جي مديدان ۾ ڪر پَراڏو پَٽُ، سِرُ سوريءَ ڌَڙُ ڪُنگرين، متان ڪُڇيِن ڪَٽُ! عاشق نانگ نِپَٽُ، خبر کاڌن کي پوي.

١.

محبّت جي ميدان ۾ ، سِرَ جو ڪر م سانگُ سوريءَ سپيرينِ جي ، چَڙهُ ته ٿيين چانگُ ، عـشق آهي نانگ ، خسبرکاڌُن کي پوي.

الفت کے میدان میں آکر ، ہوجا نعرہ دن مر سُولی اور دمر نیزے پر ، خون میں لت بت تن الفت ہے ناگن ، رُبِیجو ڈے ہوداں سے

In love's meadow, care not for your head, Be a martyr, if you desire to have sound health, Love is a scrpent, bitten ones alone know this.

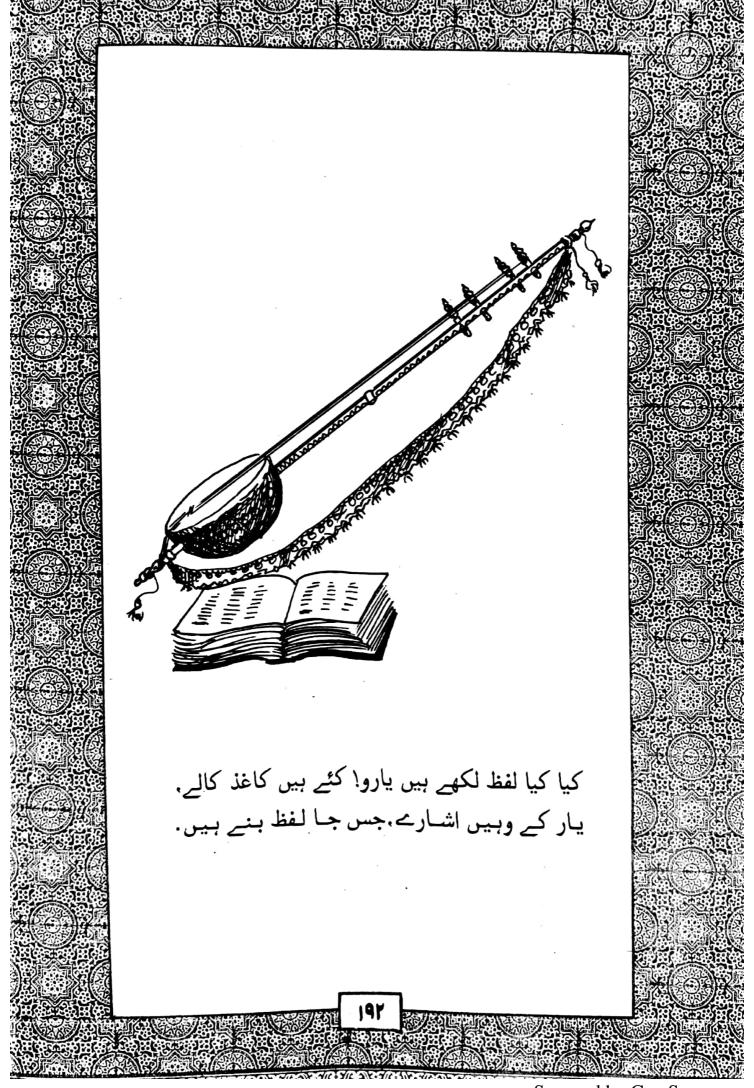
به میدان محبت نعره زن شو امل دل از دل به دار آید سرت ، تن کنگره یابد ، بمان خاموش گزند اژدهای عشق مهلک می بود جانم مگر باید که باشد دل شکیبا ، هم زبان خاموش

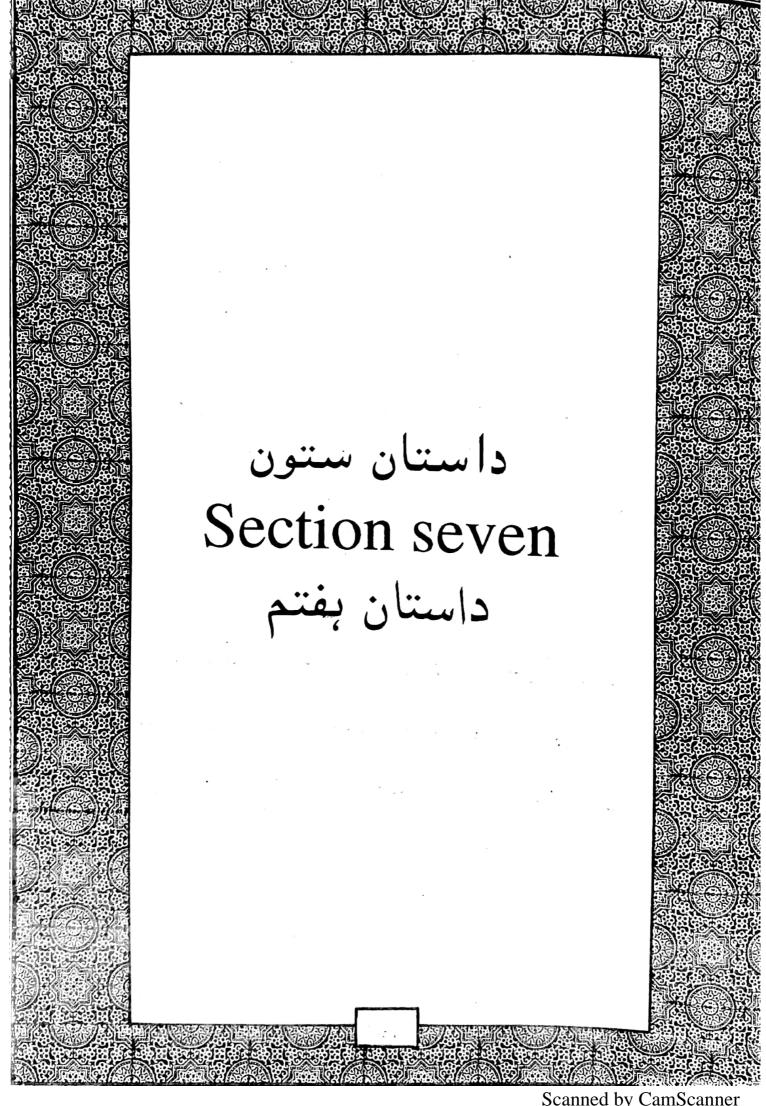
(1.)

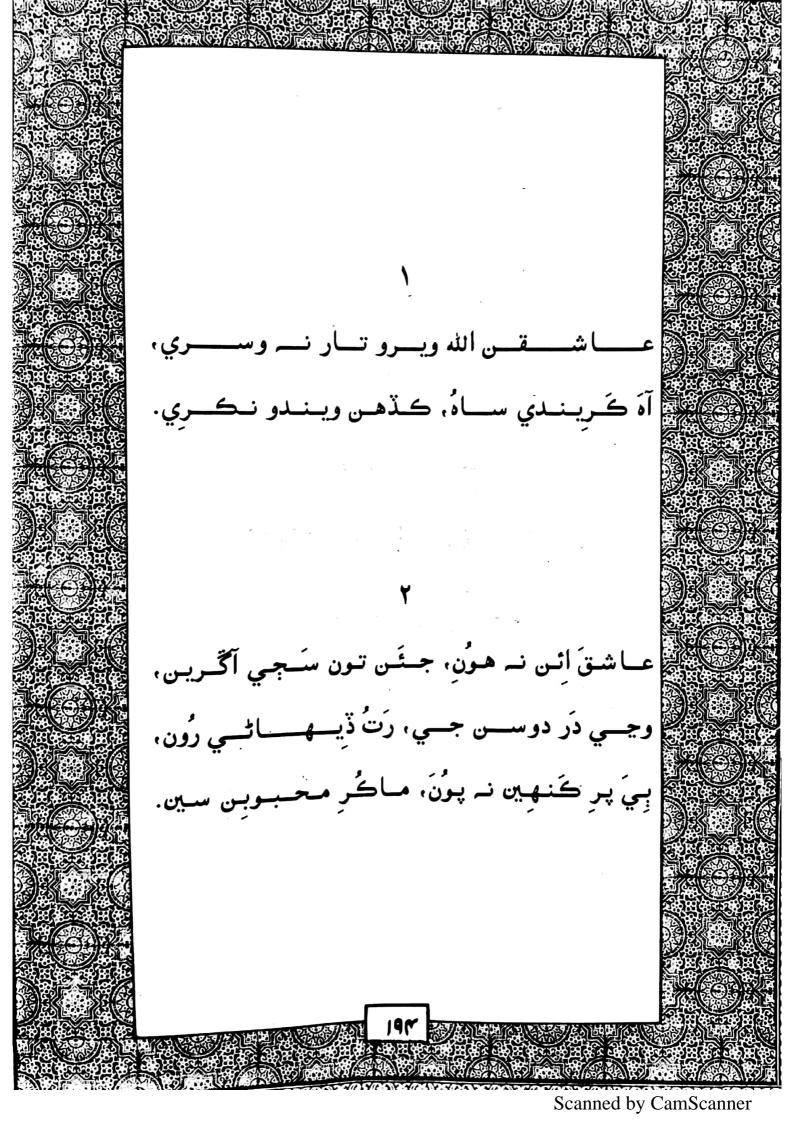
الفت کے میدان میں پیارے کیا برواہ ہو سرکی بڑھ کر فولی بڑھ کر فولی برجہ جائے گا عشق کا رتبہ ، چوم لے بڑھ کر فولی بریت ہے ناگن کمیں ، نوچھ ڈے ہوؤں سے

Love that destroys links of body, mind and soul, Consider it not a child's sport, To be cut in two, place your head where arrow goes.

به میدان محبت در هوای سر مگردان سر رضای دوست گر دارو رسن آرد بنه سر پیش عتابی سر ، و گر آید مقابل اژدهای عشق نمی زیبد جنون انداز عاشق را حذر درپیش

عاشق کے ہر رگ ریٹے میں بُا ہوا ہے ربُ کیا جانیں کہ کب ، آئیں مجرتے جان نکلے گ

God's lovers for a moment forget Him not, They long for Him till their breath does last.

کجا ممکن که عشاقان فراموشند ایزد را به مر لمحه به مر لحظه به یاد اوست شغل شان گمان اینست لیکن از گمان برتر یقین اینست درین حالت ز فصل جان شود با دوست وصل شان

(r)

تیرے انگ تو سالم ہیں اور ان کے انگ ہیں چُور عاشق پل بل نیر بہائیں ، جاکر پی کے حضور ان کا یہ دستور ، کہ جنیں وہ یار کی خاطر

God's lovers are not like you, hale and hearty, At Beloved's door daily they bitterly weep, For in no other way can they acceptance reap.

شمارد که ترا عاشق ، که داری سالم اعضا را مکن دعوای عشق اکنون که این دعوای بیکار است بود عاشق که خون بارید، گرید بر در جانان بسند آرد نه دیگر را ، پسندش دید دلدار است

٢

جان عاشقَ مٿي رَتُ، تانَ دعويٰ ڪري مَ نِينهن جِي، سائو مُنهِن سوُنهن ڳئي، سِڪَنَ اِيُّ شرط، نَڪِي گوڏِ گرتُ، مـــــا سِرَ سوُدا ڪري.

٢

اجا تو منجهان ، كَكَ جُتي رتُ نكري، مُنهن ۾ محبوبن جا، كن َ جَهلِيندين گهاء؟ سو تون كُڄاڙڻاء، سِكَنَ جون سڌوُن كرين؟ (٣)

دم اُلفت کا بجرتا ہے اور مکھ پر رنگ زکھار پیلا چبرہ ، لب پر آہیں ، عاشق کے اطوار سروں کا کاروبار ، اور بوبنی سنگ مہیں ہے

Let him not claim to be a lover if his body has some blood, Love's condition is place face, beauty gone, longing's flood, Wealth is not his concern, he bargains with his head.

ممان عاشق کجا باشد ، که تن را پر زخون دارد اگر خون فزون دارد ممان عاشق کجا باشد نشان عشقبازان رنگ زرد و چهره بی رونق نه سر بر سک اندازد که عاشق برملا باشد

(٣)

تیرا تو خُون بہہ نِکلے ہے ، چھُولے گر خاشاک کیے یار کے وار ہے گا ، کریں گئے تن وہ چاک معنق کرے گا خاک ، مت کر باتیں عشق کی

As yet, from your face a straw brings forth blood, How would you on your face bear beloved's cuts? So why make vain wishes of longing and love?

مکن دعوی کہ اکنون از تنت بایک خراش خس ہر آید خون آنچندان کہ بینی بیشتر آن را ہدین حالت چسان از ضرب محبوبان بجا مانی گذر از این موس بگذار از خود دور تر آن را

سيڪڻ ۽ سيوري، ٻئي اکير هيڪڙي، وهيڻ واٽيڙين تي، ڪارڻ ضروري، وهيڻ واٽيڙين تي، ڪارڻ ضروري، بيءَ ڏني ري نہ جُين.

٦

جي ڪين سڪن لُ سِکُ، ناتَ پَسُ سِڪندين، اُلي عَين مرَ لِڪُ، نيه نہ سُڃائن جي.

لفظ یہ دونوں ایک ہیں ، پیار ہو یا ہو دار دونوں ہی میں رستہ کنا ، پل پل ہے دخوار موت ہے آخر کار ، دونوں ہی کا حاصل

Longing and gallows mean one and the same, Sitting on the way side for this essential became, You must sacrifice your head, to accomplish this aim.

ملیب و عشق را یک مقصد و مقصود می باشد اگر این جان طلب دارد ، ازان عاشق شود بی جان نشستن برسر راهی به زوری یا به زاری عام بغیر از جان سپردن مسلک و منصب بود بی جان

(٢)

رپت کرو یا دیکیو کیے ، مضطر بیں عشاق ان سے تو بس دور ہی اچھے ، جن کو عشق سے باک

Either longing learn or sit beside such ones, Hide not behind those who have that knowledge none.

نداری علم گر از ریز درد آمیز و عشق آموز برو بین عشقباز آن را که بینی رسم نادید، مرو در کوچه ی بی غم که از عشق است بیگانه چه داند سر سربازان که سرد و گرم نادید،

Y

عاشق! معشوق جي، وني ويه ڳري، جيم ورچي ڇسٽنين، سندي دوست دري! جيم ورچي ڇسٽنين، سندي دوست دري! ڏيندا ٻُڪي ٻاجَهم جي ويندءِ نَپ نيري، دري، اسان تان نه سَري، تو ڪئن سَري سُپرين؟

٨

عاشق! معشوق جو وني ويه دكان، پنيع پيش پرين جي، پنيء وجهي پاڻ، پنيء وجهي پاڻ، ته تون تنين سان، سيدا رهين سيرخرو.

بیٹے تو اس کی راہ میں ، جو ہے تیرا ساجن گھرا کر تو چھوڑ نہ دیجو لینے یار کا آنگن بچے پر ایسی مہر کریں گے ، ہوگی دُور دکھن خاک جئے گی برہن ، تو تو ہم بن جی بی لے گا

Lover! Keep sitting in love's lane,
Do not ever leave doing the same,
He will give ointment to heal your wounds.
Oh Love? without you, we cannot do, how can you?

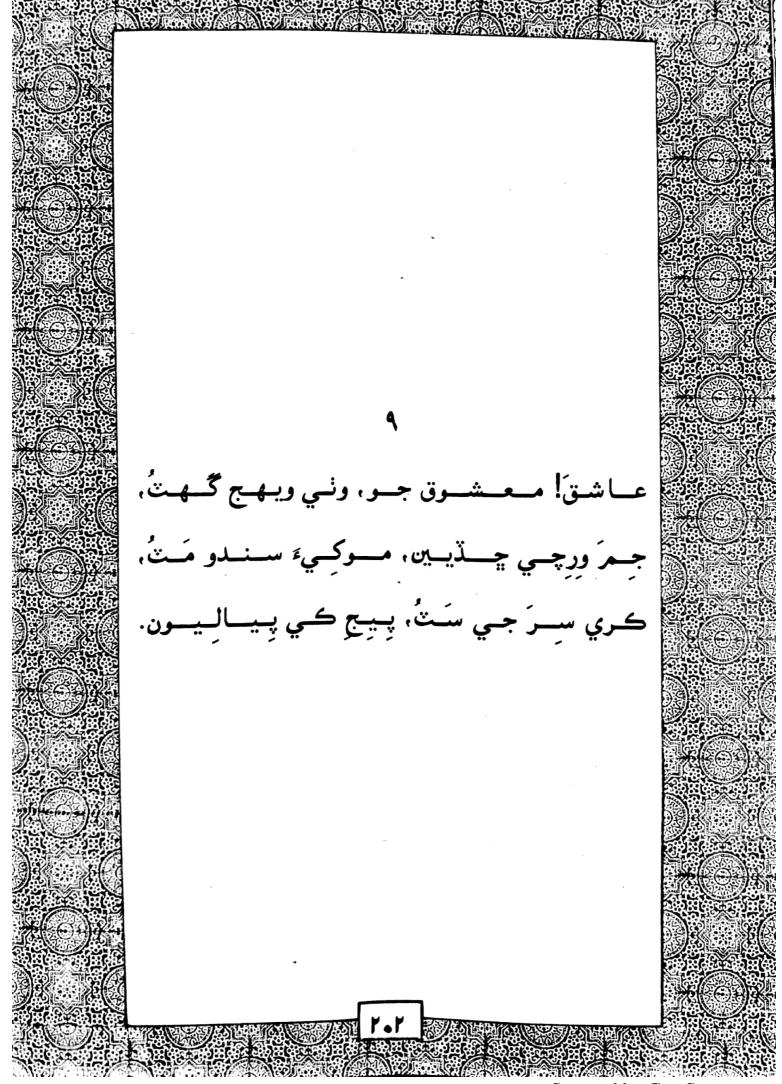
بیا در بارگاه دلنوازان با دل و دیده بگردان سیر از دیدار اوشان دیده و دل را به داروئی محبت مر ترا خورسند گردانند مدار ای جان جدا مرگز ز جانان دیده و دل را

(A)

جاکر کیار کی اور ، بیٹھ تو اس کے دوار تج دے خورداری کو ، اپنا آپ بسار اپنالے وہ یار ، تو مسکھ ہی مسکھ تو پائے

Lover! Keep sitting at love's shop, Be humble before love with head bowed, That you may in honour with Him Live.

بیارا بر دکان یار ، بازی آنکه خوش بازی ست نیاز آگین به پیش او نهاده سر به شو برسر بمانی سُرخرو بیشک ، نه بینی گمرهی و غم عجب رازیست این رازی که می گردد ازو برسر

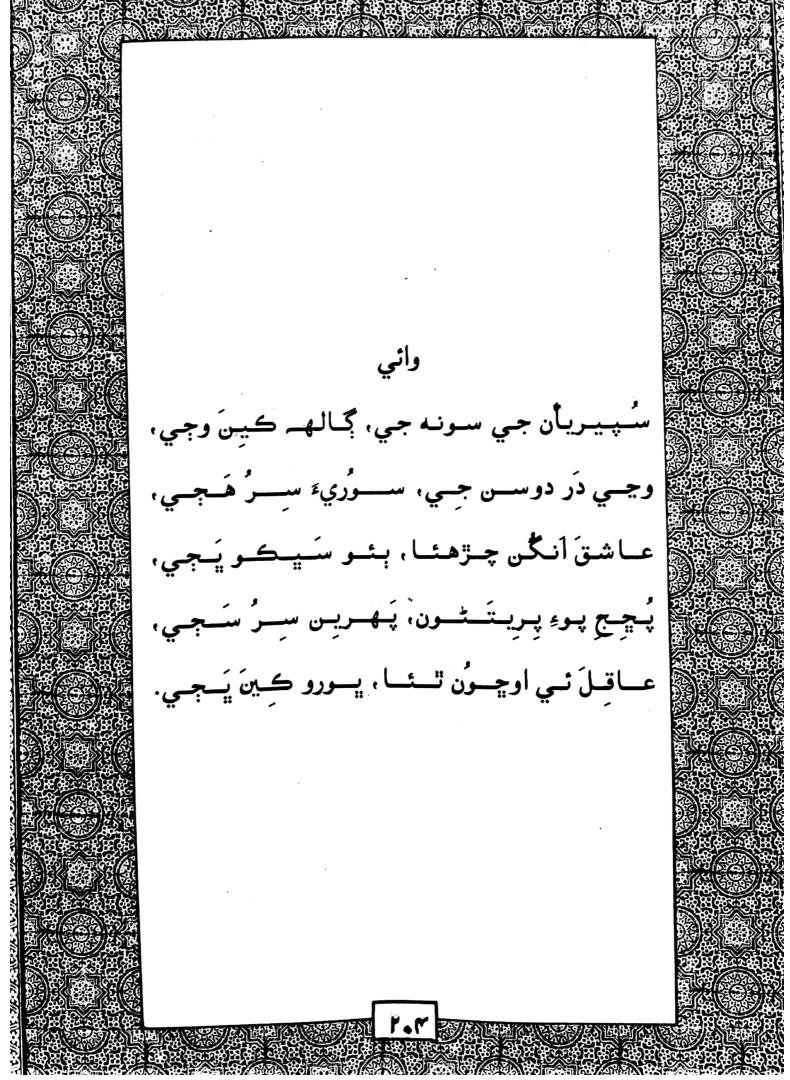

(9)

جاکر کیار کی اور بیٹھ تو اس کے دوارے موکمی کے میخانے ہے ، منہہ مت پھیر لے پیارے پی لے بیارے پی لے بیر بھر بیالے ، وار کے اپنا سر اے سائیں!

Lover, leave not Beloved's street's entrance, Feel not bored and give not up vintner's pot, In exchange of your head, drink a few cups.

به میلان معبت منزل اندازی به کوی یار بنوشی می ، عوض جانت ز جام او چنان چندان که غم گردد خم پیر مفان تو سیر تر باشی مهمی باشد چو صبح آباد شام او چنان چندان

وائی

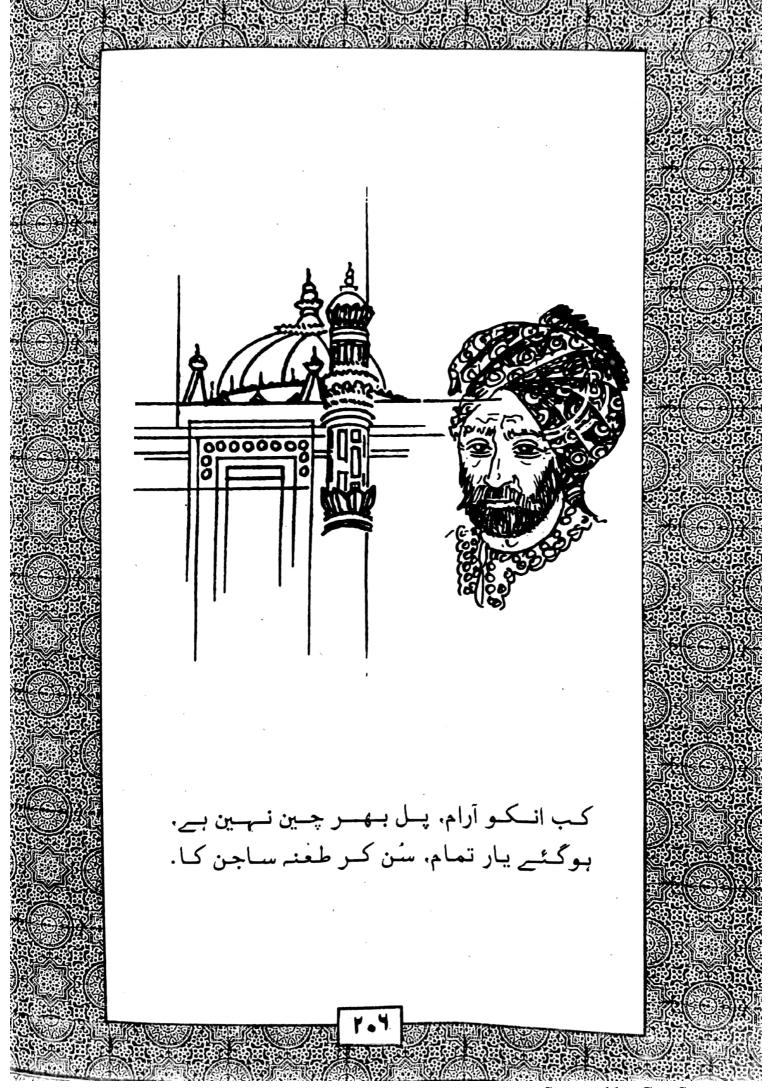
ہم تو ہمول نہ پائیں ، ساجن ا تیرا حسن نکھاد تیرے اور ہمارے نیج ، قدم قدم پر دار جمول گئے سُولی پہ عاشق ، ادر کو جان سے پیار مھر تو نام لے رصفق کا سائیں ا بہلے خود کو دار حیران ہیں سب عقل کے مارے ، عاشِق چڑھ گئے دار

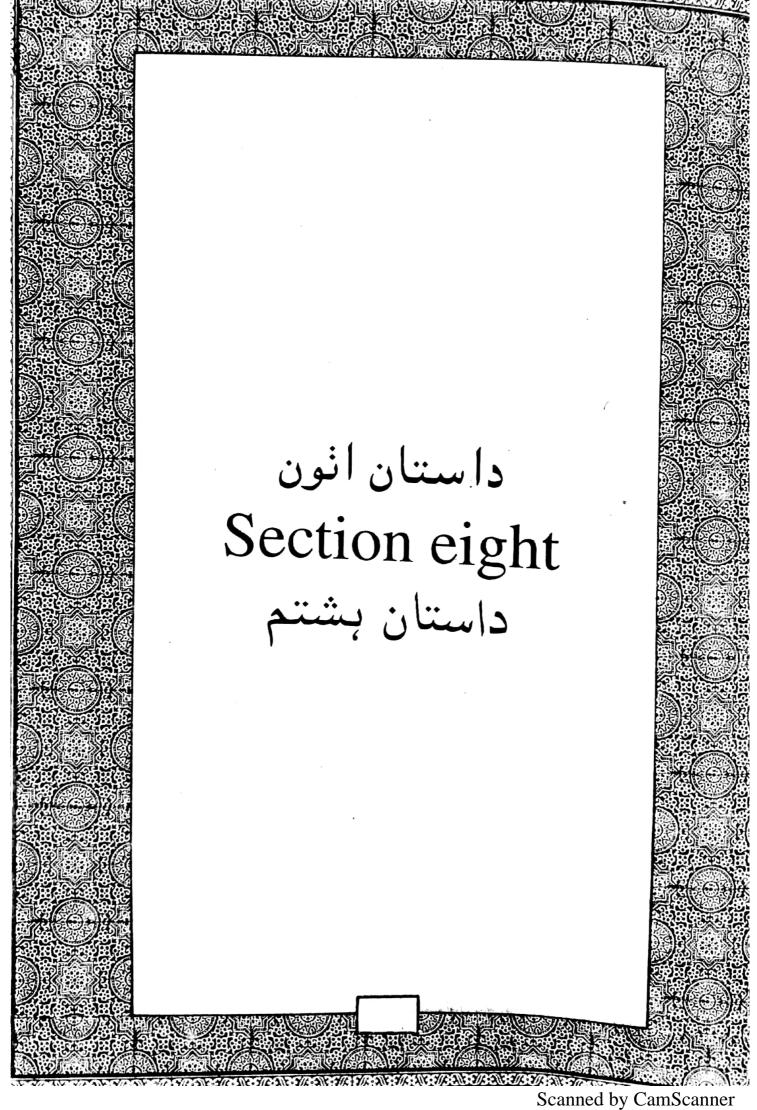
Vai

Beloved's beauty talk, I forget not.
On His threshold sacrifice your head and heart.
All others run away, lovers alone face darts,
Prepare your head first, then about love ask.
This puzzle no one can solve, wise ones are at a loss.

نظم

حدیث حسن محبوبان کاهش که سر بروی فدا گردد کمین کاهش معین کاهش کمین کاهش کمین کاهش کمین کاهش کمیا از دل جدا گردد نخستین سر به پایان عشق ازین وصلت عطا کردد کمیا از دل جدا گردد به دار آیند عشاقان دگر کی باوفا گردد کی از دل جدا گردد کمی از دل جدا گردد کمیا شد عقل ، لیکن وهم کما از دل جدا گردد کمیا از دل جدا گردد کمیا از دل جدا گردد

٢

سور بري تن صحت، مصديب الهي عاشق كي.

دوست کے دروازے پہ ، روز نہ جا اے یار ا دکھے نہ لیں جگ والے ، تیرے یار کا دوار بھید چھپالے پیار کا ، جان نہ لیں اغیار پریتم آن کریں گے خود ہی ، دور تیرا آزار آنگن آئے یار ، تو کرنا راز کی باتیں

Folly it is, if you friend's house frequent,
Foolish one! go not to his street in haste.
Disclose not this secret to those unaware of it,
Through suffering says Latif, joy you will get,
Through secret talk share your mutual love.

نمی زیبد که آنی گاه و بی گاه بر در جانان مشو نادان که این تکثیر در تقصیر می آرد مگو احوال خود برکس ، مگر باصاحب ، دل گو که میلانش مسائل بر سر تدبیر می آرد

(r)

جن کو بریت کا روگ گلے وہ، روگ کو جانے صحت جن کو دردِ الفت ، وہ درد سے راحت پائیں

Those who suffered pain got health, Suffering is sweet to those who never Lord forsake.

آزین شد درد افزون هم ازان صحّت صدا بر داد گمان غالب که هردورا بهم پیمان همی باشد بلاشک این عجب انداز بر معنای این مبنی ست مصیبت بهر عشاقان ، عزیز از جان همی باشد

جي پياري پاڻ تہ ڪرهو ٿي پاڻي پيين، اڳي اِنَ نِياڻ، اَنَ ڪوٺِؤ ڪونَ گِهڙي. اُنَ کِي عَـيان نہ ٿيي، کِي پروڙي ڪون، سچي جيهي سون، منهن نه پيئي ماڙهُين.

(٢)

ر بیم آپ پلائیں تو ، پئیں بجمائیں پیاس ورنہ حیثمہ رحمت سے ، آئے نہ قطرہ راس

If Love Himself offers you water, like a camel drink, For no uncalled person drank from this spring.

اگر آن مهربان مانل شده ، آبر تعیز آرد بنوشی آب آن از دست او چون اشتر تشنه مین آداب دلجویی ، روا باشند برخاصان نمی آید برین سرچشم ، مریک کمتر تشنه

(4)

ریت کا روگ یہ جگ کیا جانے ، جانے مجھ نہ پائے ریت ہے جسے کنی گوری ! ہر اک رکھ نہ پائے

Unexpressed remains hidden, expressed none understands, These golden words, men fail to comprehend.

عیان نی آنچ گفته نیست ، گفته را نداند کس حکایت آن نهایت آن اگر دانی همه دانی چو زر پاکیزه و پیروز ، مخفی از نگاه خلق حکایت آن ولایت آن اگر دانی همه دانی

اَنَ کي عَـيان نہ ٿيي، ڪي پروڙي ڪون، سا سنهين ٿئي سونَ، آمُرُ عطا جنهن جو.

چنن تو م چن ، پاءِ أميري أن سين ، جي هو آوڳڻ ڪنئي ، آسنهين! تون ڳڻان ئي ڳڻ ، پاند جهيئو تون پِڻ ، هِن سُنهاري سَگ ۾ . ریت کا روگ یہ جگ کیا جانے ، جانے مجھ نہ پائے جس کے بھاک ہوجائے جس کے بھاک ہوجائے

Unexpressed remains hidden, expressed none understands, These golden words, they comprhened who seek spiritual gains.

نداند کس که گفته شبد ، عیان نے آنچه گفته نیست بدانش نیست ممکن کردن آسان این معمارا ولیکن دستگیری را عطای دوست گر آید سمل باشد کنی آسان به امکان این معمارا

(4)

توڑ نہ اس سے بریت کا ناطہ ، توڑے گر ساجن اس کے اوگن گن ہی جانو ، یہ ہی بریت چلن پھیلاکر دامن ، نانگ لے مجمیک گنوں کی

If love's thread Beloved breaks, mend the broken warp, If He in you defects find, consider it your gain, Go bow and humbly beg to restore this holy knot.

جدا سازند گر جانان ، ترا از قرب و قلب خود مشو زنمار دل برداشت ، ورد وفا می باش چنان مر ناخوشی را باخوشی برخود گوارا کن که ماند رشته پیوست ، تو مرمون عطا می باش

معي كَسمِي نهار تون، ذُمَسر دُولائو، السير ساجائو، جي أيسين انهيء پير سي ڇَکِئو نہ چُوندنِ،

صُبر كرين مسكه پائين ، صبر نقيب رحمت خصة وجة زحمت ، بات مجه لے نادان !

Be humble and gentle, anger brings sorrow and confusion, True wisdom you will find, if you are firm in this decision.

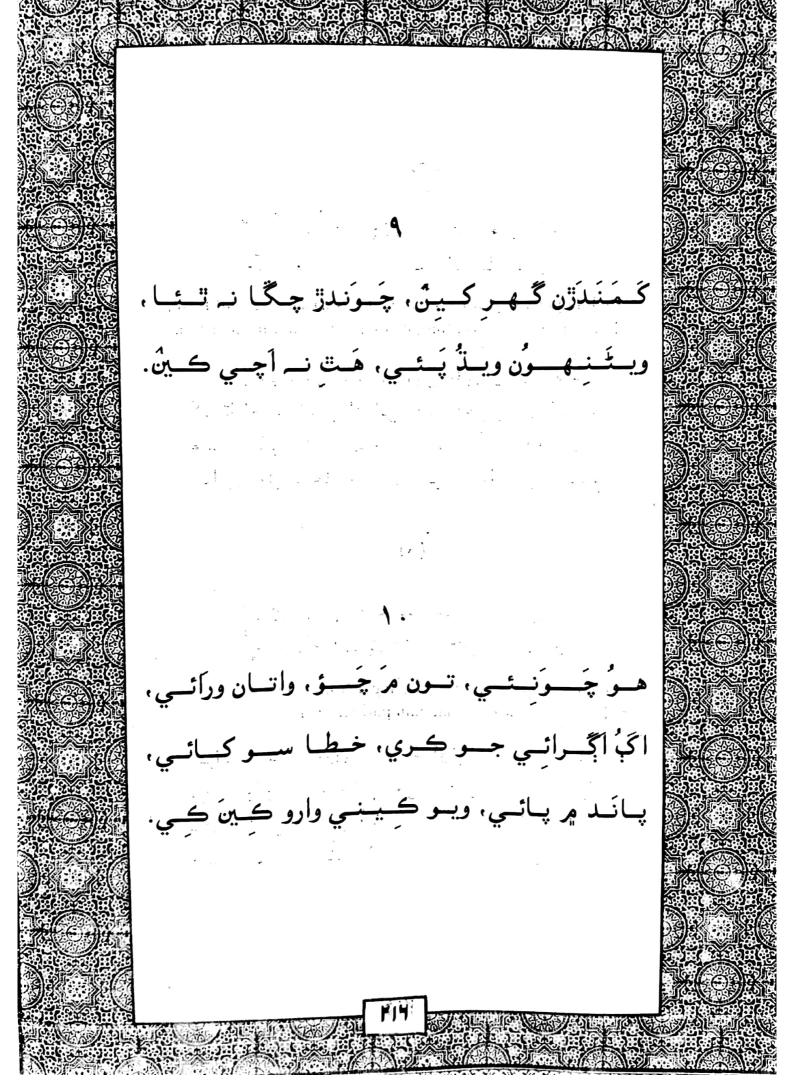
به رسم دیده ور بنگر ، درون خویش تن چندان که تاواقف شوی از این همه احوال ای همدم همه آلام از اوهام ، غفلت سراپا درد شناس اول شعار خود ، بدین اجمال ای همدم

(^)

مر میں جیت بی جیت ہے ، غیظ و غنب ہے بار حکھ کر دیکھ اے یار! مر کا پھل کیا سٹھا ہے

Be patient, patient ones win, anger brings suffering, Vile ones know not what gain patience brings.

سراسر صبر ورزید، ز نیکوئی نشان دادند برابر واجب التعظیم می دانیم ایشان را مگر دگران که از فتنه ، بدی را بر نمود آرند میسر لذت ِ جام ِ شکیب آید نه اینان را

اس کے نیارے بھاگ ، صابر تو سکھ پاتے اس کا خالی دامن ، خصہ جو دکھلاتے

Peace resides in patient ones' abode, wranglers lose, Wrangling does no good even to those who so choose.

شکیبا امن و عزت یافته ، شاکی به ذلت ماند بین بیا انجام خیر و شر ، به چشم منصفانه بین علل انداز شاکی را تهی دستان تهی دامن شکیبا خانمان آباد ، رسم عارفانه بین

(1.)

برا کجے جب کوئی ، خود میں رہ تو مگن فیظ و خضب تو سائیں ، دکھ کا بیں کارن وہ بیں خالی دامن ، جن کے من میں کینے

Retaliate not harsh talk, Initiator of such is at a loss, Envious ones no gain ever got.

ترا خوانند اگر ملزم ، مده الزام بر اوشان بر تعمیل تحمل در شکست آور ، فلاکت را مرز آنکه اول کند یورش ، مزیمت خود همان بیند یقین داری که فتنه گر ، همی یابد ملاکت را

کنین کین پرائیو، کینی منجها کین، جي هوءَ سَٽائِي سِيگُ، تِه زَه چني جوکو ٿئي.

14

أَنَّ چَـونـدَنِ مَ چَـوندَن چـيـو وسار، انـــئـي پـهــر ادب سين، پَـر اهـائـي پـار، پايـو مُنهن مُـونن ۾، غُـربت سان گــذار، مُفتي مَنجه، وهار، ته قاضيءَ كانيارو نه ٿيين. کینے سے کیا حاصِل ، بات مجھ نادان ٹوٹے گی وہ کمان ، جس کو زور سے کھینچو

Wrath gains naught, none profits by it, The bow too tightly strung, snaps the string.

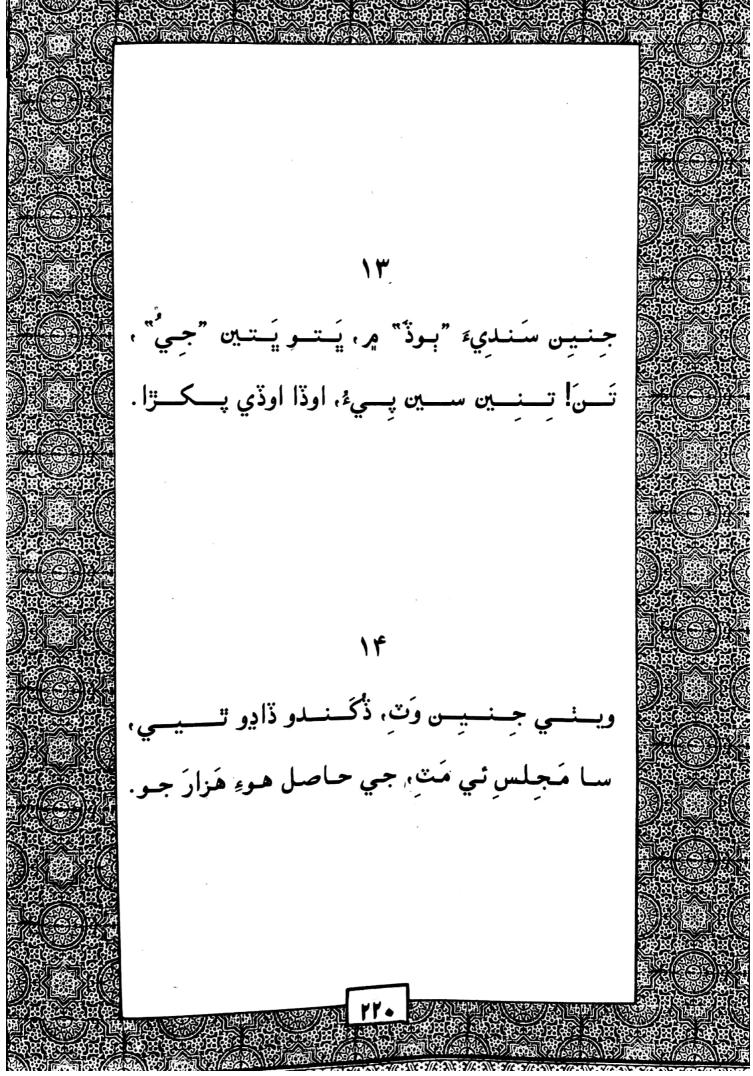
کناره باید از کینه ، که ازوی میچ حاصل نیست اگر حاصل بود تامم وبال جان شمار ای دوست کمان را بین که چون در تنگی آید پر خطر باشد گسارد زه که در زودی کند نقصان مزار ای دوست

(11)

بات کی ہو یا نہ کی ہو ، دل سے سب بسرا آٹھوں ہبر طلبی کا ، خود کو درس سکھا جیون یا گذاردے اپنا ، سر کو تو نہوڑا مفتی من میں بٹھا ، میر کیا حاجت ہو قاضی کی

Offend not those who offend you not,
Ingore the cutting remarks at you passed.
In humility and modesty live, nor from it ever budge,
Keep a lawyer within that you blush not before the Judge.

حذر کن از نگوینده ، گذر کن مم ز گوینده بود لازم ادب امروز برگردان نه ماضی را نهاده سر به زانو ، گم به غربت باش روز و شب ضمیرت چون شود مفتی ، نیرسی میچ قاضی را

(11)

جھ کو ٹوک کے سکھلائیں ، ہر ایک کو جی کمنا پاس انہی کے رہنا ، جیون مبر اے دِل

Hidden is positive response in their indifference, Oh my heart! build your hut next to theirs in all reverence.

به مر نوعی که آشامیدن از سیل روان دانند بیا آشام با اوشان طریق تشنگان دریاب بدین قسمت که آب زندگانی را به دست آرند بشو آماده با اونان حیات جاودان دریاب

(11)

جن کی سنگت روگ بڑھائے ، الیوں سے رہ دور جا تو ان کے حضور ، جو تیرا روگ مٹائیں

Sit not beside those who increase your suffering, Ignore the material gain, avoid such a gathering.

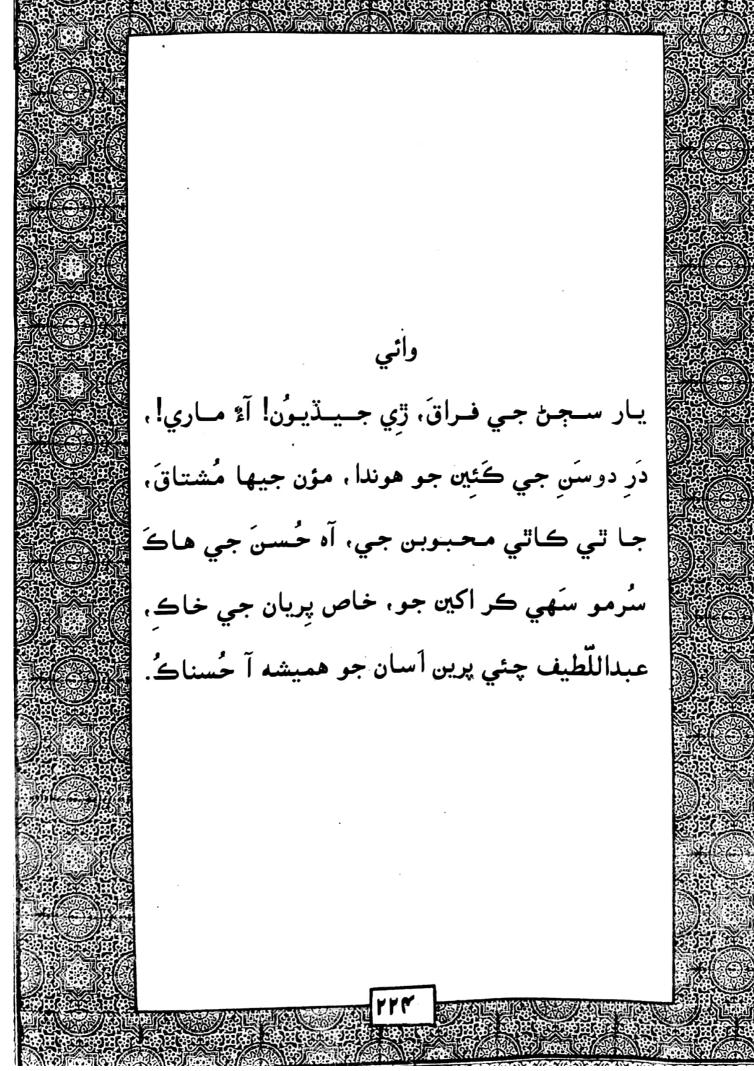
گریزان شو ازان محفل که اندومت کند افزون مکش سودر خرافات ارچه حاصل صد هزار آید مرو در مجلس مرده ضمیران ، تا امان یابی ازان فتنه که بر فالش فضائل در فشار آید

(10)

جن کی سنگت روح کی راحت ، ول کا اترے زنگ رہ الیوں کے سنگ ، جیون مجر اے ول

Sit close to those who lessen your pain, Build your hut beside them, with them your time spend.

خرامان شو به آن محفل که خوش دستور عیان دارد زیان حاصل شود تاهم ، از و حرمان نخواهی یافت بجام دوستداری درد هایت را علاج آنجا برو در مجلس آن خوش نشین نقصان نخواهی یافت

وائی

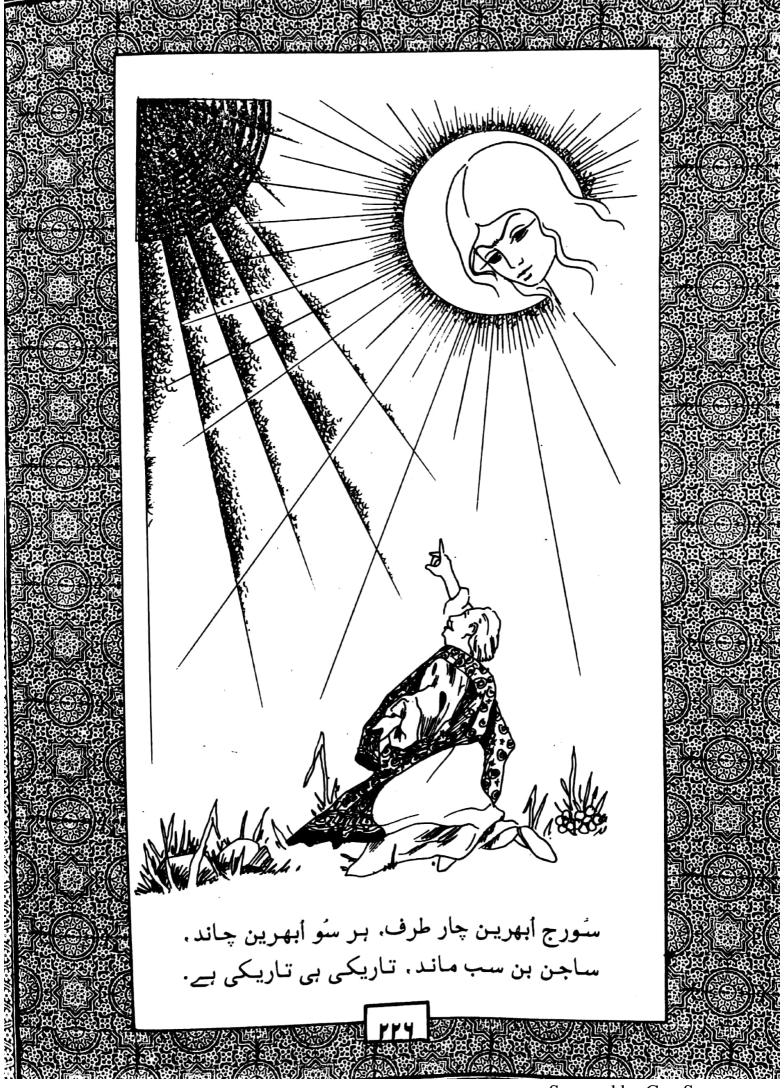
یار سحبن کا فراق ، مار گیا ہے موہ میرے سحبن کے اور کئی ہیں ، مجھ جسے مشآق جہاں جہاں جہاں جہاں پروں کی دحاک سرمہ جان کے آکھین ڈالوں ، میں پیروں کی خاک کے لطیف کہ ساجن میرا ، سدا ہے سندر ہاک

Vai

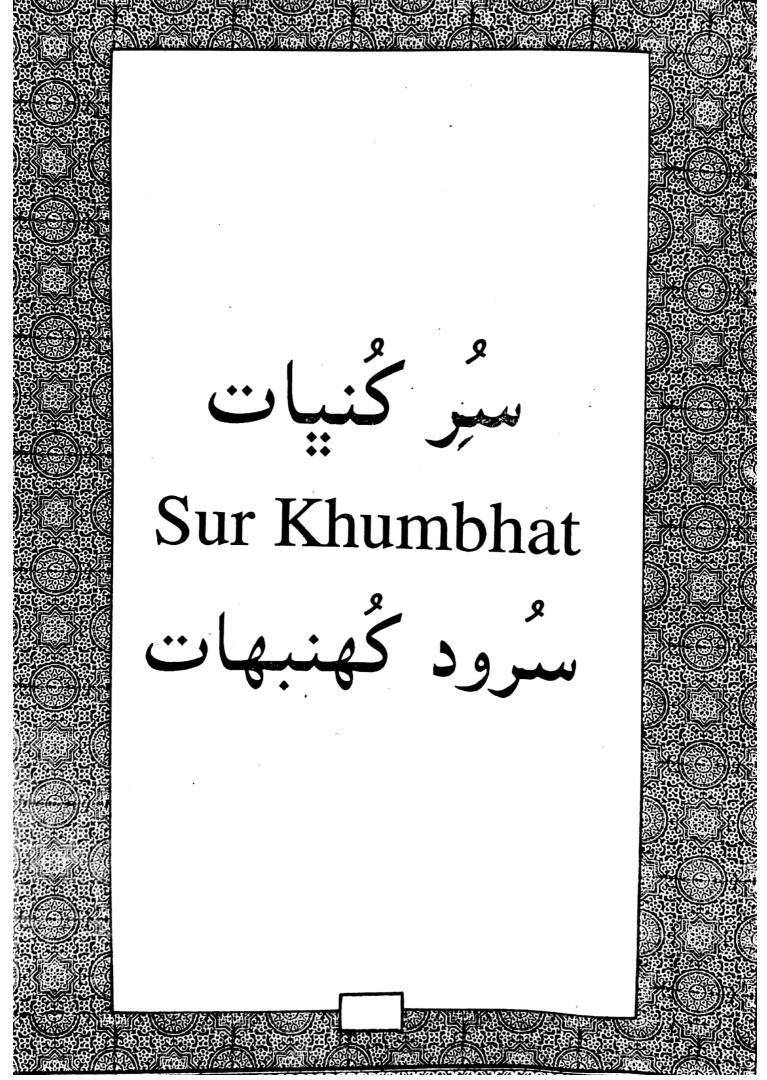
Beloved's separation kills me friends, At His door, many like me, their knees bend. From far and near is heard His beauty's praise, My Beloved's Beauty is perfection itself.

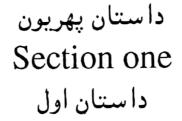
نظم

مرا از جال جوا کرد، فنا کرد، فراق یار ا ای همدم فراق یار ا نشسته اند بردر او چون دلدادگان بسیار ، ای همدم فراق یار ا به هر جا شهرة حسنش به هر جا حاجت دیدار ، ای همدم فراق یار ! کنم سرمه به چشم خود ز خاک پای آن دلدار ، ای همدم فراق یار ! لطیف از کیف این نازان که بی چون است حسن یار ای همدم فراق یار !

Scanned by CamScanner

1

يَسلائِي آهِين، پِرِين يَسلائِي َ پانهنجي، سَباجها سِر چَرهئو، ڏوراپو نه ڏين، سَباجها سِر چَرهئو، ڏوراپو نه ڏين، مان ڏي مَديُون ٿِين، سَجَنَ سَجايِن ۾.

۲

تون چَنڊَ! اُهوئِي، جو هُتِ پَسِين ٿو پِرين َ کي، آڏِتُ چـــئـج اُن کـي، ڏيـان ِ جـــو روئِـي، هيـڪاندي هو ئِي، سانگُ مَ پوي سَجَــڻين. کتنا ہے گنوان ، کیا کیا گن گنواؤں میب کبھی نہ جتلائے وہ ، مہر بجری ہے شان میں پاپن نادان ، بریتم تو بے حیب ہے

Beloved is wholly good, He is goodness itself, Never does He confront and accusations make, I have many shortcomings, my friend is perfection itself.

بلاشک برتر از مر عیب مست آن شامدر رعنا بگیرد زیب مر یک خوبی از حسن صفات آو خطا بخش آن نگار ما ، عتاب آرد نه بر عصیان اگر ما بر خطا ثابت به آمرزش ثبات او

(٢)

تو وہ ہی مبتب جو دیکھے ، چمک چمک کر ساجن پریتم سے سب کچھ جا کہیو ، کجے جو رو رو برمن آئے وہ میرے آنگن ، لوٹ کے پھر نہ جائے

Oh moon! you are the one that can see my love, Convey my message that in tears I to you give, May I be with my love, may he from me never depart!

تو ای ماه درخشان نزد تر مستی به کوی یار بگیر از من پیام درد برسان بانیاز آن را منم گریان بتو نالان ، خدا را حال من گویی به خلوت در بیان آری تمام این سوز و ساز آن را

مَرُ هيكاندا هُونِ پِرين، سانگِ مرَ وڃن سينًا رهيا آهين روح ۾، نِتُ جنين جا نين، وماسئا جِن وينَ، ٿو تارِيءَ تَڳِي تِنِ هِنئون.

۴

رات سَهائِي، ڀوُن سَنئِين، ڀائِي گهرجي ڀَلُ، آهُرَ ۾ ايلاچِيدوُن، چندن چيري چَلُ، آهُرَ ۾ ايلاچِيدوُن، چندن چيري چَلُ، مون توهِي سين ڳالهڙِي ٻِئي ڪَنهِين مرَ سَلُ، هاهُرَ ڪندو هَلُ، تہ کِيجايون کَرن کي.

دور محمی نہ جائے ، ساتھ سدا ہو ساجن روح میں میری نقش ہوئے ہیں ، جس کے پیارے نین اس کی باتیں جیون ، اور جیون کی آس ہیں

My beloved be with me always, never any journey undertake, In my soul are his gracious glances imprinted, By his speech modest and subdued, my soul is comforted.

بود آن رشک ماه من ، به خلوت جلوه گر باشد که سرخاب نگاه او به روحم ره گذر دارد کلام او پیام عشق ، عشق او ضمان زیست دلم آندر امان او جوان شام و سحر دارد

( )

سیر می راہ اور چاند چڑھاہے ، کر مجھ پہ احسان چل چندن چرنے اے ناقے! بات میری تو مان پی کے بات نے کہیو ، اس کا رکھیو دھیان پی کے بات نہ غیر ہے کہیو ، اس کا رکھیو دھیان ہو کے رقیب کی جان ، چل تو پیا ملن ہو

Moonlit night, levelled land, take courage brother, Came! before you proceed, eat cardamom and sandal wood in manger

Keep on making sounds that envious one's ire may rise.

شب معتاب و راه رخت ، زور بیکران باید بیا تا قاقله صندل به آخور تو در آرم مگوئی راز من برکس که هستی رازدار من قدومت قبر بر حاسد که من امید بر آرم

چندا بونم رات کا ، کیا کیا کرے سِنگھار پی کو ایک نظر جو دیکھیں ، ماند ہوں چاند حزار چکے لاکھوں بار ، بس ایک جھلک برتیم کی

Oh full moon! with thousand adornments you rise, With all your arts never can you beloved's beauty reach; Your whole life's beauty in his moments' appearance lies.

تو ماه چارده اندر طلوع آئی شب آرایی نیابی نسبت یارم ، که چندان حیله گر باشی تمام این آب و تاب تو که تو تا زندگی داری بتاب یک دمش ناید ، مقابل باخبر باشی

(4)

مورج ابمریں چار طرف ، ہر مو اُبھریں چاند ساجن بن سب ماند ، تاریکی ہی تاریکی ہے

Several suns may rise, four score four moons may shine, By God, without my love, in darkest night all I find.

حزاران آفتاب و مامتاب اندر طلوع آیند مگر بالله غیر از نور بخش من جهان تاریک شماع مهر و مام از تابش عشق تپان محروم اگر نورش نه برآید بود کون و مکان تاریک

Scanned by CamScanner

کیے میں ہراؤں چندا ا جھ کو برابر پی کے تو تو رات کو چکے ، برتیم تو ہر آن ہے روش

Oh moon! how can I compare thee with my love's graces? Thou art bright at night alone, my love is light always.

تناسب بر تقابل نیست ممکن ای مر تابان کجا انداز تاب تو ، کجا آداب تاب دوست تو در شب تابش اندازی ، ممان شب روز تابنده غریب تاب ای مهتاب ، برسر یاب تاب دوست

(4)

چاند! نہ ہو بدظن ، کبوں میں کی بات آج ہے مدہم ، کل کو بچھ پہ تچائے گا جوہن کب ہے ججھ میں چھبن ، میرے ساجن جسی

Oh moon! take it not ill if I tell thee true, At times you wax and at times you wan, Your full face cannot stand loved ones bright forehead.

بگویم راست ای معتاب اگرچ از من نخشم آیی نداری نسبتی با حسن دلدارم خدا شاهد گهی باریک ، گاهی بیکران ، طوق طلوع تو به رویت شعلهٔ سوزان ، تو کی باشی بجا شاهد

كَتْيِ نينَ خُمارَ مان، جان كئائون نازُ نَظرُ، سـوُرجَ شاخُون جَهِ كِيون، كُومُالُو قَـمَر، تاراكتيون تائب تئاه ديكيندي دلبَر، جَه كو تو جَوهُر، جانِبَ جي جَمَالَ سين. تارا تياسيء روء، لدا لألس أيسريس، جهڙي تو صبوح، تهڙي صافي سَجَــــــي.

ریتم نے جب ناز ہے ، ڈالی ایک نظر مورج شاخیں جھک آئیں اور کمبلایا یہ قمر تارے بھی سب ماند ہوئے ، دیکھ میرا دلبر ماند ہوئے ہر ایک جوہر ، دیکھ کے میرے پی کو ماند ہوئے ہر ایک جوہر ، دیکھ کے میرے پی کو

Before Beloved's glances of grace and beauty,
Suns' rays dimmed, moon's light wanned,
Stars and Pleiades in obeisance declined,
Precious stones their brightness lost at such beauty's sight.

خمار آگین نگاه ناز چون جلوه فرازیده شعاع مهر و تاب ماه در افسردگی آمد به توبه انجم و پروین ، شکر در جوهر یکتا برویش هرکه سر شد آخرش پژ مردگی آمد

(1-)

دیکھ وہ تارا صبح کا ، ہے جو صبح کو روشن نور سرایا ساجن جاگسگ جاگسگ بتر بل

Oh morning Star! when at morn you are most bright, Then are you akin to Beloved's constant light.

سهیل ای صبح آواره ، طلوع تو طلوع عشق عزیزت داشته این دل که تو روی صنم داری که تو روی من هستی آواره که تو روی من هستی آواره عزیزت داشته این دل که هر صورت بهم داری

تارے تیری جانب ، دیکھوں میں اس کارن وہیں ہے میرا ساجن ، جس جانب تو انجرے

Oft I raise my glances towards your side, for where you first rise, loved one there resides.

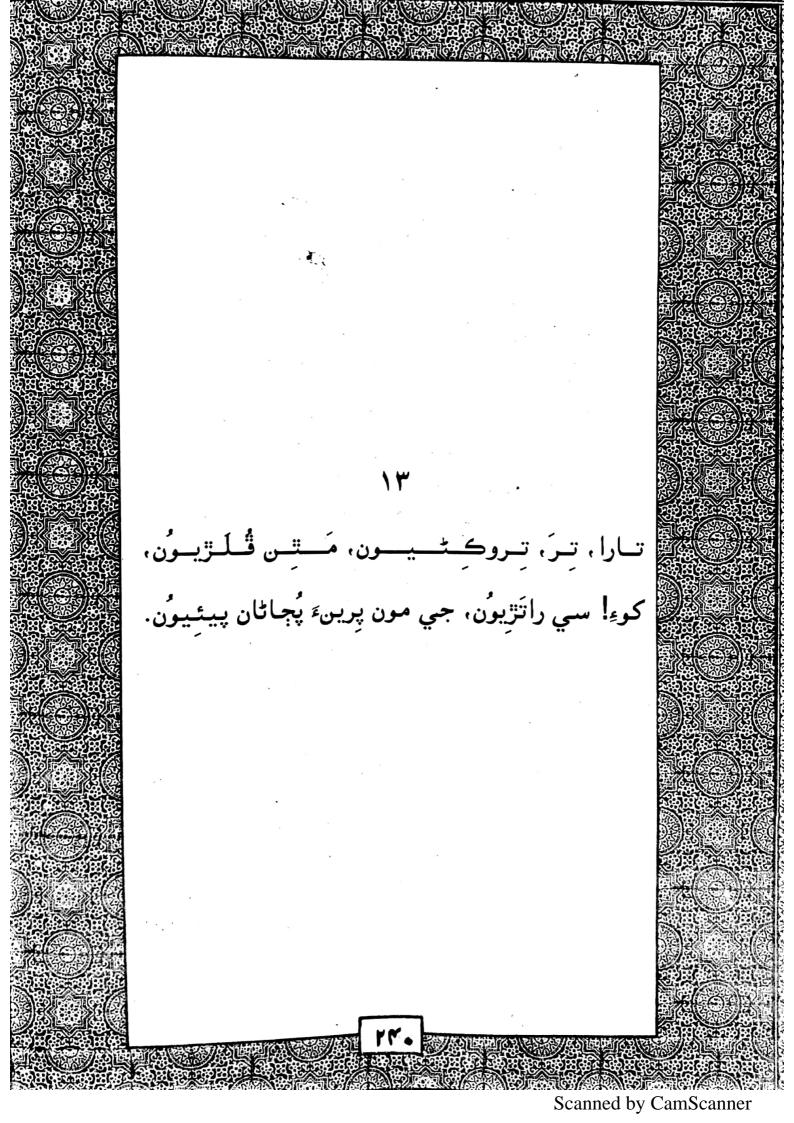
سهیل ای صبح آماده ، ترا جویم ترا بینم که تو از جانب جانان ، طلوع آثار می باشی تو مست اندر نگاه یار ، من محور شعاع تو عجب اسرار می داری عجب دیدار می باشی

(11)

بہیں کہیں ہے میرا ساجن ، اس تارے کے پاس سرتایا ہے مٹھاس ، ذرا نہیں کرواہث

Beloved abides where that distant star lies, Honey sweet is he, bitterness beside him shies.

بسایه ، آن ستاره زیر آنجا ، مسکن جانان نگارم انگبین خصلت که تلخی را نه اندیشد مم عالم کند اندازهٔ شیرینی و تلخی منم حیران بر آن حالت که تلخی را نه اندیشد

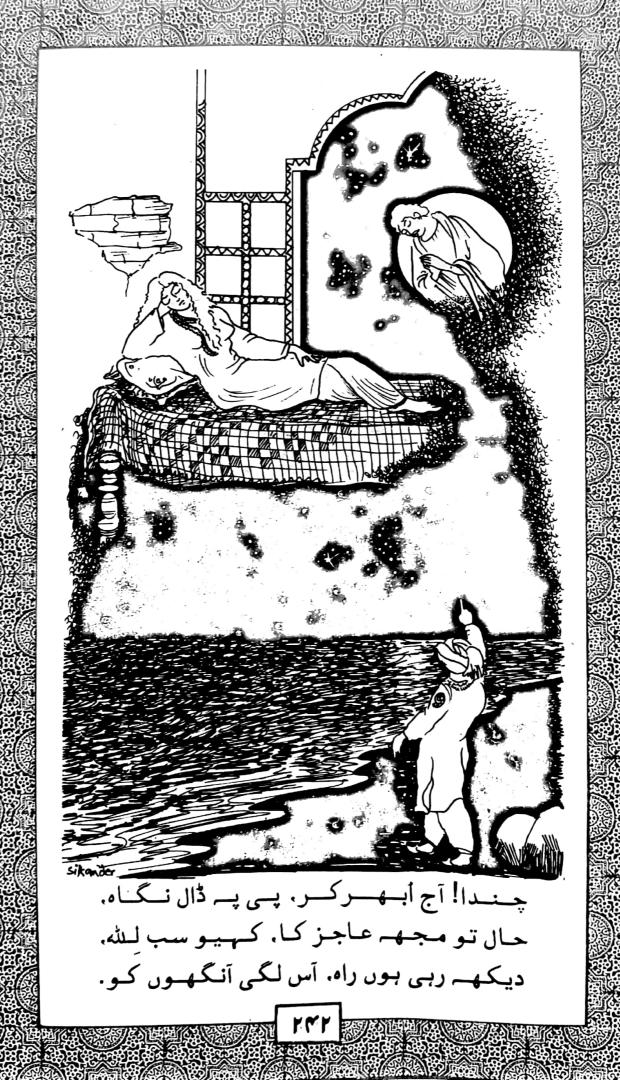

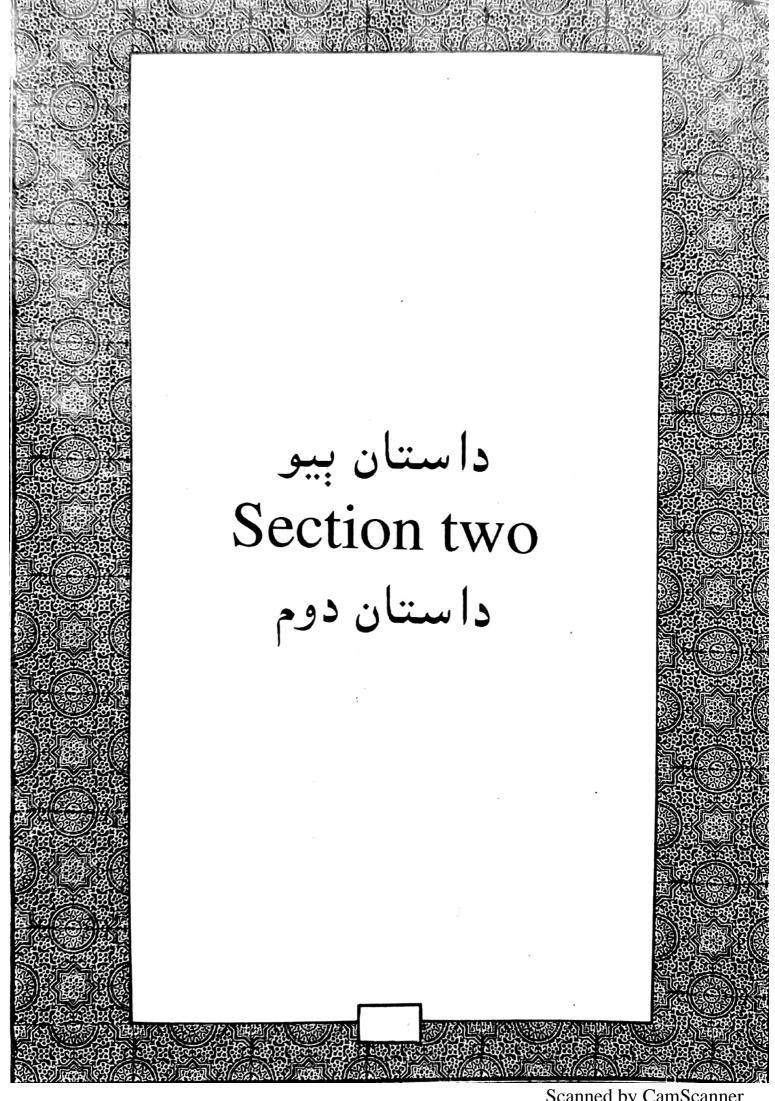
(11)

جیے رات کو تارے چمکیں ، مکھ پر چمکیں تل ملن ہو جب مشکل ، ایسی رات نہ آئے

On loved one's face are beauty spots and moles, Days and nights I spend, thinking of those.

ستاره برستاره هر ستاره نقش گوناگون نظاره برنظاره هر نظاره رنگ و رومان ست عجب شبها مگر قصه غضب شبها که غیر از یار خساره برخساره هر خساره حزن و حرمان ست

ناسيندي نِگاهَ، پهرين ڪج پِرينِ ڏي، أحسوال عساجسون جسا، آكتج لَكِ الله، روز نهارين راه، أكيسون أوهانجي آسري. چَگا چَندَ! چَئيج،سَنيِها کي سَجَــــين، مَـــــــان اگُــن أيـــري، پِـريُـن ِ جــي پَـــــيــج، جهيث إلهائيج، پيرين وجهي هترا. چندا ! آج انجر کر ، پی په ڈال نگاه حال تو مجھ عاجز کا ، کبیو سب للله د کیھ ربی ہوں راہ ، آس لگی آنکھوں کو

Oh moon! cast your eyes on loved one as you rise, Relate this humble ones' woes by God, "Eyes are daily cast on your path."

نگاه آری به پای خوش نگاه من چو برآئی بگوئی حال دل از ناتوانان آن نگارم را که دائم چشم بر راهیم چشم آواره چشم تو خدارا از نصیب ما نه به داری مکارم را

(r)

اچھے چاند! انجر کر ، دینا میرا پیام آج انجر کر انگنا میں ، چھُو لینا گلفام دھیرے لینا نام ، چھُوکر پیر پیا کے

Good moon! above my love's yard rise, Bowing humbly, speaking softly, my message deliver likewise.

جبین خویش سائید، چو من بر آستان او ممه احوال من ازخود ، رسانی باادب آن را مبادا یار را تاب سخن در پیچ و تاب آرد بتو سوگند آهست بگوئی از حدب آن را

٣

ایسر ٔ چند! پس پریس، تسواوذا، مسؤن ذور، سنج م سنج م سنج م سند اوله م م م چوتا یسری کیسور، سنج م سند و کیسور، پیسریس آئون نه پُجسٹی، بابل ذینی نه بور، جنهن تی چیهی ا سور، سنجهی سنج م سینیان.

۴

ذَّلِي! كَرِيندينِ كَدْهِين، حياتِيءَ هيكانِد؟ مَن مِمُ شَتَاقِن جي، كِي رَنجائي راند، مَن مِمُ شَتَاقِن جي، كِي رَنجائي راند، پُرِين دُيساندَرَ پاند، بُُجُهُم بُرَهِيان كُنِ سين؟

چاند! ابجر کر دیکھ وہ ترے پاس ہے جمع ہے دور جوڑے کھولے ختک ہوا میں ، سوئے سراپا نور کیے گوے کیے کہا ہوا میں ، سوئے سراپا نور کیے چہنوں پاس پیا کے ، انگ انگ ہے مچور میں نربل مجبور ، ناقہ نہ دے بابل موہ

Rise oh moon! my distant love is close to you; Sleeping in open, hair perfumed with sandal wood. Walking I can't reach, father permits me no camel, To ride at dawn, and reach where my love is found.

بیا بر مطلع ای مهتاب ، شرف دید جانان یاب بتو نزدیک و دور از من همان عشرت نگار من به صحن خنکی آمیزه ، به زلف مشکبو خفت آن وسیا نبست چون یابم ، وصالِ گلعذار من

(٣)

کب ہو مذخر ملن ، اے میرے اللہ من میں مشاتوں کے ، جلتی بہت الکن دور بیا ساجن ، کس سے من کی بات کہوں

Lord! When will thou union in this life grant? Havoc that plays in lovers' hearts, Whom to relate? Beloved lives so far.

امیدم از خدای من ، حیات آرد بهم با دوست که دردش می کند بازی به جان ناتوان من منم در دامن دوری ، منم به دوش مهجوری کرا گویم زحال خود ، نیابم رازدان من

هِنتُرِي سَجَنُ سارِئا، كِتِي هُونُدَم هِير؟ اَچِي لالنَ! نه ذيين، مَــتِي پَـلنگن پـيـر؟ تي ورونهڻ ويرَ، ڳُجُهه ڳرهيان ڪن سين؟

٦

كَرهَو نه كيكانُ، پيرين آءٌ نه پُڄيئي، جو مون راتِ رَساڻي، نيئي ساجَنَ ساڻُ، مون نه وَهِيتُ و پاڻُ، ويئي نين نچوئيان.

ول نے مجر سے یاد کیا ہے ، جانے کماں ہے ساجن آن کے یج پہ کب سوئے کا ، میرا لعل دہ لالن آئی ہے رات ملن ، کس کو دل کا مجمید سناؤں

For you I long my love, where could you be? Will thou not come to my humble home? For some intimate talk between you and me?

دلم حیران به یاد او ، که ازمن دور افتاده ندانم آن دلالیم ، همین ساعت کجا باشد کجائی ماه سیمایم ، بیاتا خلوت آرائیم که غیر از تو دگر مونس به عشاقت کجا باشد

(٢)

اونٹ نہیں ہے پاس ، کیے چل کر جاؤں کو ق کوئی مجھے لے جائے ، من میں ملن کی آس روئیں نین نراس ، میں ہوں بے بس برمن

Neither horse nor camel I own to take me to my love, On foot I am unable to reach, At this helplessness I sit here and weep.

ندارم اسپ نی اشتر نہ از پا رہ نوردن شد کے یابم منزل مقصود بزم یار آرایم ندیدم چارہ چنداں نہ شستم اشک افشردہ مسرت از کجا آرم کہ حال ِ زار آرایم

كرها! كسر يَ يَد، وك وة ندي پاء، منهنجو هلل أتهين، جتي جانب جاء، توكي چَندَن بيو وكب، لالي كاء، توكي چَندَن چاريان، بيو وكب، لالي كاء، الين أن! أناء، جيئن هونديءَ رات هُت مِرْوُن.

٨

ڪَسَرَ ڇڏ ڪَنواٽَ! وِکون وِجُهه وَڌَنَديون، سَنئين سُهيريُن جي، ونگي ڀانءَ مرَ واٽ، سَنئين سُهيريُن جي، ونگي ڀانءَ مرَ واٽ، ڇڏ جهوري، ڏي جهاٽ، ته هونديءَ رات هُت مِڙوُن.

آج تو چھوڑدے ستی تیز بڑھا تو مھم بچے کو تو اس دلیں ہے جانا ، جہاں میرا گلفام چرنگا اب تو چندن ناقے ، لانے سے کیا کام جب ہو رات کا دھام ، تو پہنچا پاس پیا کے

Oh camel! Lengthen your pace, idleness leave, Take me there where my love risides, Sandalwood will be meal, when others salt bush eat, Take me fast that this very night my love I may meet.

نیابد سست رفتاری به تیزی گام زن اشتر روان هستم به راه یار تاخیر از میان برکش ترا صندل دهم گلا همه اشنان را خاید همین شب بردرش برسان ، دگر وهم و گمان برکش

(٨)

چپوڑ دے سسی یار! کرلے تیز قدم گئی۔ سیرمی راہ ہے پریتم کی، جان نہ تو دخوار مل جائے دلدار، رات ہی رات میں ناتے!

Oh young camel! be not slow, increase your speed.
Road leading to my love, is straight not curved,
Leave idleness, speed up, that we this very night there reach.

مترس اے پیسراک از راہ ، گام تیز را برگیر کہ راہ راست دلداران ، بسی هموار می باشد مکن سستی بہ چستی راہ پیما شو جوان همت کہ امشب بزم یاران را بدیدن کار می باشد

٩

****

ميا! مَعُ مِنتَ، أَجِ منهنجي كَرَها! جهاڳيندي جَرَ پُٽيون، مَتان كَرِين كَتَ، سُپيريان جي سَتَ، مونكي نيئي ميڙيين. آن کے باندھا اُونٹ کو کہ کلیاں جُن جُن کھائے کی سات ہو اسکو بھائے کی اسکو بھائے میں اسکو بھائے میں کہا کو کہ کھائے بات مجھ کو مجھ نہ آئے ، اس کی کوئی بات

I tied my camel to flowering trees that on buds he may feed, But the vicious one sneaking, salt bush eats. Oh Mother! this camel's ways make me weep.

بدیدم چون درخت سبز ، عنانش را به او بستم شود تا از شگوفه سیر ، لیکن اشتر آواره نهفتم از نگاه من خورد اشنان نا فرجام ازان در فکر می باشم ، چسان شد کمتر آواره

(1.)

مان لے مجھ برمن کی ناقے ! کروں میں تیری منت روند کے سارے صحرا ، دریا ، لے جاد ہر صورت کرلوں آج زیارت ، لینے اس بریتم کی

Today camel my pleadings heed,
"Hesitate not, over land and water lead,
Take me fast that loved one's gathering I may reach."

ممی زارم بتو اشتر ! شود منت ز تو برمن چو میدان در عبور آری ، میندیش از کشا کش راه مرا برسان که دور افتاده ام از منزل جانان قدم در تیزی آور تاکه طی گردد کشانش راه

جُلِ جُانا ياقونَ جا، موتِين بُلتيس مالَ، كَديفي جي كَرَها! هيدي پايَن وَحالَ، چَندَن چارِين وَ جالَ، جي مون رات رَسالِيين.

1.4

مَيا! تو مَهارَ، سجِي پايان سون جي، چاريَن عِي، چاريَن عِنديءَ ڏار، چاريَن عِندريءَ ڏار، سندي پِي پَچار، جي مون رات رسائيين.

گلے میں موتی مالا ، ہمیروں جڑی مہار آ تیری گردن میں ڈالوں ، میں ہمیروں کا ہار رات ملادے یار ، چندن جمعے کھلاؤں

Your neck I adorn with red silk trappings, Joined with it is pearls' string, Heaps of sandal wood to eat, if this night I reach.

گلویت پرگر یاقوت و گوهر برطناب تو قطیفه را بدوزم هودج تو ریشمان سازم ترا خوش پوش گردانم ، ترا صندل چرانم من اگر امشب ز تو خود را ندیم دلستان سازم

(11)

ڈالوں تیری گردن میں ، اک سونے کی مہار چندن ڈالی مہندی کی ، جھے کھلاؤں یار ! جس سے میرا پیار ، پہنچا پاس اس کے

Oh Camel! with reigns of solid gold, you I will adorn, Buds of sandal wood, bended Henna's branches for you to eat, If you this night speed and my love I reach.

زمام تو دهم زرین ، ترا خوراک خوش بدهم شگوف صندل آرم بیش هم شاخ حنا درپیش مگر شرط این که باشی ، گامزن بر راه جانانم که من امشب به خویش آرم لقای مه لقا درپیش

أَنُ نَهِ وَحِي وَكُبَّ سِين، چَرِي نَهِ چِانگو، لَكِيسِ نَائُكَ نِينهِ نَ جِي، نِهِ وَرِّئُو نَانگو، چَـدّي سِرَ سانگو، رڙهي رَندِ پِرين جي.

14

وهي منجههان وکب، کــــوريءَ ذار چــري، مــاءِ! منهنجي ڪَرهي، پَـدرِ پَـکب نــ لـک، مــاءِ! منهنجي ڪَرهي، پَـدرِ پَـکب نــ لـک، جـکب سين هُت چـري.

(11)

ناقد گھاس نہ کھائے ، اپنوں سے بیزار کھاکر نارک عشق کا ، جیون ہے آزار کھاکر کارک عشق کا ، داہ وفا کا راہی

Camel goes not with its herd nor does it graze, Love's arrow has brought to him this craze, Defying death, to his new love, to graze, he crawls.

نمی آساید از گله ، نمی خواهد چریدن هم که عشق آمد به او غالب زان شد اشتر آفتاده کندن سودای سر از سر جدا مرده گم است از خود دوان بر نقش پای دوست دیدم اکثر آفتاده

(14)

گلے سنگ وہ کھائے ، ڈالی خوشبودار ریت پہ نقش نہ چھوڑے ، الیی ہے رفبار دل میں دیار یار ، بوں وہ اوروں جسیا

My camel keeps with its herd, musk branches it eats, Mother! my camel's ways I cannot infer, Out wardly he is with the world, inwardly grazes there.

نشست برسر گلم ، مگر برگشته از گلم چرد آن اشتر دیوانه شاخ مشک دانه را الا مادر نگاهش کن که پایش بر زمین ناید عیان اینجا نهان لیکن به جانان بست جانه را

آج نہ اڳينءَ ڍارَ، ڪَرَهو جيئن ڪالهہ هئو، اگُئڻِ آيو نہ ڪري، پاهوڙي پَچار، جيڪُس مَنجهہ قطار، ڪاولِ چنائين وهُ جي.

17

مَسَيَّ مِسَاكَاتِی، وِدُو وَاتُ وَلَّيُّ وَ كَی، وَدُو وَاتُ وَلَّيُّ وَ كَی، خَسَبَر تِی كَسِی قَالُی كِسِی وِدُولُنا وَاهِی، خَسَبَر تِی كَسِی قَالُی وَدِیسِ نِه وَائِی، كَرَهَی كَاكَنَ، چَدِینِ وَریسِ نِه وَائِی، چَدِینِ وَریسِ نِه وَائِی، چانگی چَریائی، ویئِی ویچاری وسری.

کل تک چال جو اونٹ کی مقی ، آج نہیں وہ چال نہ تو گھاس ہی چرتا ہے وہ ، نہ آئے چوپال زہر ملی اک ڈال ، شاید کھا آیا ہے

Today camel's mood is not that of yesterday,
He enters not the yard, nor does he graze,
Per chance with his like, he has had his fill on poisonious shades.

مزاج اشترم امروز دیگر بود از دیروز گرسن چون به صحن آمد ، خفا از خوردنش دیدم گمان دارم گیامی زمردار اندر قطار آن خورد دمان از توبره برداشت اینک ناحوشش دیدم

(14)

آج دکھائی الیی متی ، غیر کے کھیت کو روندا علم ہوا جب مالک کو تو اونٹ کو اس نے گھیرا دور سے ہی دہقان کو دیکھا ، بھاگ سکا نہ ناقہ محمول گیا بچارہ ، اپنی ساری متی

With great relish he gorged those creepers,
The owners were well aware and displeased were keepers,
Camel lost his guts, not a sound was heard,
All his crazy pranks he thus forgot.

که دانسته به کشت افتاد ازوی کشتبان برگشت سرش کو بید آن چندان که اشتر ناتوان گردید زبانش گنگ زورش گم ، عجب افتاد در افتاد فرار اورد از مستی چو حالش آنچنان گردید

وَتي سينَ سُونَ, پاءِ پنهنجي ڪَرَهي، وَليونُ واسَ وَرنيهُون، پهريونُ مَـــــي پَٽ، وَلـيــون، پهريونُ مَـــــي پَٽ، چانگي چَٽي چَٽ، تہ پوءِ نہ رَهندَو پئندَ ري.

14

كرهي كي كين، وذ مر پئند پَلُن جا، لي تو لاڻيء كي چَري، نِيَر سان نَئين، ونينر سان نَئين، چانگي سندي چِن ۾، صاحب! وجُهه سنئين، اوباهئوس آئين! لُطف سان لطيف چئي.

تو لینے ناقے کی ، کس کر باندھ مہار برکھا رت میں جب پھلیں گی ، بیلیں خوشبودار ہوگا بھر دشوار ، اونٹ کا قابو رکھنا

Twine strong ropes and with them your camel tie, Pleasant smelling creepers on ground let lie, Having tasted them, camel would love to remain in.

بیاور ریسمان سخت تابید، بدست خود که تااین اشترک بندی ، که داند شدّت آوار، گیاهی مشکبو هرجا زمین را زیب و زینت داد چرد ازوی اگر یکبار ماند مدت آوار،

(IA)

ڈالے ہیں ناقے کو ، میں نے کیا کیا بندمن ہیر بھی بیلیں کھاتا ہے ، نیچی ڈال کے گردن مولا ! اپنی مہر سے اس کا اجلا کردے من سد مرے چال چلن ، کم لطف سے تیرے

With many shackles I my camel bound,
Breaking them and dragging them, salt bushes he found,
Oh Lord! change my camel's sick desires.
Give him health that he may not such things aspire.

بیاوردم به اشتر پائبند و بستمش یک جا گسالد پائبندش را ، چرد اشنان نامنجار خداوندا بیار این اشتر ناراست را بر راست شود تا باخبر از خود ، همیں نادان نامنجار چانگي چَئِي چُڪياسِ، مَــّان آک نه اُلهي! جه وَلِ گهــــُـا وِهاٽيا، اُنَ سين آرِ لَجَياسِ، چـــوڌاري چَــنــدَنَ وَنَ، پَـچــي پُــوج پِـيــاس، راڙي رَتُ ڪَيــاسِ، هِـنَ كُــدَاتُــوري كَـرهــي.

۲.

أُلّي ارّائينس، ڇـڏئو تے ڇـيڪ لـئو، كـارايان كِـرِّو وڃي، پَلاڻي پائيينس، دّانوَلِ تنهن دّائينس، جِئن چَري ۽ چِنگهي ڀُڻو.

747

میں نے اس کو کہہ رکھا تھا ، کبھی نہ کھانا آک پیاک ہے ناقہ زہریلی بیلیں ، کھا جائے بیباک پھیل گئی ہے چندن خوشبو ، مہک رہی ہے خاک ناقہ بہ چالاک ، کرے پریشاں مجھ کو ناقہ بہ چالاک ، کرے پریشاں مجھ کو

I coax him, "baneful bushes go not near,"
But he loves the creeper that so many has crazed,
Many a tear has this evil one made me shed.

یسی گفتم به اشتر لیکن اشتر لا ابال اشتر مدار اندر دمان کرد، که زمر آگین ممی باشد به صندل دل نمی آرد که گردا گرد روئید، منم نالان ازین اشتر که پُر از کین ممی باشد

(r.)

چھوڑ کھلا مت ناقے کو ، کردے پابہ رمن لاد دے ایسا بوجھ کہ اس کا سدھرے چال چلن باندھ ایسا بندھن ، کہ آجائے یہ راہ پ

Rise, shackle your camel well, if let loose he will roam, He sulkier grows before his meal, burden it then, Fetter him so that as he eats, he growls.

مکن آواره اشتر را که این پابند می باید بود بهتر که آری زیر بار آن را که باشد زیر چنان دربند دار این را که نالد در چریدن هم بغیر از بستن آواره ، ز تو زنهار ناید زیر

(11) رے باندھے پروں میں ، باندھی ہے زنجر محول بی اسکے من کو بھائیں ، سب کھ اور حقیر کرے کا کون اسر ، ایبا سرکش ناقہ ہے Tied and fettered, now my camel is with strong ropes and chains, Mother, he now eats flowers that are fresh, Who would entice the one who with me is hardly content? گران زنجیر از آهن ، به بیش و آخرش بستم اسیر این اشترک تامم گل ِ تازه نظر دارد آیا مادر نمی دانم که سحر آمد برو غالب کجا اشتر بمن ماند چو از بوی خبر دارد (rr)کس نے ڈالا ہے جادو ، کیوں ہے آج بریشاں آنکھوں ر پی باندھی اور ابو ابو ہو ہے کولمو میں ہے رواں ، بھولے کیے گے کو Who hath enchanted and enticed you my camel? Blinkers on your eyes, soles fatigued and sore.

Have you forgot your herd that in oil press with you went in whirls?

مسخر از کجا گشتی که جادو کرد بر جانت که داری چشم بند اشتر قدم سانی براه کم چگونه گشتی از گله ، چسان چرخست ورزیدی چرا هستی چنین بیچاره ، پاکوبان به چاه کم

24

كائي نه كَنتَ هارَ، چَندَنَ جا چُوپا كري، اگررَ اودو نه وَجي، سركند كهي نه سارَ، لائيء جي لغارَ، مَيو مَتارو كِئو.

24

چانگا! چَندَنُ نہ چریِن، مَیا! پِیبِن نہ موکَ، اگر اودو نہ وَجینِن، لُکِئُ کِئُو چَدِین اللوکَ، اودو کے ان لوکَ، تو کے ہے۔ ان لوکَ ہے۔ ان لوکَ، تو کے ہے۔ ان لوکَ ہے۔ ان لوکَ

(77)

چندن پاس نہ جائے ، کھائے نہ کھٹن حار خوشبوؤں کے پاس نہ کھٹے ، سر کنڈدیے بسار لانے سے بیار ، کھا کر مست ہوا ہے

He eats not white flowers, with sandal wood he dabbles, All fragrant flowers he spurns, Salt bush he cherishes and is on it fattened.

اگر دور از دمانش شد ، تگر را مم براندازد که اشنان است مرغوبش ازان مستانه شد اشتر نظر آید چو اشنانش بر او ازخود سراندازد

(rr)

چیئے نہ اجلا پانی ، نہ ہی چندن کھائے چھوڑ دیئے ہیں مشک و عنبر خوشبو اے نہ بھائے ، کیا جانے کس کارن ا

Camel, you cat not sandal wood, fresh water you do not drink, Fragrant branch you go not nigh, tasty meals you shun, Why of all that exists, salty bush you must cherish?

بگو اشتر چرا از صندل آزرده همی باشی نیاشالمی تو هم آبرروان حجت چه می داری اگر آرم اگر پیشت زنی از بوی او کف را چرا اشنان می خواهی ، بدو رغبت چه می داری

40

جِئان کوڙِ ٻہ کاٺيون، پنجين لکين پاءِ، مَيو تنهن ماڳاءِ، ڏيهاڻي ڏار چَري.

77

لَکِ لاکییٹ کر هو، کوڙین ڏیئي کاه، ایلاچییون آهُرَم، پوعُجَ مَسیي کي پاءِ، ایلاچییون آهُرَم، پوعُجَ مَسیي کي پاءِ، کتَ نہ کَندو کاء، جُہ پُلاٹیو تہ پِرینءَ مِڙي.

244

(ro)

جس بگیا کی ڈالی ، پانچ لاکھ میں پاؤ ناقے کو ہے چاڈ ، کھائے ای بگیا ہے

Where two tree - shoots cost millions, few leaves thousands, My camel daily grazes on that ground.

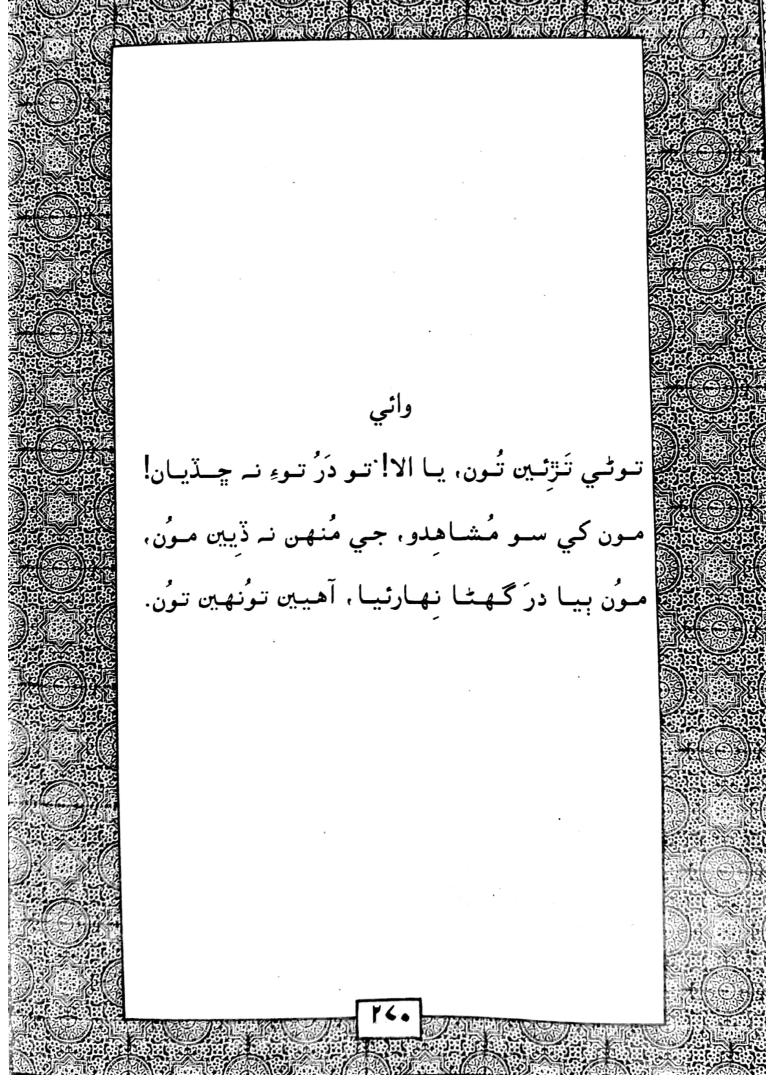
در حت عوش که چوب راو بقدر سیم و زر ارزد ز شاخ و برگمایش اشتر من سیر می گردد میندار اشترم کمتر که بهتر از مم گلت ز خود آگاه واقف از رموز غیر می گردد

(۲۲)

جس کا کوئی مول نہیں ہے ، اس کو لے لے مول آج فریدے ناقہ ، مول کا اور کھول ایسا ہے انمول ، لے جائے کا پاس پیا کے

My invaluable camel, no price is high for him, Feed him in his manger on cardamoms; Saddle him, in speed he will take me to my love.

بهای اشترک بسیار ، لیکن بر خرید آور مهارش ریشمین داده ، بجایش ایستاده کن بده آب تمیز این را ، بخوران قاقله این را که برساند به محبوبان ، بیا زان استفاده کن

وائی

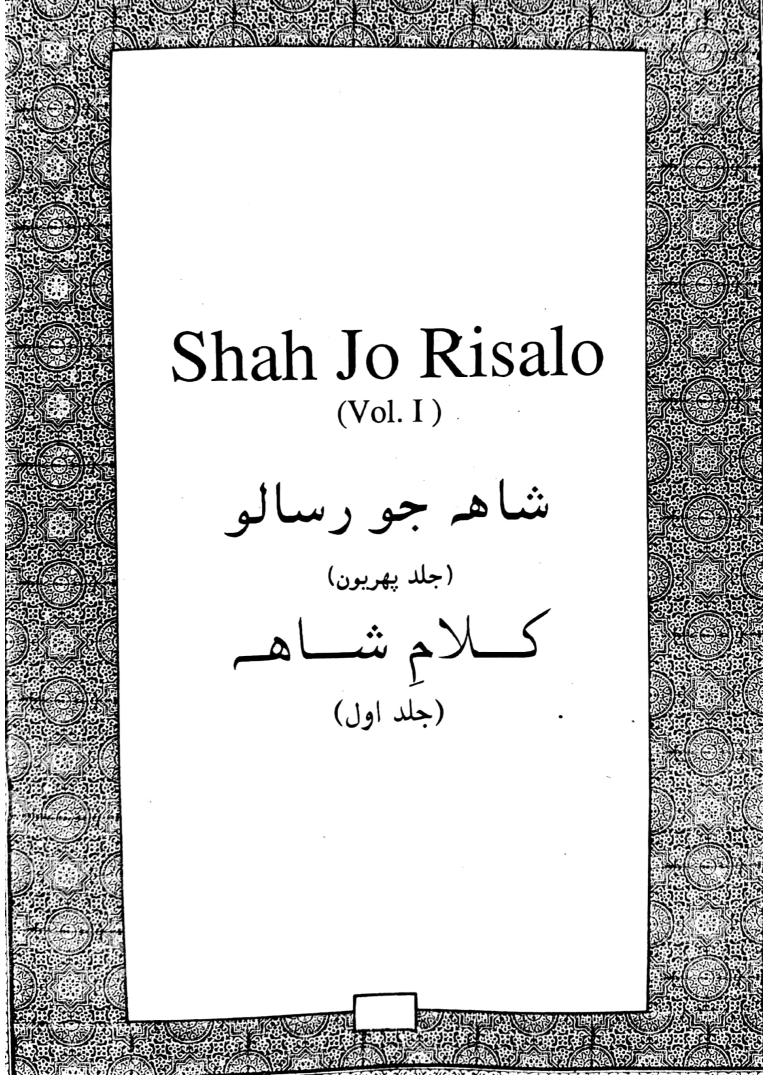
چاہ تو دھتکارے ، پڑی ہوں تیرے دوارے بچھ کو چاہ نہ پھر بھی ، میرے بھاگ نیارے در در بھکتے ، دیکھا ، جھوٹے سب در دوارے

Vai

Lord! I will not quit, even if driven from your door, Your indifference I will your sight presume, Many doors I have knocked, in you alone I take refuge.

نظم

تو اگر رانی مرا ای دلستان
من نخواهم گشت دور از آستان
شد به پندار من آن دیدار تو ،
چون به گردانی رخ از من جان ِجان
دید، ام درهای بسیار ای مگر ،
مر کجا ذات ِ تو پنهان هم عیان
من نخواهم رفت بالله از درت ،
تو اگر رانی مرا ای دلستان

aspects as well. There is a universal message found in his poetry, which is of Love, Unity, Peace and Prosperity for the whole of mankind above and beyond the confines of colour, creed, caste, religious or geographical boundries. This is the reason of his popularity among the learned and illiterate alike.

"Shah Abdul Latif's Risalo" consists of thirty chapters called Surs, which are again subdivided into sections. Each chapter deals with different topic. Each of them is named according to the musical mode in which it is sung.

This volume of "Shah jo Risalo" consist of three chapters named Kalyan, Yemen Kalyan and Khumbhat.

The first two Surs or chapters contain verses of praise of God, the one who manifests Himself in different forms.

In the above mentioned chapters, references are given to a folk story called Mokhi and Matara. Mokhi is a beautiful wine seller and Matara are eight welknon brave young men. The "Matara" rejoice drinking poisonous wine served to them by Mokhi.

In both these chapters traditional Sufi ideas are explained. The seeker undergoes various ways of suffering on the path to achieve nearness to God.

Sur Khumbhat deals with the journey of the camel towards the beloved. The camel symbolizes the lower soul which puts obstacles to the seeker on the path. In this Volume the translation of only three chapters are given.. The Shah Abdul Latif Chair intends to publish more Volumes, if God wills.

Dr. Durreshahwar Sayed Director Shah Abdul Latif Bhitai Chair world, where male characters are always the heroes. For instance in Islamic world it is Kais or Majno or Farhad who crosses the mountains, fights with wild animals to please the girls father to get her hand in return for his bravery. On the contrary in the poetry of Shah Latif women plays the important role. Our poet has used nine folk stories as themes for his Risalo, in seven of which women play a prominent role.

A study of Shah Abdul Latif's work reveals a broader dimension. Each person who understands his work is bound to find some thing of his interest. The learned persons are fascinated by his flight of thought, choice of his subject and the language he has used.

The illiterate common folk who cannot read or write enjoy hearing his poetry sung by local singers. They are fascinated by his selection of characters taken from amongst them. By listening to his songs they feel that the poet is expressing their own feelings of love, sorrows and suffering.

Like Fariduddin Attar Shah Abdul Latif represents in his poetry the Sufi concept of search of the soul for divine union. Allegorically he has used heroines from local folk stories in his poetry to bring the complicated and abstract ideas of Sufism into more substantial form, for easier comprehension by ordinary people. The heroines represent the salik or seeker, whose soul is always restless, yearning and suffering in separation of the beloved. The beloved represents God, the eternal origin and home of the soul. The soul is always striving to attain union with its source. A keen researcher of Shah Abdul Latifs work is bound to observe seven Sufi magains or stages in his poetry viz:

- 1. Ishq or Love
- 2. Talab or Quest
- 3. Istighna or Detachment or Independence
- 4. Haira or Astonishment or Bewilderment
- 5. Ma'rifa or Knowledge or Understanding or Gnosis
- 6. Tauhid or Unity
- 7. Fanna or annihilation

Tasawwuf or Sufism is considered to be the basic thought that under lies his poetry. But apart from this his poetry has other

The greatness of a poet can be observed form his poetical work which is the out come of his deep thinking and keen observation of the Universe and the experiences gained from his daily life.

Shah Abdul Latif can be called a great poet due to his extra ordinary talents and creative mind, because he was able to make the people think and feel from a different point of view.

Shah Abdul Latif had remarkable knowledge of his mother tongue Sindhi. His poetry reveal an extensive power of expression, eloquence and mastery over its techniques. He enriched Sindhi language by introducing several synonymous words for a single object. For example he has used eighteen different names of a camel.

He has used new allegories, metaphors, similies and proverbs. Most of them originate from rural environment of his native land. For example, instead of using the names of flowers, trees and birds of foreign land he used names of wild flowers, local bushes, shrubs and wild berries of Sindh.

Unlike Jalaluddin Rumi, and Goethe who invented plots or stories and narrated them, Shah Latif used folk stories from Sindh already familiar among the common falk of Sindh and wrote veres refering to them assuming that the readers must be knowing the whole stories.

Social Reformer

In present day terminology, Shah Latif can be called a social reformer, who tried to bring about change in the lives of Sindhi people. In 17th century, the Sindhi society was devided into a rigid class system. Although he belonged to a respectable upper class Sayyid family, he lived a very simple life among the labourers and artisans just like them. The characters in his poetry are mainly taken from ordinary working class people i.e. fisherman, goldsmith, blacksmith, shephereds, potters, carpenters, weavers and the like. Unlike the poets of his period who chose their characters form upper class and wrote in praise of kings or ruling class to gain their favour.

The special feature of Shah Latifs Poetry is his choice of ordinary girls performing heroic deeds, unlike the poets of Islamic

Dr. Ghulam Nabi Sadhayo submitted his Ph.d thesis at Sindh University, under the title "Shah je Shairi-e-men Alamat Nigari" (in Sindhi) published in 1992.

Dr. Husan Bano Soomro got the doctorate degree from Sindh University, under the title "Shah je Kalam je Roshni men Sindhi Aurat jo Mutalio (Sindhi) in the year 1992.

Dr. Fahmida Hussain submitted her Ph.D. thesis at the University of Karachi in 1993, under the title "Shah Latif je Shairi men Aurat jo Roop" (Sindhi) published in 1993.

Professor Dr. A. M. Schimmel has done a great service to Sindh by introducing Shah Latif to Western Scholars through her works "Mystical Dimension of Islam" was published in the year 1978. and "Pain and Grace" was published in 1976. Apart from these she has translated a portion of Shah's poetry in German language and wrote several papers and delivered speeches on his poetry as well.

The following scholars have translated "Shah jo Risalo" either part of it or the whole work in English namely.

- 1. Mr. Elsa Kazi's translation was published in 1965.
- 2. Mr. Muhammad Yakub Agha's translation in three volumes published in 1985.
- 3. Mr. Abdul Gafoor Alasti's translation published in 1986.
- 4. Mrs. Ameena Khameesani 's translation published in 1992.

Some Urdu translations of Shah jo Risalo worth mentioning are by:-

- 1. Mr. Shaikh Ayaz
- 2. Mr. Agha Saleem
- 3. Dr. Ayaz Qadri
- 4. Mr. M. A. Almani

A part from these, some scholars have translated few chapters in Urdu and other regional languages.

Mr. Niaz Humayuni has translated three chapter of Shah jo Risalo in Persian which we have incorporated in this book. He intends to translate the whole of *Risalo* in Persian.

prominent names who have written on our poet are: Mr. Bhero mal Maher Chand Advani, Mr. Jaithmal Parsram, Mr. Maulana Din Muhammad Wafai, Dr. Umer bin Muhammd Daudpota, Sayed Ghulam Murtaza Shah (G. M. Sayed), Devan Lilaram Watan Mal (English), Mr. Muhamad Ibrahim Joyo, Sayed Kamtar Naqvi, Dr. Tanveer Abbasi, Mr. Haro Sadarangani, Mr. Manohar Bakhtirai Motwani, Dr. Murli Dhar Jetly, Professor Dr. Abdul Jabar Junejo and Saleem Bhutto who is one of the representative of new generation and many others have written in other regional languages of Pakistan.

From the time Ernest Trumpp published Shah jo Risalo in 1866 scholars not only from Indo Pak Sub-continent but also from the West started taking interest in Shah Latif's work.

H. T. Sorley was the first Western scholars who did a comprehensive study in English on Shah Abdul Latif for which he got his doctorate degree from London. This work was published in 1940 in London under the title "Shah Abdul Latif of Bhit."

Dr. Moti Lal Jotivani, did research form Delhi University named "Shah Abdul Latif, and his life and work" - (English) in 1973, published in 1975, Delhi.

Dr. Sanatdas Jhagiyani's Ph.D. thesis was on "Shah Abdul Latif and his Time" - (English) it was presented at Delhi University in the year 1976.

Dr. Kumari Rukmani, did research on the topic "Malik Muhammad Jaisi and Shah Abdul Latif Ke Shair men prem ki Bhawana" (in Hindi) got M.Phil degree from Delhi University in 1978..

Dr. Moti Parkash Submitted his Ph.D. thesis at Bombay University in 1980, under the title "Sindhi Shairi men Aurat jo Chit (Sindhi).

Dr. Durreshahwar Sayed did her doctorate from the University of Edinburgh (UK) in (English) in the year 1984, Title of her thesis was "The Poetry of Shah Latif: Its Indian and Persian Aspect" it was published by Sindhi Adabi Board, Jamshoro in 1988

Mr. Manohar B. Matlani submitted his M.Phil thesis at the University of Bombay in the year 1989 under the title "Shah ja Sirmore (Heroes) in (Sindhi), published in the year 1989.

Sindhi scholars published in Sindh or Bombay, namely

- 2. Qazi Ibrahim Shah jo Risalo Bombay 1867.
- 3. Tara Chand Shoqiram Shah jo Risalo Bombay 1900.
- Mirza Qalech Beg Shah jo Risalo Sukkur, Sindh, 1913.
- 5. Dr. Gurbukhshani H. M. Shah jo Risalo Vol. I, II, III Karachi 1923-31.
- 6. Bakhtiyarpuri M. Ibrahim Shah jo Risalo Karachi, Sindh, 1931.
- 7. Shahwani Ghulam Muhammad Shah jo Risalo Hyderabad, Sindh, 1950.
- 8. Memon Muhammad Sadiq Shah jo Risalo Hyderabad, Sindh, 1951.
- 9. Daiplai Muhammad Usman Shah jo Risalo Hyderabad, Sindh, 1951.
- Qasimi Ghulam Mustafa Shah jo Risalo Vol. I & II - Karachi, 1951.
- 11. Kalyan Advani Shah jo Risalo Bombay, 1958.
- 12. Kalyan Advani Shah jo Risalo Bombay, 1961.
- 13. Qazi Imdad Ali Allama Shah jo Risalo Hyderabad Sindh, 1961.
- 14. Baloch, Dr. Nabi Bukhsh Khan Shah jo Risalo Hyderabad Sindh, 1969.
- 15. Baloch, Dr. Nabi Bukhsh Khan Shah jo Risalo Bhit Shah, Sindh, 1979.
- 16. Baloch, Dr. Nabi Bukhsh Shah jo Risalo Vol. I & II, III 1989-94.

One of the main reasons for the existence of so many editions of the Risalo was that different manuscripts were found in the possession of different people. Each differed from the other in certain respects. By judging the language and style, each scholar edited the *Risalo* in his own way.

Apart from these editions, several welknown scholars from Sindh or India have written valuable books on the life and poetry of Shah Abdul Latif mostly in Sindhi. Some of the

Shah Abdul Karim and Masnavi of Maulana Rumi. His poetry reflects clear references to the above mentioned works.

After his travels Shah Latif returned home and was offered in marriage the same girl Saeeda Begum whose parents had formerly rejected him. The poet chose a sand hill (Bhit) near present Hala town far from habitation to settle there. He built a village called Bhit Shah and settled there with his family and friends.

It is noteworthily to mention that Shah Abdul Latif was very fond of music, he personally used to sing on Yaktaro (Musical instrument) accompanied by his followers.

Most of his time was spent either in meditation (Zuhd) or in music and sama. His songs of love and peace for everyone irrespective of caste, colour or creed made him unchallenged Spiritual guide of Muslims and Hindus alike.

The popularity of Shah Abdul Latif as a Sufi and a poet attracted numerous devotees, Hindus and Muslims alike, to the isolated Bhit who also settled there. Several masters of music and singers from different parts of India, including the well known singers of Delhi, Chanchal and Attal, requently visited him.

It was Shah Abdul Latif's great wish to visit Karbala in Iraq, it is said that he set out on travel as an old man to go there. On the way some of his disciples reminded him of his advice to them, "to live and die in Bhit Shah." The poet was so moved by it that he gave up the idea of travel and went back to Bhit Shah. It was after this incident that he composed Sur Kedaro (a chapter in memory of the tragedy of Karbala).

Shah Abdul Latif and his work

Shah jo Risalo is his main work, there are more than forty manuscripts of the "Risalo" either in public or private libraries. The most authentic manuscript is said to be "Ganj" which is in Bhit Shah. Apart from it there are sixteen editions of the Risalo edited by welknown scholars. The first time Shah jo Risalo was published in Sindhi in 1866 at Leipzig by a German missionary Ernest Trumpp. Although he did not publish the complete work, but he is highly respected by Sindhi people for his contribution and service to Sindh. Other publications are by local

father of our poet, he was also a religious person and a poet in his own right.

Childhood

About the childhood of Shah Abdul Latif, very little is known. Although he did not receive any regular academic training, but Akhund Nur Muhammad Bhatti is mentioned to be his tutor by welknown scholars. Moreover his main poetic work called "Shah jo Risalo" or "Dewan" is the proof that he had good knowledge of Arabic, Persian and Sindhi. Some Sanskrit and Urdu words and phrases have been used by the poet.

With regards to his youth, it appears that at the age of twenty Shah Abdul Latif fell in love with a beautiful girl. She happened to be the daughter of Mirza Mughal Beg, an influencial person belonging to an aristocratic family of Arghuns who traced their ancestry back to Chengiz Khan.

Although, Mughal Beg was the deciple of Shah Habib the father of Shah Abdul Latif, but he not only refused to give the hand of his daughter to the poet but made his life difficult. As a result Sayyids left their village and settled else where near Kotri. Shah Abdul Latif expressed his thoughts and feelings of agony and suffering in the form of his poetry. Shah Abdul Latif realised that the man made laws of the society were so strong and rigid that he could neither alter them nor break them. As a frustrated lover he abandoned everything and left his home. On the way near Hyderabad he came across Yogis and Sanyasis who used to meet near Ganjo Takkar, at the temple of the goddess Kali.

Shah Latif joined the company of Yogis, and spent three years in their company and visited several places of pilgrimage sacred to Hindus. After three years of travel with the yogis, he departed from them for unknown reasons. Later he traveled alone through out Sindh and neighbouring States. Shah Abdul Latif also visited many living Sufis and Saints with whom he also exchanged his views. Apart from them, he visited tombs of Saints and poets whose thoughts inspired him greatly and he gained spiritual enrichment from their works.

It has been quoted by wellknown scholars that Shah Latif always carried three books with him i.e. the Holy Quran, Poetry of

search of a part for Union with the perfect - Sufi magam in the poetry - like Fariduddin Attar - Thirty chapters in the Risalo - content of this book: First Sur Kalyan - Second Yeman Kalyan - Third Khumbhat.

Shah Abdul Latif was born in 1690 A.D. in a village of Hala Hawaili in the Hyderabad district Sindh. Soon after Shah Latif's birth his father left this village for unknown reasons and settled in another village called Kotri (now in ruins) Later in life Shah Abdul Latif built the small village at Bhit (sand hill) a secluded place where he settled along with his family and followers (Faqirs), which is called Bhit Shah. Where he is burried, in a beautiful mausoleum in district Hyderabad Sindh. It was built by Ghulam Shah Kalhoro in 1765, who was then the ruler of Sindh.

His Family

His family traced their origin to the prophet Muhammad (peace be upon him) His ancestors lived in Herat, and in 1398 AD. when Timur conquered Herat, he employed Sayyid Mir Ali, one of the ancestors of Shah Abdul Latif as well as his six sons in his service. Sayyid Haider Shah the last son of Sayyid Mir Ali visited different parts of India and came to the village Hala in Sindh. He stayed with his host Shah Muhammad, the latter was so impressed by the personality of Sayyid Hyder Shah, that he offered him the hand of his daughter in marriage. Thus he settled in Sindh with his family, after nearly four years he received news of his fathers death. Therefore he left for Herat, and soon after he died there. His wife gave birth to a boy whom she named after his grandfather Sayyid Mir Ali, the boy permanently settled in Sindh. His descendants became known as the Sayyids of Muta' alvi or Matyari.

These Sayyids traced their ancestry to Imam Musa Kazim's son Jafar Sani al-Hujwiri. Shah Abdul Latif belonged to this family which has produced a number of learned and religious persons, and who were greatly respected in Sindh.

Shah Abdul Latif's great grandfather Shah Abdul Karim of Bulri (1537-1620 AD.) was a great Sufi poet. Habib Shah was the

Introduction

Introduction - Shah Abdul Latif - His birth, Place of birth - Building his village at sand hill called Bhitshah - his death and his masolaum -His Family - Ancestors - Prophet Muhammad -Musa Kazim, Later called Muta'alivi Sayeds, Shah Abdul Karim of Bulri his great grandfather, his father Habib Shah - His Childhood - Education - His tutor Akhund Noor Muhammad Bhatti - His knowledge of Sindhi, Persian Arabic and other Languages - His youth: love with Saeeda Begum - parents rejected Shah Latif's proposal - Shah Latif a frustrated lover set out on a journey with yogi's - his visits to Hindu holy places - His visits to Muslim living Saints & Sufis - his visits to the tombs of dead Saints and Sufis - Shah Latif's popularity - his unfulfilled desire to go to Karbala - writing of Sur Kedaro on the tragedy of Karbala - Shah Latif and his work: Shah jo Risalo manuscripts and 16 editions of the Risalo - First time Risalo published in the years 1866 - By Ernest Trumpp, a German missionary - the last edition in 3 volumes published by Dr. Nabi Bukhsh Baloch in 1989-94 - Other wellknown scholars on Shah Latif - First Ph.D. by H. T. Sorley in 1940 - A comprehensive study in English - Dr. A. M. Schimmel introduced Shah Latif to West - her works on "Shah Latif Islamic Dimension in Islam" and "Pain and Grace" - First translation in English by Mrs. Elsa Kazi and others - Some Urdu translations - First translation by Shaikh Ayaz - Persian Translation - by Niaz Humayuni - Greatness of Shah Latif his service to Sindhi language - Shah as Social Reformer - Themes of his poetry - from common folk - role of women in poetry - Main characteristics - Tasawwuf - Journey of the Soul -

As for Sindhi text, we have used an abridged version of "Shah jo Risalo" edited by Mr. Kalyan Advani.

Shah Latif Chair is grateful to all the scholars whose translations and original text have been chosen for this book.

In this "Risalo" I am pleased to introduce a young artist Mr. Sikandar Ali, who has portrayed some of the word pictures of Shah Abdul Latif. This is his first attempt to present some illustrations depicting the verses of Shah Latif. An appreciation is expected from mature scholars and artists to encourage a young talent to enable him to reach excellence in art.

I acknowledge my debt to all the members of Academic Advisory Council for devoting their precious time and giving their valuable advises for the betterment of Shah Abdul Latif Chair.

Academic Advisory Council viz.

Mr. Ali Ahmad Brohi

Professor Abdul Hameed Sindhi

Dr. Ayaz Hussain Qadri

Professor Dr. Kazi Kadir

Professor Dr. Nabi Bakhsh Qazi

Dr. Manzoor Ahmad

Dr. Tanveer Abasi

Mr. Vali Ram Valbh

I am grateful to Dr. Roshan Ara Begum Chairperson of Persian Department and Sayid Khidir Naushahi of Hamdard University for going through the text of Shah Jo Risalo.

Last but not least thanks are due to our Computer Programmer Mr. Habibullah Jakhro for composing Sindhi text and I also thank Mr. Abdul Ahad Junejo, Miss Mahmooda, Mr. Kirshan lal for their proof reading and Mr. Iqbal Ahmad for composing Urdu, Persian and English translations, Mr. Saad of BCC&T Press for being very cooperative with the Chair.

Dr. Durreshahwar Sayed Director Shah Abdul Latif Bhitai Chair

Preface

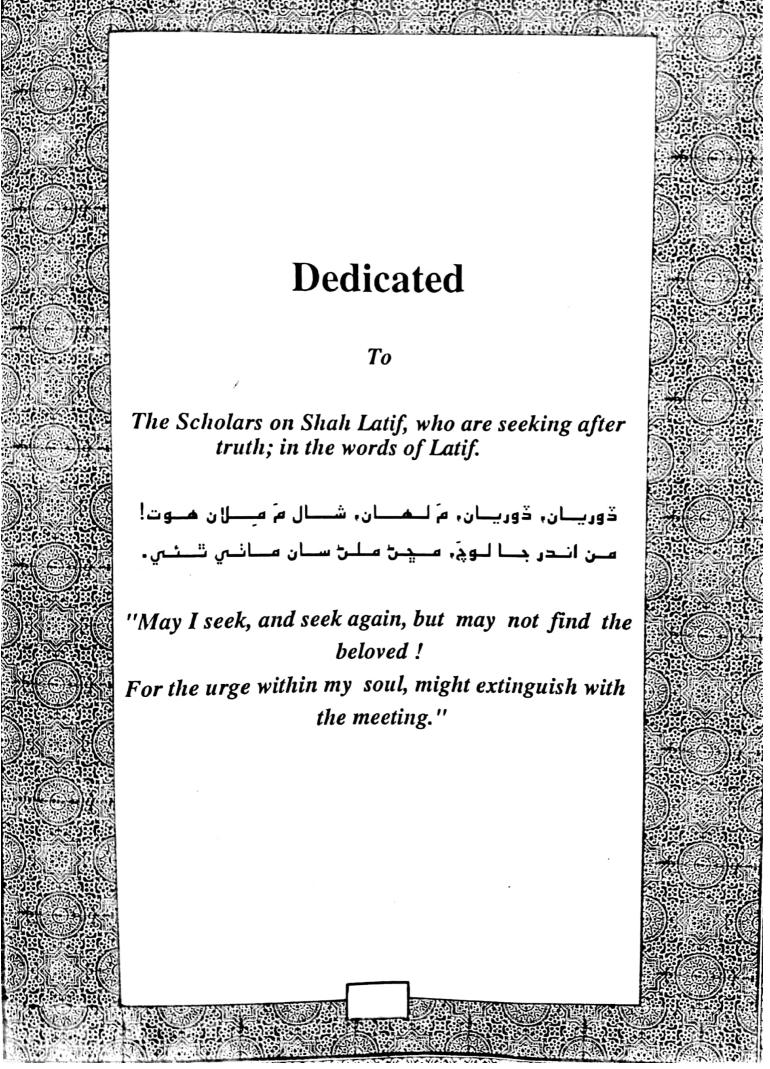
The idea of publishing the poetical work of Shah Abdul Latif in a number of languages was conceived in early 1992, soon after I resumed the duties of a director of Shah Abdul Latif Bhitai Chair. Being a scholar and an admirer of Shah Latif my father Mr. G. M. Sayed suggested that the Chair should publish the "Shah jo Risalo" (i.e, poetry of Shah Latif) in a number of languages, with illustrations. He (my father) showed me Diwan of Hafiz Shirazi and Hakim Omar Khyam with beautiful illustrations and translations into thirty language.

Although this was a brilliant idea, but very expensive one at the same time. I discussed this project with our members of the Academic Advisory Council and other concerned personals to find out ways and means to achieve this end. Thus years passed by without much success.

This year, I happened to come across a portion of Shah Latif's poetry translated in Persian by a welknown poet and a writer in his own right Mr. Niaz Humayuni. I requested him to permit Shah Latif Chair to publish it. He very kindly not only allowed the Chair to do so, but did not take any honorarium for it.

This item was once again brought before the Advisory Council to permit the Chair to publish first three chapters of Shah Latif's poetry in four languages with some illustrations. Our members very kindly agreed to it, and the resolution was passed to publish volume I of the selected text and translations.

I feel indebted to Professor Ameena Khameesani a scholar and a professor, who taught English at the Sindh University for more than twenty five years. She translated an abridged work of Shah Latif which was published by Bhitshah Cultural Centre in 1992. We have selected her English translation for the above mentioned book. For Urdu translation, we sought the permission of Mr. Agha Saleem a welknown Scholar and a poet to use his translation.

First Edition:

1000

1996

(All rights are reserved)

Price (Volume I)

In Pakistan: Rs. 400

Overseas: \$40

Published by:

Shah Abdul Latif Bhitai Chair,

University of Karachi.

(Vol. I)

كالم شاهم

(جلد اول)

Compiled by:

Dr. Durreshahwar Sayed

Shah Abdul Latif Bhitai Chair, University of Karachi.

